

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 STYCZNIA 1931 R.

PRZEMYSŁ AZOTOWY W ROKU 1930

Rok 1930 był dla przemysłu azotowego okresem ostrego kryzysu. Już w roku poprzedzającym określano ogólną nadprodukcję w zakresie związanego azotu na 230.000 tonn; wyniki r. 1930 nie są jeszcze ostatecznie znane, można jednak z wszelkimi cechami prawdopodobieństwa oceniać stan ogólno-światowych zapasów na przynajmniej 800.000 tonn azotu związanego.

Oczywiście, sytuacja taka jest wynikiem ogólnego kryzysu rolniczego, trwającego już od 1½ roku. W r. 1929 przemysł azotowy odczuwał tylko nieznacznie skutki kryzysu: można było jedynie zauważyć pewne zahamowanie dotychczasowej stałej tendencji zwykłej w konsumpcji związków azotowych. Kryzys i raptowne załamanie spożycia nawozów azotowych dały się obserwować w całej pełni i ze wszystkimi ich zgubnymi skutkami już w pierwszej połowie r. 1930.

Celem ratowania sytuacji i uregulowania produkcji, przemysł azotowy powołał w połowie r. 1930 międzynarodową organizację pod nazwą „Convention Internationale de l'Industrie de l'Azote”. Konwencja ta obejmuje europejski przemysł azotowy, nieomal w jego całokształcie, zaś dzięki porozumieniu z producentami saletry chilijskiej wywiera wpływ na cały rynek zbytu. Okoliczność tę, oraz sam fakt powołania wspólnej organizacji należy ocenić jako zjawisko niewątpliwie pomyślne, jednak nie rozwiązujące trudnej sytuacji przemysłu i zagadnienia ogólnej nadprodukcji nawozów azotowych. Zwłaszcza w zakresie siarczanu amonowego położenie jest specjalnie trudne i wymagające natężonej uwagi ze strony producentów.

Polski przemysł azotowy uczestniczy w Konwencji Międzynarodowej przez Polski Komitet Azotowy, stanowiący wspólną organizację producentów polskich. Polski Komitet Azotowy jest

równocześnie organizacją, zakreślającą ramy naszej polityki gospodarczej w zakresie zaopatrzenia rynku wewnętrznego nawozami azotowymi obcego pochodzenia.

Światowa produkcja związków azotowych, według danych przytoczonych w dziełku „Die Stickstoffindustrie der Welt” H. Grossmanna i P. Weicksela (Allgemeiner Industrie — Verlag, Berlin) przedstawiała się jak następuje:

Rok	Produkcja w tysiącach tonn azotu związan.	W tem azotu pochodzącego		
		Ze związków naturalnych	Z gazowni i koksowni	Ze związków syntetycznych
1905	415,0	67,7%	32,3%	—
1913	784,1	56,1%	36,2%	7,7%
1923	981,6	31,5%	33,5%	35,0%
1925	1.397,3	29,2%	26,1%	44,7%
1927	1.451,3	18,2%	26,9%	54,9%
1929	2.362,4	22,4%	18,7%	58,9%

Rok 1930 w zakresie polskich stosunków azotowych zaznaczył się przede wszystkim ostatecznym uruchomieniem tych wszystkich instalacji do syntezy związków azotowych, których budowa zaczęta była w latach poprzednich (Mościce, Knurów, Wyry). Dzięki powstaniu nowych placówek — rolnictwo polskie jest całkowicie zabezpieczone na przyszłość w zakresie pokrycia zapotrzebowania na nawozy sztuczne. Z uwagi na trwający wciąż kryzys, zdolność produkcyjna fabryk polskich jest wyzyskiwana tylko w pewnej części. Jako liczbę charakterystyczną, wskazującą zmniejszenie konsumpcji nawozów azotowych w Polsce, wskazać możemy na spadek liczb sprzedaży jednego z najpopularniejszych u nas związków nawozowych — cyjanamidu wapnia (azotniaku). Gdy więc w r. 1929 ogólna sprzedaż w Polsce wyniosła 137.000 tonn azotniaku, to w r. 1930 liczba ta spadła do niespełna 82.000 tonn. Analogicznie przedstawia się sytuacja w zakresie innych związków azotowych.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 24 grudnia roku ubiegłego zmarł Naczelny Dyrektor i Członek Zarządu Fabryki Przetworów Chemicznych Sp. Akc. „Rędziny”, ś. p. Stanisław Bielski. Zmarły oddawna już stał na czele tej poważnej placówki naszego przemysłu chemicznego — pracował w „Rędzinach” od lat 28-iu — wkładając w kierownictwo przedsiębiorstwa szczery entuzjazm, połączony z głęboką znajomością przedmiotu i doświadczeniem życiowym. Ze Związkiem Przemysłu Chemicznego utrzymywał żywy i bezpośredni kontakt, zaliczał się też do szczerych i oddanych przyjaciół naszej organizacji. Z tem większym przeto żalem żegnamy w nim człowieka o wybitnych zaletach serca, umysłu i charakteru, niestrudzenie oddanego polskiej wytwórczości chemicznej.

SPRAWY EKSPORTOWE

Jugosławia, jako kraj stosunkowo mało uprzemysłowiony, stanowi nader pojemny rynek zbytu dla wszelkich produktów przemysłowych, co znajduje wyraz w wielkiem zainteresowaniu eksporterów niemieckich, włoskich, czeskosłowackich i francuskich. Polska wprawdzie pracuje z tym rynkiem i wywóz nasz stale wykazuje nieznaczną tendencję wzrostu, jednakże obroty z Jugosławją mogłyby być znacznie zwiększone, jak to wynika już z pobieżnej obserwacji tego rynku. W zakresie produktów chemicznych wywóz polski wyrażał się nieznacznymi cyframi, niemniej jednak możliwości zbytu są dość poważne, jak to wynika z następującej statystyki:

T O W A R	Ilość Tonny	Wartość 1000 Dina- rów	Najpoważniejszy import i jego % -owy udział w imporcie
Smola węglowa	3.381	4.192	Włochy 46%
Oleje ciężkie	2.028	4.520	Czechosłow. 74%
Naftalen, antraczen.	352	1.338	Czechosłow. 90%
Fenol i pochodne	93	899	Belgia 45%
Gliceryna surowa	1,2	6	Austria 95%
„ oczyszczona	20	217	Czechosł. i Anglia
Mydła toaletowe	40	1.343	Francja 43%
Amoniak, chlorek			
„ i węglan amonu	157	838	Austria 62%
Siarczan amonu	389	1.282	Austria 63%
Azotan amonu	1.642	15.180	Niemcy 95%
Żelazocyjanek potasu	13,8	211	Austria 86%
Glejta żółta i czerwona	225	1.956	
Chlorek wapnia	578	1.164	Austria 90%
Potaż żrący	82	508	Niemcy 60%
Chloran sodu i potasu	155	692	Niemcy 45%
Chlorek wapna	124	176	Włochy 85%
Żelatyna i klej	85	1.679	
Chloroform	5	184	Niemcy 97%
Środki lecznicze gotowe	62	16.302	Niemcy 76%
Produkty farmaceutyczne	58	18.408	Niemcy 68%
Farby mineralne	951	2.424	Francja 78%
Tlenki żelaza (ochry itp.)	132	496	Niemcy 68%
Barwniki organiczne	579	34.776	Niemcy 70%
Biel cynkowa			Czechosłow. 77%
	834	7.879	(Polska 4%)

T O W A R	Ilość Tonny	Wartość 1000 Dina- rów	Najpoważniejszy import i jego % -owy udział w imporcie	
Ultramaryna		389	4.336	Austria 45%
Litopon		520	3.024	Holandja 58%
Biel ołowiowa, minja		334	3 122	Austria 75%
Błękit paryski i berliński		9,5	298	Niemcy 97%
Atramenty		23	535	Austria 93%
Wstążki do maszyn	Kg. 4.638		734	Niemcy 35%
Kredki do pisania		11	265	Niemcy 42%
Etery		15	589	
Perfumy na spirytusie	Kg. 5.817		1.942	Francja 84%
Środki do czyszczenia zębów	Kg. 14.110		986	Francja 69%
Pudry, maście i inne kosmetyki	Kg. 42.505		6.181	Francja 83%
Proch bezdymny	Kg. 678		106	Czechosłow. 94%
„ czarny	Kg. 100		4,5	Austria 100%
Dynamit		214	6.422	Austria 81%
				(Polska 17%)

Ukazało się nader obszerne sprawozdanie z wycieczki eksportowej do Danii, Norwegii i Szwecji, odbytej pod przewodnictwem p. Dr. Rogera Battaglii z ramienia Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie. Wycieczka stwierdziła liczne możliwości wywozowe i zorientowała się dokładnie w warunkach sprzedaży w Skandynawji. Wobec wysokiej wypłacalności tych rynków, konkurencja zagraniczna bardzo energicznie i umiejętnie wprowadza towary, to też celem rozpoczęcia eksportu należy w pewnych wypadkach ponieść stosunkowo wielkie ofiary, tembardziej że wobec konserwatywności sfer kupieckich — tańszy towar niezawsze cieszy się powodzeniem. Wycieczka stwierdziła, że rozpoczęcie transakcyj eksportowych drogą korespondencji w zasadzie mija się z celem: konkurencja zagraniczna wysyła swoich przedstawicieli i kilkakrotnie wraz z agentami miejscowymi odwiedza klientelę. Ze zwyczajami temi należy się bezwzględnie liczyć.

W dziedzinie produktów chemicznych wycieczka stwierdziła, że istnieją możliwości rozszerzenia eksportu bieli cynkowej i jedwabiu sztucznego; ponadto możliwe jest rozpoczęcie wywozu szeregu nowych artykułów, mianowicie siarczanu miedzi, gliceryny, farb i lakierów, niektórych środków leczniczych, tanich gatunków perfum i wód kolońskich, mydeł toaletowych, potażu żrącego, barwników, materjałów wybuchowych, krezolu, ultramaryny. Istnieją również możliwości wywozu ceraty, pomimo bardzo wielkiej konkurencji Anglii i Niemiec.

Szczegółowe sprawozdanie z przebiegu rozmów z zainteresowanymi eksporterami skandynawskimi jest do przejrzania w biurze Związku.

KRONIKA

Tegoroczne XII Międzynarodowe Targi w Brukseli odbędą się od dn. 8 do 22 kwietnia 1931. Związek Przemysłu Chemicznego jest

w posiadaniu zaproszeń, dających prawo do bezpłatnego wstępu na Targi; przedstawiciele przedsiębiorstw związkowych, pragnący odwiedzić Targi brukselskie, mogą otrzymać te karty w biurze Związku.

Dn. 9 — 10 grudnia 1930 odbyły się posiedzenia Komitetu Taryfowego Państwowej Rady Kolejowej. Między innymi, jednogłośnie uchwalony został wniosek przedstawiciela Związku o obniżenie kosztów przewozu kwasu siarkowego z zaliczeniem do kl. 19.

Wobec zgłoszenia szeregu wniosków w sprawie nomenklatury i klasyfikacji farb, Komitet Taryfowy powierzył przedstawicielowi Związku przeprowadzenie odpowiedniej ankiety wśród fabryk farb i zaprojektowanie ostatecznego brzmienia taryf, celem omówienia na najbliższym posiedzeniu Komitetu Taryfowego.

W dn. 19 listopada 1930 angielski minister handlu oświadczył w Izbie Gmin, iż istniejący od r. 1920 czasowy zakaz wwozu barwników do Anglii upływa z dn. 15 stycznia 1931 i przedłużony nie będzie. Identyczne oświadczenie złożył przedstawiciel Anglii w Genewie w dn. 26 listopada r. b. Motywem tej decyzji jest przeświadczenie, że przemysł barwnikarski w Anglii jest w stanie współzawodniczyć z barwnikami zagranicznymi.

Po długich rokowaniach, Łotwa i Litwa doszły do ustalenia zasad traktatu handlowego: traktat przewiduje specjalne cła preferencyjne dla Litwy w dziedzinie produktów rolnych, zaś dla Łotwy dla szeregu artykułów, między innymi również dla obuwia gumowego.

Na skutek wymówienia traktatu węgiersko-czechosłowackiego, Polska traci szereg zniżek konwencyjnych, które przysługiwały jej na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania. Między innymi, od dn. 16 grudnia 1930 r. podwyższone zostały cła na następujące artykuły chemiczne:

Poz.	NOMENKLATURA	Dawne cło	Cło od dn. 16.XII
		w koronach złotych od 100 kg.	
268	Chlorek cynku	8	10
309	Ciężkie oleje smołowcowe	2.50	3.50
318	Smoła piwowarska	5.25	10.—
492	Papa dachowa obsypana piaskiem	5.—	8.—
492	Papa dachowa nieobsypana piaskiem	10.—	14.—

Dn. 18 listopada 1930 zorganizowany został staraniem Związku odczyt dla kończących Politechnikę Warszawską studentów p. t. „Stan obec-

ny i perspektywy rozwoju polskiego przemysłu chemicznego”. Odczyt odbył się w Kole Chemiczków Studentów Politechniki Warsz. i zgromadził kilkudziesięciu słuchaczy wyższych semestrów Politechniki, którzy z wielkim zainteresowaniem wysłuchali odczytu p. Inż. T. Zamoyskiego.

Prace nad sporządzeniem spisu chemików polskich, który będzie ogłoszony przez Związek Przemysłu Chemicznego w specjalnym wydawnictwie informacyjnym, są już na ukończeniu. W wyniku ogłoszonej w dziennikach i czasopiśmie fachowych ankiety, oraz po zbadaniu list członkowskich stowarzyszeń, grupujących chemików, ułożona została kartoteka, zawierająca ok. 1.500 nazwisk i danych personalnych chemików z wyższym wykształceniem.

Zwracamy się raz jeszcze do wszystkich chemików z wyższym wykształceniem, którzy nie są członkami Pol. Tow. Chem., Związku Inż. Chem., Stowarzyszenia Techników, lub nie nadesłali dotychczas właściwych wiadomości, o skutecznie nie tego jaknajprędzej, gdyż w przeciwnym razie nie będą umieszczeni we wskazanym spisie chemików. Niezbędne są następujące informacje: imię i nazwisko, stopień naukowy i nazwa ukończonej uczelni, specjalność, zajmowane stanowisko, adres.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 87 z dn. 11 grudnia r. b. ukazało się pod poz. 686 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 24 listopada 1930, zawierające przepisy wykonawcze do Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o wprowadzeniu jednolitego monopolu sprzedaży soli.

Rozporządzenie to, kasując dotychczasowe przepisy w powyższym zakresie, kodyfikuje obowiązujące normy prawne w dziedzinie sprzedaży soli do celów zarówno jadalnych, jak przemysłowych, pokarmowych i kąpielowych.

W Dz. Ustaw Nr. 91 z dn. 23 grudnia 1930 ukazały się pod poz. 713 i 714 Rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 8 listopada 1930 w sprawie przepisów o budowie kotłów parowych oraz o warunkach technicznych, dotyczących materiałów, używanych do budowy kotłów parowych. Oba Rozporządzenia wchodzi w życie dn. 23 marca 1931.

ECHA

* Ustępującego Ministra Przemysłu i Handlu, p. Inż. Eugenjusza Kwiatkowskiego, Zarząd Związku Przemysłu Chemicznego pożegnał śniadaniem, jakie odbyło się dn. 13 grudnia r. b. W imieniu Zarządu przemawiał Prezes Związku, p. Dr. Józef Landau. P. Minister Kwiatkowski odpowiedział dłuższym przemówieniem, charakteryzując rozwój stosunków gospodarczych naszego kraju.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	500 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	180 "
" " czysty 99%	330 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,68 "
" granulowany za 1 kg % N ₂	1,88 "
* Azotan amonu	103,60 "
Benzen handlow 90%	90,50 "
" czysty	105 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	14 "
Chlorek cynku 50° Bé	50 "
Chlorek wapna bielący	40 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "
Chloroform czysty	750 "
" "pro narcosi"	1.800 "
Fenol czysty	300 "
Formalina 40%	270 "
Fosfory rachowskie surowe	3,50—4 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "
" techniczna 85/88%	175 "
* Karbid granulowany	75 "
Karbolineum	45 "
Klej kostny	250 "
Klej skórny	400 "
Krezol	140 "

* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 zł.
Kwas mrówkowy 85%	241 "
" siarkowy 60° Bé	7,37 "
" solny 19°/21° Bé	10,50 "
" octowy techn. 30%	110 "
Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	17 "
" rogowa 13/14° ₀ N	60 "
Naftalen surowy prasowany	34,50 "
" czysty w łuskach	68 "
Octan sodu	140 "
" ołowiu	235 "
Oleina zwierzęca destylat	265 "
" " saponifikat	255 "
Oleum 20%	19,94 "
Pirydyna czysta za 1 kg	12 "
Smoła preparowana	20,95 "
Siarczan amonu	36 "
* Siarczek sodu 60/62%	65 "
Soda amonjakalna	25 "
" kaustyczna	60 "
Sól glauberska kalcynowana niemielona	12,50 "
Stearyna	260 "
Superfosfat 16%	12,80—13,92 "
Toluen czysty	120 "
Zelatyna techn.	450 "

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 21-01 i Zgierz 19, Warszawa, tel. sprzedaż 108-09, informacje 204-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Sp. Akc. „AZOT”, Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapnia (CaCl₂):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Sp. Akc. Przem Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 422-30 do 422-35.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 160-80.
„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Potaż żrący:
Sp. Akc. „AZOT”, Jaworzno, tel. 12

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 STYCZNIA 1931 R.

W SPRAWIE SAMOWYSTARCZALNOŚCI TŁUSZCZOWEJ

Wzrastające coraz więcej zainteresowanie sprawami: przemysłu tłuszczowego, pokrycia zapotrzebowania tłuszczowego naszego kraju, wreszcie bilansu tłuszczowego Polski — sprawiają, że tematy te stają się przedmiotem wy-czerpujących i źródłowych badań i obrad.

Zagadnienie rozpada się na dwa wielkie działy, obejmujące tłuszcze roślinne oraz tłuszcze zwierzęce. Skupiając tymczasem uwagę na tłuszczach roślinnych, należy przedewszystkiem zbadać bilans obrotu handlowego z zagranicą w tym zakresie. Przywóz i wywóz nasion oleistych przedstawiał się w ciągu ostatnich 3-ch lat jak następuje:

	1928	1929	I-X.1930
Przywóz	306.624 q	283.442 q	201.717 q
Wywóz	177.273 „	310 820 „	94.709 „
Saldo	- 129.351 q	+ 21.378 q	- 107.008 q

Nadwyżka przywozu w r. 1928 obejmuje przedewszystkiem przywóz siemienia lnianego, w związku ze wzmożeniem zapotrzebowaniem na olej lniany i pokost; w r. 1930 — dotyczy przedewszystkiem nasion słonecznikowych, których przywóz wzrósł na tle zwiększonego zapotrzebowania na oleje jadalne, oraz wielkiego urodzaju słonecznika w Rosji i w Rumunii. Dla oceny normalnych warunków w Polsce należy przyjąć r. 1928, gdyż w latach następnych wkroczyliśmy już w okres coraz cięższego kryzysu gospodarczego.

Nadwyżka przywozu w r. 1928, wynosząca niespełna 130.000 q, odnosi się — jak już wskazyaliśmy — prawie wyłącznie do siemienia lnianego, na które zapotrzebowanie niezawodnie będzie wzrastało, w związku z niezbędnym rozwojem ruchu budowlanego. Dlatego też należy udostępnić olejarniom przerób całkowitej ilości siemienia lnianego, jaką dysponować może rolnictwo, a nawet zwiększyć obszar obsiewu lnu lub podnieść wydajność tak dalece, aby nie zachodziła potrzeba importu siemienia lnianego. W zakresie rzepaku i rzepiku obserwujemy mniejsze obroty, jednak i tutaj możliwe byłoby

przerobienie wszystkich wyprodukowanych nasion, bez konieczności sprowadzania ich z zagranicy w okresie, kiedy nadmiar siemienia został już wywieziony z kraju. Zbyt na te oleje przedewszystkiem leży w ramach zapotrzebowania technicznego.

Znacznie większy ilościowo i wartościowo jest jednak obrót olejami egzotycznymi, których przywóz netto wyniósł (nie uwzględniając oleju rycynowego):

w r. 1928	354.500 q
„ 1929	502.500 „
I-X.1930	360.000 „

Największe pozycje w przywozie stanowią: tłuszcz palmowy i kokosowy, oraz oleje soya i sezamowy. Przywóz oleju palmowego i kokosowego wyniósł w ciągu pierwszych 10-ciu miesięcy roku ubiegłego przeszło 200.000 q; tłuszcze te — w normalnej temperaturze stałe — mają odmienne właściwości, aniżeli oleje roślinne płynne, tedy nie mogą być ani z niemi porównywane, ani przez nie zastąpione. Stanowią one podstawowy surowiec dla całego przemysłu przetwórczo-tłuszczowego (mydlarskiego, rafineryjnego, margarynowego i t. d.); w zespole importowanych tłuszczów egzotycznych stanowią pozycję przywozu niezbędnego, uzasadnionego gospodarczo i nie dającego się wyeliminować przez ewentualne zastąpienie olejami, pochodzącymi z roślin krajowych.

Przywóz oleju soya i sezamowego w ciągu pierwszych 10-ciu miesięcy roku ubiegłego wyniósł prawie 120.000 q., z czego na olej sezamowy przypada ok. 10%. Olej sezamowy używany jest w medycynie, oraz jako prawem wymagana domieszka do margaryny; nie może być zastąpiony żadnym innym olejem pochodzenia krajowego lub egzotycznego. Olej soya używany jest przeważnie do celów jadalnych, oczywiście po uprzedniej rafinacji. Po wojnie — w wysokim stopniu wzrosła produkcja i spożycie oleju soya, w wyniku znacznego rozszerzenia plantacji w Mandżurji i stale niższej ceny, w porównaniu z cenami innych olejów roślinnych. Olej ten znalazł powszechne zastosowanie we wszystkich krajach, gdyż nadaje się znakomicie zarówno do celów jadalnych, jak technicznych. W niewysokim stopniu mógłby być zastąpiony

przez olej słonecznikowy pochodzenia krajowego, jednak uprawa słonecznika stoi u nas jeszcze na zbyt niskim poziomie; decydującą jest tu zresztą cena i przyzwyczajenia ludności. Hodowla bobu soya w naszych warunkach klimatycznych daje nienajlepsze rezultaty, jednak z uwagi na niską wydajność oleju i kosztowną uprawę — wątpliwa jest możliwość hodowli na wielką skalę do celów przemysłowych.

Przywóz pozostałych olejów roślinnych obejmuje oliwę (olej oliwkowy), która nie może być zastąpiona innym olejem, olej bawełniany, arachidowy, w drobnej pozycji kukurydzowy, gorczyczny i inne. Oleje te mogą być częściowo zastępowane między sobą, częściowo mogą ustąpić miejsca olejowi słonecznikowemu.

W obecnym stanie rzeczy zdaje się przeto nie ulegać wątpliwości, że przywóz znakomitej

części olejów roślinnych jest niezbędny i gospodarczo uzasadniony. Zmniejszenie tego importu osiągnąć możnaby na dwóch równoległych drogach. Z jednej strony należy dążyć do rozszerzenia hodowli nasion przemysłowych, głównie oleistych; wszelkie ilości wyprodukowanych w kraju nasion oleistych powinny być przetwarzane w regionalnych olejarniach. Z drugiej strony — popierać należy powstający u nas przemysł olejarski, oparty na tłoczeniu nasion egzotycznych. Celowa polityka w tym kierunku doprowadzić może do całkowitego prawie zaniechania importu olejów egzotycznych, który zastąpiony będzie przywozem nasion oleistych. Nasiona te, wytłaczane w portach polskich, dadzą olej, pozwalający pokryć zapotrzebowanie wewnętrzne przemysłu, oraz makuch — niezbędny dla rolnictwa.

SPRAWY EKSPORTOWE

Ekspert produktów chemicznych do Stanów Zjednoczonych Am. Półn. napotyka ostatnio na specjalne zupełnie trudności. Mianowicie, amerykańskie władze celne obliczają w niektórych wypadkach wysokość cła ad valorem nie od deklarowanej i stwierdzonej fakturą ceny towaru, lecz od znacznie wyższych cen, wychodząc z założenia, że towary polskie sprzedawane są na rynku Stanów Zjednoczonych po cenach dumpingowych, zatem konkurencyjność towarów polskich w stosunku do amerykańskich wywołana jest jedynie specjalną polityką przedsiębiorstw polskich. Stosowanie wyższych, niżby to wynikało z brzmienia taryfy, stawek celnych jest w Stanach możliwe na zasadzie prawa, które pozwala stosować wszelkie restrykcje aż do zupełnego zakazu przywozu włącznie. W wypadkach, gdy stwierdzona została „nielojalna konkurencja”, t. j. gdy ceny eksportowe są niższe od cen wewnętrznych krajów eksportujących, czyli gdy straty z tytułu wywozu pokrywane są nadwyżkami, uzyskiwanymi drogą utrzymania wysokiego poziomu cen na rynkach własnych, Stany Zjednoczone wysyłają do wszystkich państw eksportujących swoich kontrolerów, którzy badają księgi handlowe miejscowych firm i w razie ujawnienia różnicy między cenami eksportowymi i wewnętrznymi — niezwłocznie podwyższają opłaty celne, obliczając cła ad valorem podług wyższych norm. W razie natomiast odmowy ze strony przedsiębiorstw ujawnienia ksiąg handlowych, stosowane są groźby niewpuszczenia towaru na rynek amerykański.

W miesiącach letnich 1930 r. kontroler Dep. Ceł Stanów Zjednoczonych badał również kilka przedsiębiorstw chemicznych w Polsce, przyczem nie interesował się efektywnymi cenami transakcyj hurtowych na rynku wewnętrznym (uwzględniając rabaty, skonta i t. d.), natomiast zbierał jedynie dane cennikowe, które oczywiście w przeważających wypadkach

nie mogą być miarodajne przy wszelkich porównaniach. W rezultacie tej wizyty, Dep. Ceł U. S. A. zastosował do pewnych towarów chemicznych podwyższone stawki celne, co oczywiście utrudnia konkurencję w stosunku do innych krajów importujących, i w praktyce uniemożliwia zupełnie wywóz.

Jest zjawiskiem nader znamionem, że rząd francuski po pewnych doświadczeniach zabronił kontrolerom amerykańskim wglądu do ksiąg eksporterów francuskich; w rezultacie — rząd Stanów Zjednoczonych nie zareagował zupełnie oraz nie wykonał swoich groźb całkowitego ograniczenia importu. Trzeba sobie zdać sprawę, że wszelkie restrykcje w zakresie importu mogłyby niewątpliwie wywołać pewne posunięcia odwetowe ze strony zainteresowanych rządów. Ponieważ zaś eksport Stanów do Europy przekracza znacznie import — wszelkie utrudnienia przywozu towarów amerykańskich byłyby szkodliwe dla interesów U. S. A., tembardziej że nader trudna sytuacja ekonomiczna Stanów nie pozwala na jakiegokolwiek posunięcia, któreby mogły w rezultacie ograniczyć eksport amerykański. Przykład Francji niewątpliwie zasługuje na naśladowanie i spodziewać się należy, że Rząd Polski zajmie zdecydowane stanowisko w tej sprawie, celem usunięcia wszelkich utrudnień celnych oraz umożliwienia ponownego eksportu polskich towarów chemicznych do Stanów Zjednoczonych.

Podane w poprzednim numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” nowe stawki celne, jakie obowiązują od dn. 16 grudnia 1930 w wyniku wymówienia traktatu węgiersko-czechosłowackiego, dotyczą węgierskiej taryfy celnej.

Ekspert produktów chemicznych, korzystających ze zwrotu ceł, przedstawiał się w r. 1930 następująco:

Nazwa towaru	1929		1930	
	kg.	zł.	kg.	zł.
Cerata . . .	22.584	129.320	36.981	208.395
Biel cynkowa .	2.127.940	2.854.142	2.077.540	2.382.227
Ług potasowy, żelazocyjan- ki sodu i po- tasu, błękit .	1.028,283	1.977,484	753 467	1.369.910
Materiały wy- buchowe i zapalające .	130.114	694.167	65 268	268.577
Chloran potasu	332 826	265 698	160.679	139.379
Jedwab sztucz- ny . . .	679.407	12.880.383	940.391	14.616.678
Litopon . . .	—	—	116.052	83.078
		18.001.194		19.068.244

Jak wynika z powyższej statystyki, wzrósł eksport ceraty i jedwabiu sztucznego, natomiast inne pozycje przeważnie uległy zmniejszeniu, co jest wynikiem coraz większej konkurencji na rynkach eksportowych. W ostatecznym rezultacie eksport wszystkich artykułów wzrósł o 1.000.000 zł.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 90 z dn. 22 grudnia r. ub. pod poz. 706 ukazało się Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 15 listopada 1930 w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej.

Rozporządzenie to zmienia następujące stawki celne, dotychczas nierewidowane:

Poz.	Nazwa towaru	Stawka celna w zł. od 100 kg.	
		Dawna	Obecna
Z 68 p. 6	Glazura	32,50	50.—
Z 112 p. 25b	Woda utleniona	104.—	210.—

Rozporządzenie weszło w życie dn. 1 stycznia r. b.

W Dz. Ust. Nr. 93 z dn. 31 grudnia r. ub. ukazały się pod poz. 738 i 739 Rozporządzenia Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 30 grudnia 1930 o ulgach celnych.

Rozporządzenia te przedłużają do dn. 30 czerwca 1931 dotychczasowe ulgi celne na szereg towarów, z pośród których wymieniamy następujące, bezpośrednio interesujące przemysł chemiczny:

Poz. tar. celnej	Nazwa towaru	Cło ulgowe w %/‰ cła normalnego
Z 71 p. 5b, c	Elektrody z węgla, niewyrabiane w kraju, do wyrobu ługu, karbidu, azotniaku, żelazokrzemu i innych stopów żelaza oraz stali szlachetnych — za pozw. Min. Skarbu	10%

Poz. tar. celnej	Nazwa towaru	Cło ulgowe w %/‰ cła normalnego
Z 77 p. 2 b	Rurki szklane do wyrobu ampułek — za pozw. Min. Skarbu	20%
Z 102 p. 1	Dwutlenek baru	20%
Z 108 p. 4a	Kwas azotowy powyżej 40° Bé i nitroza	75%
Z 112 p. 25b	Nadmanganian potasowy do celów przemysłowych — za pozw. Min. Skarbu	20%
Z 119 p. 4	Aldehyd benzoesowy do wyrobu barwników syntetycznych — za pozw. Min. Skarbu	15%
Z 166	Płatki aluminiowe do wyrobu materiałów wybuchowych — za pozw. Min. Skarbu	20%
Z 117 p. 6 b, II, III, p. 11 a, b, p. 20	Papier do wyrobu papierów światłoczułych — za pozw. Min. Skarbu	20%
Z 187 p. 2	Tkanina bawełniana surowa zawierająca w 1 kg. wagi do 15 mtr. ² włócznie do wyrobu opon samochodowych — za pozw. Min. Skarbu	20%
	Niewyrabiane w kraju maszyny i aparaty — za pozw. Min. Skarbu	35%

Powyższe Rozporządzenia wprowadzają dalej następujące, dotychczas nie stosowane ulgi celne:

103 p. 5	Saletra potasowa do wyrobuprochów czarnych i saletry wybuchowej — za pozw. Min. Skarbu	20%
Z 112 p. 25 c	Organiczne przetwory chemiczne osobno niewymienione, używane jako odczynniki przy płókanii rud cynkowych — za pozw. Min. Skarbu	10%
Z 117 p. 7 b	Olej drzewny	15%

Następujące ulgi celne obowiązują tylko do dn. 15 stycznia 1931, poczem jednak mają być przedłużone:

Z 11 p. 1	Orzechy ziemne łuszczone sprowadzane do olejarni — za pozw. Min. Skarbu	bez cła
Z 62 p. 5 a	Nasiona słonecznikowe sprowadzane do olejarni — za pozw. Min. Skarbu	bez cła

Wydane poprzednio zezwolenia na ulgową odprawę celną towarów prolongowane są automatycznie do dnia obowiązywania nowych rozporządzeń.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	500 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	180 "
" czysty 99%	330 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,68 "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,88 "
* Azotan amonu	103,60 "
Benzen handlowy 90%	90,50 "
" czysty	105 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	14 "
Chlorek cynku 50° Bé	50 "
Chlorek wapna bielący	40 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "
Chloroform czysty	750 "
" „pro narcosi”	1.800 "
Fenol czysty	300 "
Formalina 40%	270 "
Fosfory rachowskie surowe	3,50—4 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "
" techniczna 85/88%	175 "
* Karbid granulowany	75 "
Karbolineum	45 "
Klej kostny	250 "
Klej skórny	400 "
Krezol	140 "

* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 zł.
Kwas mrówkowy 85%	241 "
" siarkowy 60° Bé	7,37 "
" solny 19°/21° Bé	14,25 "
" octowy techn. 30%	110 "
Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	17 "
" rogowa 13/14°N	60 "
Naftalen surowy prasowany	34,50 "
" czysty w łuskach	68 "
Octan sodu	140 "
" ołowiu	235 "
Oleina zwierzęca destylat	255 "
" saponifikat	245 "
Oleum 20%	19,94 "
Pirydyna czysta za 1 kg	12 "
Smółka preparowana	20,95 "
Siarczan amonu	36 "
* Siarczek sodu 60/62%	65 "
Soda amonjakalna	25 "
" kaustyczna	60 "
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,75 "
Stearyna	250 "
Superfosfat 16%	12,80—13,92 "
Toluen czysty	120 "
Żelatyna techn.	450 "

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 21-01 i Zgierz 19, Warszawa, tel. sprzedaż 108-09, informacje 204-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Sp. Akc. „AZOT”, Jaworzno tel. 12.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 422-30 do 422-35.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 160-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bikarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Potaż żrący:

Sp. Akc. „AZOT”, Jaworzno, tel. 12

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Słomka i włosie viskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 75-39.

Smółka pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 111-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 34-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LUTEGO 1931 R.

W SPRAWIE ZWROTU CEŁ

Zasada zwrotu ceł za sprowadzone z zagranicy surowce i materiały pomocnicze, używane przy wytwarzaniu eksportowanych artykułów, jest niewątpliwie słuszna i zasługująca na honorowanie w jaknajszerszej płaszczyźnie. Zagadnienie ożywienia naszego eksportu i nadania mu najracjonalniejszych form było wielokrotnie rozważane przez czynniki decydujące i znalazło rozwiązanie przez zastosowanie wspomnianej zasady zwrotów ceł. To też w ciągu ostatnich dwu lat byliśmy świadkami wydawania zarządzeń, regulujących tę sprawę, i coraz to nowe Rozporządzenia zakreślały ramy, w jakich korzystnie mógłby się rozwijać nasz eksport. Przemysłowiec liczył się z obowiązującymi stawkami zwrotów ceł, wkalkulowywał je do składanych ofert eksportowych i budował plany kampanij wywozowych na przeświadczeniu, że opublikowane Rozporządzenia nie ulegną zmianie.

Tymczasem w ostatnich tygodniach stanęliśmy w obliczu nieuzgodnionych z życiem gospodarczym posunięć, które bądź całkowicie zniosły zwrot ceł (jak np. w odniesieniu do błękitów), lub też obniżyły stosowane stawki (jak np. w stosunku do ceraty).

Rozporządzenia takie zostały wydane nie tylko bez jakiegokolwiek porozumienia z zainteresowanymi przedsiębiorstwami, z odpowiednimi organizacjami gospodarczymi lub z Izbami Przemysłowo-Handlowymi, lecz nawet bez zawiadomienia tych sfer o zamierzonych zmianach, mimo że np. od dnia podpisania Rozporządzeń o zmniejszeniu zwrotu ceł przy wywozie — do dnia opublikowania upłynął prawie cały miesiąc.

Należy stwierdzić, że posunięcia takie powodują nieobliczalne a szkodliwe skutki dla przedsiębiorstw eksportujących. Wobec znanej światowej nadprodukcji przemysłowej, konkurencja rozmaitych krajów na rynkach eksportowych jest tak znaczna, że eksport prowadzi się z reguły bez zysku, częstokroć ze stratą, pomimo zwrotu ceł — jedynie celem utrzymania produkcji na pewnym poziomie i zmniejszenia kosztów

ogólnych; odjęcie lub zmniejszenie zwrotu ceł jest równoznaczne z całkowitem zaniechaniem eksportu. Pomijając już ujemny efekt ostateczny, należy podkreślić rozmaite uboczne, choć wcale nie drugorzędne okoliczności. Licząc na zwrot ceł przy wywozie w pewnej oznaczonej wysokości, przedsiębiorstwa polskie poczyniły odpowiednie studia na rynkach zagranicznych, zbadały je szczegółowo na miejscu, niejednokrotnie zaangażowały odpowiednich przedstawicieli, przedsięwzięły szereg poczynañ propagandowych. Celem przystosowania się do warunków rynku eksportowego, w szeregu wypadków poczyniono kosztowne inwestycje, które nie znajdują zastosowania przy fabrykacji towaru na rynek wewnętrzny — jako stawiający inne zgoła wymagania.

Wszystkie te kosztowne posunięcia czynione były przy logicznym — zdawałoby się — założeniu, że opublikowane w zakresie zwrotu ceł przepisy nie ulegną zmianie w sposób zaskakujący przemysłowca, który liczył na pewną stałość polityki gospodarczej w zakresie eksportu. Raptowne obniżenie stawek zwrotu ceł, opublikowane przytem w ten sposób, że właściwe Rozporządzenie wchodzi w życie już w ciągu najbliższego miesiąca po ogłoszeniu, przekreśla wszystkie poczynania eksportowe, zmusza do zaniechania wywozu, naraża przemysł na efektywne straty pieniężne, powoduje zmniejszenie zatrudnienia i obniżenie produkcji. Co więcej, wobec zawartych już długoterminowych transakcyj, zazwyczaj w takich wypadkach praktykowanych, raptowne zachwianie podstaw kalkulacji może sprawić, że eksporter nie będzie w stanie wywiązać się całkowicie z przyjętych na siebie zobowiązań, co oczywiście poderwie zaufanie do niego.

Sądzić należy, że podobne konsekwencje nie leżały chyba w intencji ustawodawcy i dlatego należy się domagać rewizji wszystkich zmniejszających zwrot ceł zarządzeń, poddając sprawę gruntownej rozprawie w płaszczyźnie skreślonych przesłanek.

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Dn. 16 stycznia r. b. zmarł ś. p. Stanisław Puchalski, em. generał W. P., członek Zarządów i Komisji Rewizyjnych kilku wchodzących w skład Związku Przemysłu Chemicznego przedsiębiorstw. Zmarły współdziałał chętnie z naszym Związkiem, żywo zajmował się jego pracami i kilkakrotnie przewodniczył ogólnym zebraniom Związku, przede wszystkim zebraniu organizacyjnemu, które odbyło się dn. 19 marca 1921. W Zmarłym tracimy oddanego przyjaciela naszej organizacji.

SPRAWY PODATKOWE

Władze skarbowe przy sprawdzaniu zeznań osób prawnych o dochodzie żądają w pewnych wypadkach, aby remanenty towarowe oceniane były według kosztów nabycia, względnie kosztów wytworzenia lub nabycia. Na skutek obowiązujących ustaw i orzeczeń Trybunału Administracyjnego wyjaśniamy, że przy szacowaniu miarodajne są przepisy zawarte w postanowieniach kodeksu handlowego, lub też obowiązujące w dziedzinie prawidłowej księgowości, wreszcie ustalone zwyczajami kupieckimi. W odniesieniu do spółek akcyjnych obowiązuje art. 106 prawa o spółkach akcyjnych, który przewiduje, że remanenty winny być przyjęte do bilansu po cenie kosztów własnych, a gdyby cena ta była wyższa od ceny rynkowej — po cenie rynkowej.

W razie jakichkolwiek wątpliwości Związek może udzielić bardziej szczegółowych informacji.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Ukazał się tom IV zbiorowego wydania, poświęconego Powszechnej Wystawie Krajowej w r. 1929 w Poznaniu. Tom ten poświęcony jest w znacznej części działowi przemysłowemu i zawiera szereg monografii w zakresie syntetycznego obrazu działalności poszczególnych gałęzi przemysłu. Dział ten opracowany został przez p. Seweryna Samulskiego, Prezesa Izby Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, przy współdziałaniu pp. Dr. Edmunda Piechockiego, Dyr. spraw przemysłowych P. W. K., oraz Borysa Rzepeckiego, Kierownika Wydz. Statystycznego Centralnego Związku Polskiego Przem., Górn., Handlu i Finansów. Rozdział, dotyczący przemysłu chemicznego, oparty jest na materiałach, publikowanych w sprawozdaniach Związku Przemysłu Chemicznego i obejmuje sporo danych liczbowych w zakresie produkcji poszczególnych artykułów chemicznych. Na uwagę zasługują tablice statystyczne, obejmujące liczby, niepublikowane zazwyczaj w innych zestawie-

niach. Podajemy tu kilka danych, dotyczących przemysłu chemicznego:

Rodzaj przemysłu	Ilość przedsiębiorstw	Ilość zatrudnionych robotników	Roczna wartość produkcji
Nawozy sztuczne	26	2.000	38,2 milj. zł.
Inne gałęzie przem. chem.	1.261	35.600	649,5 „ „

Ciekawe jest również zestawienie, obejmujące moc silników w poszczególnych gałęziach przemysłu. Według stanu na dzień 31.XII.1927, ogólna moc silników w 982 zakładach przemysłu chemicznego, wykupujących świadectwa przemysłowe I-VII kategorii, wynosiła 178.000 KM.

W zakresie spraw, dotyczących już bezpośrednio Powszechnej Wystawy Krajowej, wskazać trzeba dość znamienne liczby. O.o. największa liczba wystawców w dziale przemysłowym pochodziła z województwa warszawskiego (806), poczem dopiero następowało województwo poznańskie (652), łódzkie (311) oraz śląskie (238). Przemysł chemiczny zarówno co do ilości wystawców, jak powierzchni zajętej przez stoiska — znalazł się na piątym miejscu (122 wystawców, 2174 m.²), ustępując tylko wytwórczości metalowo-mechanicznej, budownictwu i przemysłowi spożywczemu.

Ukazał się IV Rocznik za r. 1930/31 wydawnictwa „Przewodnik Przemysłu i Handlu Polskiego” pod redakcją Dr. Leona Pączewskiego. Obszerniejszy niż dotychczas tom, o zawartości 570 stron druku dużej ósemki, zawiera obfitą treść, w której poza działem informacyjnym o rolnictwie, handlu, przemyśle, bankowości, rzemiosłach, komunikacji, szkolnictwie zawodowym — zwraca specjalną uwagę dział ustawodawczy. Omówione są mianowicie sprawy ustawodawstwa handlowego, przemysłowego, robotniczego, podatkowego, wreszcie w zakresie przerachowań zobowiązań prywatno-prawnych. Wobec dużej ilości nowych aktów ustawodawczych w latach ostatnich, podobne rozumowe zestawienia, zawierające najistotniejsze przepisy, zasługują na specjalną uwagę. Ponieważ zaś opracowane są w sposób przejrzysty i ułatwiający korzystanie z nich — przeto należy z radością powitać ukazanie się ich w druku.

KRONIKA

Dn. 14 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym wysłuchano sprawozdania Dyrekcji ze stanu prac nad budową nowej taryfy celnej, z działalności Sekcji Eksportowej oraz zapoznano się ze stanem finansowym Związku.

Dn. 17 stycznia r. b. odbyło się pod przewodnictwem p. prof. Wojciecha Świętosławskiego ogólne zebranie Towarzystwa Studiów Technologiczne, które ma na celu budowę gmachu technologii chemicznej oraz elektrotechniki w Politechnice Warszawskiej. Gmachy te są już wyciągnięte pod dach i należy sądzić, że w najbliższym sezonie budowlanym zostaną wykończone roboty murarskie. Stan finansów Towarzystwa nie jest jednak w tak wysokim stopniu zadawalający, aby budowa i oddanie tych niezbędnych Politechnice Warszawskiej gmachów mogło się odbywać w bardzo szybkim tempie.

Dn. 27 stycznia r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, Skarbu, na którym — z pośród spraw interesujących bezpośrednio wytwórczość chemiczną — postanowiono:

żelazoglinokrzem, jako stanowiący stop żelazokrzemu z glinem, cłic wg. poz. 169 p. 3 taryfy celnej;

używane częstokroć w przemyśle chemicznym silniki elektryczne połączone z przekładniami cłic w ten sposób, że silnik taryfikowany jest wg. pozycję taryfy celnej przewidujących silniki, przekładnie — wg. pozycję przewidujących przekładnie.

Tegoroczne międzynarodowe X z kolei Targi Poznańskie odbędą się od dn. 26 kwietnia do 3 maja r. b. Blizszych informacji w sprawie wzięcia udziału w Targach udziela Miejski Urząd Targu Poznańskiego, Poznań, ul. Marszałka Focha 18.

XIII z kolei amerykańska wystawa przemysłu chemicznego odbędzie się w roku bieżącym od dn. 4 do 11 maja w New Yorku; przewidywany jest udział około 350 wystawców. Adres Dyrekcji Wystawy brzmi: „Grand Central Palace” 480 Lexington Avenue, Room 701, New York City.

Od dn. 24 listopada 1930 r. obowiązują w Meksyku następujące stawki celne na niektóre artykuły chemiczne:

Poz.	Nazwa towaru	Dawna stawka	Nowa stawka
		p e s e t y	
6.20 23	Karbid	0,07	0,03
6.61.05	Smola szewcka	0,30	0,25
9.26.00	Kapsle wybuchowe do dynamitu	0,12	0,07
9.26.02	Lonty górnicze	0,12	0,04

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 1 z dn. 7 stycznia 1931 ukazał się szereg Rozporządzeń Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 11 grudnia 1930, zmieniających wysokość zwrotu ceł

przy wywozie artykułów przemysłowych. W zakresie przemysłu chemicznego zniesiony został zupełnie zwrot cła przy wywozie błękitów, zaś obniżony: przy wywozie ceraty na tkaninie jutowej ze zł. 50 do zł. 30 za 100 kg. i przy wywozie ceraty na innej tkaninie ze zł. 125 do zł. 70.

Omówienie tego Rozporządzenia podajemy na innym miejscu.

W Dz. Ust. Nr. 4 z dn. 17 stycznia 1931 ukazało się pod poz. 24 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 9 stycznia 1931 o ulgach celnych na orzechy ziemne łuszczone i nasiona słonecznikowe.

Rozporządzenie to przedłuża moc obowiązującą wygasłych dn. 15 stycznia r. b. ulg celnych do dn. 31 marca r. b.

W Dz. Ust. Nr. 7 z dn. 28 stycznia 1931 r. ukazało się pod poz. 33 Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 12 stycznia 1931, zmieniające nazwę Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Tarnowie na: „Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Mościcach”.

W Dz. Ust. Nr. 7 z dn. 28 stycznia 1931 r. ukazało się pod poz. 40 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 22 stycznia 1931 zawieszające cło wywozowe na mizdrę oraz odpadki skór surowych wszelkich do dn. 31 lipca 1931 r.

W „Monitorze Polskim” Nr. 20 z dn. 26 stycznia 1931 ukazały się pod poz. 34 i 35 okólniki Min. Skarbu w sprawie świadectw pochodzenia, niezbędnych do stosowania zniżek konwencyjnych przy cleniu towarów, pochodzących z państw traktatowych.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 3 z dn. 24 stycznia r. b. ukazało się uzupełniające Rozporządzenie do taryfy związkowej polsko-czechosłowackiej, na zasadzie której do taryfy związkowej włączone zostały następujące artykuły: terpentyna surowa i oczyszczona, dziegieć, smoła drzewna, węgiel drzewny i brykiety z węgla drzewnego.

Zarządzenie powyższe, obowiązujące z dniem ogłoszenia, uprawnia do ulgowych przewozów przy eksporcie do Czechosłowacji.

ECHA

* B. Minister Przemysłu i Handlu, p. Inż. Eugenjusz Kwiatkowski, objął stanowisko generalnego Dyrektora Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach. Dyrektorem technicznym pozostaje nadal p. Inż. Romuald Wowkonowicz, p. o. Dyrektora admin. handl. — p. Inż. Włodzimierz Schätzel.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	500 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	180 "
" czysty 99%	330 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,80 "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	2,00 "
* Azotan amonu	103,60 "
Benzol handlowy 90%	90,50 "
czysty	105 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	14 "
* Boraks	103 "
Chlorek cynku 50 ⁰ Bé	50 "
Chlorek wapna bielący	36 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "
Chloroform czysty	750 "
" „pro narcosi”	1.800 "
Eter siarkowy	390 "
fenol czysty	300 "
Formalina 40%	270 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30 ⁰ Bé	305 "
* " techniczna 85/88%	175 "
* Karbid granulowany	75 "
Karbolinum	45 "
Klej kostny	250 "
Klej skórny	400 "
Krezol	140 "
* Kwas azotowy 30 ⁰ Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "

Kwas mrówkowy 85%	241 zł.
" siarkowy 60 ⁰ Bé	7,37 "
" solny 19 ⁰ /21 ⁰ Bé	14,25 "
" octowy techn. 30%	110 "
Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	17 "
" rogowa 13/14 ⁰ /N	60 "
Naftalina surowa prasowana	34,50 "
czysta w łuskach	68 "
Octan sodu	140 "
" ołowiu	235 "
Oleina zwierzęca destylat	255 "
" saponifikat	245 "
Cleum 20%	19,94 "
Pirydyna czysta za 1 kg.	12 "
Smoła preparowana	20,95 "
Siarczan amonu	36 "
* Siarczan miedzi	120 "
* Siarczek sodu 60/62%	65 "
Soda amonjakalna	25 "
kaustyczna	60 "
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,75 "
Stearyna	250 "
Superfosfat 16%	12,32—12,96 "
Toluol czysty	120 "
Żelatyna techn.	450 "

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słonka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LUTEGO 1931 R.

O REWIZJĘ PROJEKTU NOWEJ TARYFY CELNEJ

Prace nad budową nowej taryfy celnej zakończone zostały w Komisji Chemicznej już przeszło 2 lata temu. Szczegółowe badania nad zagadnieniami chemicznymi w powyższym zakresie przeprowadzone były w ciągu r. 1927 i 1928, zaś wynik tych prac finalizowany był pod hasłem bardzo umiarkowanej ochrony celnej, której ogólny poziom w dziale chemicznym jest naogół niższy od stawek w obecnie obowiązującej taryfie celnej. Zarówno instrukcje rządowe, jak tendencje polityki gospodarczej podówczas panujące wskazywały, że w zakresie wyrobów gotowych ochrona celna nie powinna przekraczać naogół 20 — 30% ad valorem, zaś odstępstwa od tej zasady mogły być stosowane tylko wyjątkowo, gdy chodziło o sprawy szczególnej doniosłości. Stąd też projekt Komisji Chemicznej do budowy nowej taryfy miał charakter tak dalece umiarkowany, że już po zakończeniu prac dały się ze strony zainteresowanych przemysłów słyszeć zdecydowane protesty. Odpierano je zazwyczaj kontrargumentem, że ustalanie wyższego poziomu taryfy celnej niepotrzebnie stwarzałoby cieplarniane warunki sztucznej rozbudowy przemysłu, czego w imię zdrowych zasad gospodarczych należy stanowczo unikać.

To też złożony w Min. Przemysłu i Handlu projekt nowej taryfy celnej stanowił w dziale chemicznym wyraz tendencji bardzo umiarkowanej ochrony celnej i nie był pozbawiony wówczas — w epoce sugestyj genewskich — głębszej racji bytu.

Od owego czasu minęły jednak przeszło dwa lata; w przeciągu tego niedługiego stosunkowo okresu zaszły głębokie przemiany, które każą zrewidować podstawę, na jakiej opierały się prace Komisji do budowy nowej taryfy celnej. Cały świat poszedł w kierunku wybitnego protekcjonalizmu celnego. Francja, Włochy, Czechosłowacja i inne kraje dały się unieść prądowi czasu i podniosły bardzo wydatnie stawki celne. Do codzień spotykanych zjawisk należy ochrona celna, wynosząca 50, 60 a nawet więcej procent ad valorem. Zrozumiano, że w okresie ogólnej nadprodukcji przemysłowej, dumpingowej akcji eksportowej, premjowania wywozu przez Państwo — zbankrutowała ostatecznie polityka rzekomej ochrony konsumenta, bo na jej miejsce

wejść musiała idea konieczności ochrony produkcji. Szczególnie teraz, gdy na rynki świata wtargnął nowy groźny konkurent, Rosja Sowiecka, nie liczący się z żadnymi racjonalnymi podstawami jakiegokolwiek kalkulacji handlowej i przemysłowej, zapatrzony wyłącznie tylko w ideał zdobycia waluty — zagadnienie wprowadzenia dostatecznie wysokiej ochrony celnej staje się palącym zagadnieniem dnia dzisiejszego.

Jeżeli kraje zachodnie, po gruntownym rozważeniu wszystkich okoliczności, zdecydowały się — mimo głosy genewskich Mohikanów — na znaczne podwyższenie ochrony celnej, to tem więcej kraj nasz musi iść po tej linii. Znajdujemy się w znacznie gorszych warunkach produkcji przemysłowej, niż kraje zachodnie. Wysokie obciążenia świadczeniami na rzecz Skarbu Państwa, samorządu, ubezpieczeń społecznych; najkrótszy w Europie tydzień pracy; najbliższe sąsiedztwo dzikiego eksportera, Rosji Sowieckiej; wreszcie długi szereg innych okoliczności, które stały się już truizmem gospodarczym — sprawiają, że raczej w Polsce, niż gdziekolwiek indziej, wysokość ochrony celnej powinna być dostosowana do realnych warunków pracy przemysłowej.

Dlatego też musimy się domagać rewizji projektu nowej taryfy celnej, w kierunku znakomitego podwyższenia układanych w swoim czasie stawek celnych. Już bodaj przy pobieżnym badaniu ówczesnych projektów staje się rzeczą jasną, że niezbędne jest podwyższenie ustalonych wówczas stawek celnych conajmniej o 50%. Oczywiście, podobne ogólne stwierdzenie nie nadaje się do dosłownej realizacji. Należy bowiem podjąć raz jeszcze zmuśną pracę kalkulacji stawek celnych dla każdego artykułu, opierając się nie tylko na kosztach własnych produkcji polskiej, nie tylko na zagranicznych cenach towarów eksportowanych, lecz również biorąc pod uwagę możliwości dumpingu, realne dzisiaj w każdej dziedzinie. W każdym razie ochrona w nowej taryfie celnej musi być w swoim ogólnym poziomie wyższa od dzisiejszej, gdyż w przeciwnym wypadku moglibyśmy znaleźć się w sytuacji pogarszania obecnych warunków produkcyjnych, co w dobie światowego kryzysu gospodarczego byłoby conajmniej lekkomyślnością.

W SPRAWIE ULG CELNYCH

W drugiej połowie roku ubiegłego pan Minister Skarbu wydał tymczasową instrukcję, podającą zasady, na jakich opiera się udzielanie ulg celnych na niewyrabiane w kraju maszyny i aparaty. Dosłowny tekst tej instrukcji został przez nas ogłoszony w NN 15 i 17 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” z roku ubiegłego. Jeżeli sprowadzana z zagranicy maszyna lub aparat, odpowiadające w swojej charakterystyce rozporządzeniom o ulgach celnych:

1) nie były wyrabiane w kraju (o czym zaświadcza Polski Związek Przemysłowców Metalowych);

2) wysokość opłaty celnej przekraczała 15% ad valorem;

3) nie stanowiły maszyn używanych;

4) pochodziły z krajów traktatowych — wówczas ulga celna była udzielana.

W odniesieniu do maszyn i aparatów, pochodzących z krajów nietraktatowych, stosowane były ulgi celne, jeżeli zostało udowodnione, że nie są one wyrabiane w żadnym z krajów traktatowych, lub że ich przywóz wpłynię ożywczo na zwiększenie aktywności bilansu handlowego — przez zmniejszenie importu odpowiednich wyrobów gotowych.

Okres próbny, w jakim obowiązywały powyższe zasady, skończył się przed niedawnym czasem. Pan Minister Skarbu stwierdził jednak zadawalające wyniki wyznaczonego okresu próbnego i utrzymał aż do odwołania dotychczasowy tryb udzielania ulg celnych na maszyny niewyrabiane w kraju, co pozwala sądzić, że obecny system w powyższym zakresie zostanie stabilizowany.

Petenci, wnoszący podania o ulgi celne — powinni przeto zaopatrzyć je (obok faktur, rysunków i fotografii w dwóch egzemplarzach) w następujące dokumenty:

1) zaświadczenie Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych, stwierdzające niewyrabialność w kraju;

2) wyliczenie opłaty celnej wskazujące, że przekracza ona 15% wartości sprowadzanej maszyny; ponadto — jeżeli sprowadzana maszyna pochodzi z krajów nietraktatowych —

3) zaświadczenia autorytatywnych instytucyj wchodzących w rachubę krajów traktatowych — o niewyrabialności odpowiednich maszyn w tych krajach; instytucjami takimi mogą być np. konsulaty, izby handlowe, mieszane izby polsko-załączniczne i t. p.;

4) wyliczenie, wskazujące w jakim stopniu import maszyn z krajów nietraktatowych obniży przywóz odpowiednich artykułów gotowych.

STATYSTYKA PRODUKCJI CHEMICZNEJ

Główny Urząd Statystyczny ogłosił dane dotyczące produkcji i sprzedaży produktów che-

micznych w r. 1929. Ogólne zestawienie przedstawia się następująco:

	Produkcja	Sprzedaż
	w tysiącach złotych	
Przemysł destylacji węgla	196 834	157.694
Przemysł destylacji drzewa	7.222	6.497
Przemysł organiczny	20.363	20.197
Przemysł farmaceutyczny	26.538	26.563
Przemysł kosmetyczny	19.681	20.811
Przemysł tłuszczowy	155.907	150.268
Przemysł gumowy	95.718	94.138
Przemysł gazów technicznych	8.228	7.253
Przemysł nawozów sztucznych	126.216	111.185
Przemysł nieorganiczny i elektrochem.	87.994	85.622
Farby mineralne	18.097	17.711
Farby malarskie, emalje, lakiery, atram.	36.814	35.918
Włókna sztuczne	49.917	44.172
Inne zakłady	23.590	22.706
	873.128	800.735

PRZEGLĄD LITERATURY BIEŻĄCEJ

Księgarnia Trzaska, Evert i Michalski (Warszawa, Krakowskie Przedmieście 13. Gmach Hotelu Europejskiego) podaje spis następujących wydawnictw z zakresu chemii czystej i przemysłowej:

- Gerhardt Oto.* — Das Komponieren in der Parfümerie. geb. Mk. 28.—
- IndustrieBedarfs Adressbuch* für die Keram-Glas — und Emailindustrie in Deutschland, Oesterreich, Belgien, Frankreich, Grossbritannien und Tschechoslovakei. 2 Aufl. Lw. Mk. 8. — Ausland. Mk. 9.—
- Die Deutsche Margarinindustrie.* geb. Mk. nn. 14.60.
- Eibner A.* — Das Oeltrocknen; ein kolloider Vorgang aus chemischen Ursachen. Lw. nn. Mk. 18.—
- Grossman H. und P. Weicksel.* — Die Stickstoffindustrie der Welt. nn. Mk. 14.—
- Seiden R.* — König Kautschuk. Mit 21 Abb. 12 Aufl. Hlw. 2.50.
- Kolloidchemische Technologie.* Hrsg. v. R. Liesegang. 2 Aufl. Subskr. Pr. Mk. 5.—

KRONIKA

Dnia 11 lutego r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym — między innymi — postanowiono:

w poczet członków Związku przyjąć Sp. Akc. „Hugohütte” w Tarnowskich Górach, termin ogólnego zebrania Związku ustalić na dzień 18 kwietnia 1931,

zatwierdzić przedstawiony przez Dyрекcję bilans Związku na dzień 31 grudnia 1930 r. oraz rachunek wpływów i wydatków za r. 1930, wreszcie

wydać do wszystkich zrzeszonych w Związku przedsiębiorstw odezwę, nawołującą do zapisywania się w poczet członków wspierających Polskiego Towarzystwa Chemicznego ze składką zł. 60 rocznie, lub też w poczet członków dożywotnich P. T. Ch., ze składką jednorazową zł. 500.

Dn. 5 grudnia 1930 r. założona została Sp. Akc. pod firmą „Polska Spółka Powiernicza”, która rozpoczęła działalność w ostatnich tygodniach. Zadaniem Spółki jest wykonywanie wszelkich czynności, wchodzących w zakres powiernictwa. W skład Rady Spółki wchodzi wybitni przedstawiciele życia gospodarczego: Prof. F. Młynarski, Inż. M. Rogowski, S. Samulski, Inż. A. Ciszewski, J. Czarnowski, Inż. P. Drzewiecki, Inż. A. Falter, F. Gieszyński, Inż. B. Grodziecki, E. Hupert, Inż. F. Kobyliński, Inż. L. Kołodzki, Ks. St. Lubomirski, Inż. S. Müller, J. Polikier, R. Szereszowski, S. Wartalski. W skład Zarządu wchodzi: Inż. J. Dangel, J. Machnicki, Inż. J. Rogowicz, K. Rybiński.

Spółka mieści się w Warszawie, Al. Jerozolimskie 20.

W „Industrie und Handelszeitung” ukazał się tekst nowej taryfy celnej w Chinach dla produktów chemicznych. W związku z uzyskaną autonomją celną, Chiny podniosły bardzo wydatnie stawki celne w granicach 15—30%.

Ukazała się związkowa taryfa kolejowa polsko-łotewska dla bezpośredniej komunikacji Polski z Łotwą przez granice suche. Taryfa ta zawiera między innymi następujące artykuły chemiczne: barwniki syntetyczne, biel cynkowa, kalafonia, karbid, kauczuk i wyroby kauczukowe, kazeina, kwas siarkowy, linoleum i cerata, litopon, mąka kostna, mydło toaletowe, nasiona oleiste, azotniak, mąka kostna, saletry, sole potasowe, superfosfat, oleje smołowcowe, oleje i tłuszcze roślinne, sztuczne tłuszcze jadalne, sadze, smoła drzewna i węglowa, soda, sól, terpentyna, ultramaryna, wata, ziemie i gliny farbiarskie, mydło.

Taryfa obowiązuje od dn. 1 lutego 1931

Polskie Towarzystwo Chemiczne organizuje cykl wykładów naukowo-popularnych, które odbędą się w dużym audytorjum chemicznym Politechniki Warszawskiej, według następującego planu: (wszystkie o godz. 8 min. 15 wiecz.)

Dn. 18 lutego r. b. — „Fale i korpuskuły; dwoisty charakter świata atomów” wygłosi Prof. S. Szczeniowski.

Dn. 25 lutego r. b. „O katalizie” wygłosi Prof. M. Centnerszwer.

Dn. 4 marca r. b. „Pojęcie pierwiastka w chemii współczesnej” wygłosi Dr. A. Dorabalska.

Dn. 11 marca „Chemja organiczna wobec zagadnień życia codziennego” wygłosi Dr. J. Leśkiewicz.

Dn. 18 marca r. b. „Chemja barwników roślinnych”, wygłosi Prof. W. Lampe.

Dn. 25 marca r. b. „Teoretyczne podstawy walki chemicznej” wygłosi Pułk. J. Woynicz-Sianożęcki.

W trzecim Protokule Dodatkowym do Konwencji Handlowej z Czechosłowacją ustalona została stawka celna na jedwab sztuczny nitrocelulozowy pojedynczy w wysokości 1.050 koron czeskich oraz na jedwab skręcony 1.400 koron czeskich, t. j. w wysokości przewidzianej w traktacie handlowym włosko-czechosłowackim. Wzamian za zgodę podwyższenia cła, Polska otrzymała kontyngent przywozowy po ciele autonomicznem znacznie niższemu, 150 koron czeskich za 100 kg. W praktyce jednakże przy eksporcie polskiego jedwabiu sztucznego do Czechosłowacji stosowana jest najwyższa stawka celna, gdyż Czechosłowacja zastosowała do odbiorców szereg ograniczeń, które uniemożliwiają wyzyskanie ulgowego kontyngentu. Mianowicie, przemysłowcy czescy zakupujący przędzę polską muszą legitymować się, że 60% swego zapotrzebowania pokrywają w kraju, oraz że przędza sprowadzana z zagranicy zostanie wyeksportowana w postaci wyrobów gotowych. Przyznawanie przydziału powierzone zostało organizacjom gospodarczym, które z reguły uniemożliwiają stosowanie ulgowego cła nawet przy zachowaniu wspomnianych warunków. Ponieważ umowa z Czechosłowacją nie przewiduje żadnych ograniczeń, przeto metody ustalone w tym zakresie przez Czechosłowację są wyraźnym naruszeniem umowy.

Według przeprowadzonego przez Związek Przemysłu Chemicznego spisu chemików polskich, który będzie całkowicie wydrukowany w „Informatorze Chemicznym”, ilość polskich chemików z wyższym wykształceniem wynosi ok. 2.000, z czego ok. 700 pracuje bezpośrednio w przemyśle. Pozostali chemicy zatrudnieni są w szkolnictwie, w laboratorjach i instytucjach badawczych, w urzędach, wreszcie w zawodach niezwiązanych bezpośrednio z chemją. Najmniejsza ilość chemików z wyższym wykształceniem działa na terenie handlu artykułami chemicznymi.

Oceniana więc na podstawie teoretycznych obliczeń ilość chemików z wyższym wykształceniem w wysokości 3.000 — nie jest ścisła.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 9 z dn. 31 stycznia r. b. ukazała się pod poz. 45 Ustawa z dn. 30 stycznia 1931 o monopolu zapalczanym.

Ustawa zastrzega wyłączny przywilej (monopol) Skarbu Państwa w zakresie wyrobu, przywozu z zagranicy lub z obszaru w. m. Gdańska, oraz wywozu z kraju: zapalek wszelkiego rodzaju, półfabrykatów do wyrobu zapalek, pudełek do zapalek oraz zapalniczek. Minister Skarbu ma prawo eksploatację monopolu oddać w dzierżawę; uprawnienie to — jak wiadomo — zostało wykorzystane.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	500 zł.	Kwas mrówkowy 85%	241 zł.
Alkohol metylowy techniczny 50%	180 "	„ siarkowy 60° Bé	7,37 "
„ „ czysty 99%	330 "	„ solny 19°/21° Bé	14,25 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	„ octowy techn. 30%	110 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,70 "	Mączka kostna odklejona 30% Γ ₂ O ₃	17 "
* „ granulowany za 1 kg % N ₂	1,90 "	„ rogowa 13/14°/N	60 "
* Azotan amonu	103,60 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
Benzol handlowy 96%	85 "	„ czysta w łuskach	57,50 "
„ czysty	100 "	Octan sodu	140 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	14 "	„ ołowiu	235 "
* Boraks	103 "	Oleina zwierzęca destylat	255 "
Chlorek cynku 50° Bé	50 "	„ „ saponifikat	245 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	Olej lniany	140 "
Chloroform czysty	750 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
„ „ „pro narcosi”	1.800 "	Smoła preparowana	18,75 "
Eter siarkowy	390 "	Siarczan amonu	36 "
Fenol czysty	300 "	* Siarczan miedzi	103 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	Soda amonjakalna	25 "
* „ „ techniczna 85/88%	175 "	„ kaustyczna	60 "
* Karbid granulowany	75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,75 "
Karbolinum	39,75 "	Stearyna	250 "
Klej kostny	250 "	Superfosfat 16%	12,32—12,96 "
Klej skórny	400 "	Toluol czysty	120 "
Krezol	140 "	Żelatyna techn.	450 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "		

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.
„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 MARCA 1931 R.

PRZEMYSŁ SZTUCZNEGO JEDWABIU W ROKU 1930

Fatalna konjunktura w przemyśle włókienniczym sprawiła, że wzrastająca bez przerw od r. 1920 krzywa produkcji sztucznego jedwabiu w roku ubiegłym spadła zupełnie wyraźnie:

Rok	Kilogramy
1920	12.190
1921	57.000
1922	220.000
1923	400.000
1924	470.000
1925	625.000
1926	840.000
1927	1.500.000
1928	2.510.000
1929	2.730.000
1930	2.700.000

Fabryka w Myszkowie zawiesiła pracę w początkach r. 1930 i prawie przez cały rok nie była czynna. Dwie pozostałe — w Tomaszowie i w Chodakowie — utrzymały produkcję w dziale wiskozowym. Natomiast produkcja jedwabiu kolodjonowego została w Tomaszowie zatrzymana prawie całkowicie, gdyż wysokie koszty własne uniemożliwiają konkurencję z jedwabiem wiskozowym; w roku sprawozdawczym wyprodukowano 170.000 kg. jedwabiu kolodjonowego, co stanowi zaledwie 6,3% ogólnej produkcji sztucznego jedwabiu w Polsce. Prowadzone są jednak badania nad otrzymaniem nowej przędzy kolodjonowej o specjalnych, niespotykanych dotychczas w sztucznym jedwabiu, właściwościach. Jeżeli próby te, prowadzone przez Tomaszowską Fabrykę Sztucznego Jedwabiu wspólnie ze znanym uczonym niemieckim, prof. Berlem, zostaną uwieńczone pomyślnym rezultatem — wówczas jedwab kolodjonowy odzyska utracone obecnie prawie całkowicie znaczenie.

W zakresie postępów technicznych zanotować trzeba dalsze udoskonalenia polskiej produkcji jedwabiu cienkoprzędnego, który obecnie wypuszczany jest na rynek o grubościach 60 55 i jeszcze niższych deniers. Uruchomienie produkcji kreyy pozwoliło oprzeć fabrykację tkanin typu crêpe de Chine na wytwarzanej w Polsce przędzy, co stanowi duży krok naprzód w zakresie naszej samowystarczalności włókienniczej.

Polska produkcja sztucznego jedwabiu odczuwała bardzo poważnie konkurencję zagraniczną, zwłaszcza z uwagi na wzrastający przywóz nowego artykułu — vistry sztucznego je-

dwabiu, która zastępuje w pewnych wypadkach przędzę sztucznego jedwabiu. Niska bardzo stawka celna na vistrę, nie stojąca w żadnym stosunku do stawki na przędzę, premiuje przywóz vistry, zaś rozpoczęcie właściwej produkcji w kraju uzależnione jest najściślej od wprowadzenia odpowiedniej ochrony celnej. Celowe ukształtowanie stawek celnych ma więc tutaj podwójne znaczenie: pobudzenia do życia nowej gałęzi wytwórczości chemicznej, oraz przeciwdziałania importowi artykułu, który niebezpiecznie konkuruje z wytwarzanym w kraju produktem.

W przemyśle sztucznego jedwabiu zaznaczył się bardzo wyraźnie spadek cen. Wzrastająca walka konkurencyjna, spowodowana światową nadprodukcją sztucznego jedwabiu, doprowadzona jest do gigantycznych rozmiarów. Cen znormalizowanych niema nigdzie na świecie; w porównaniu z rokiem 1929 — spadły one o 40—50%, dla niektórych gatunków jeszcze niżej; zapasy w magazynach rosą nieustannie; mimo to, wszelkie próby utworzenia międzynarodowego porozumienia zawiodły.

Światowa produkcja sztucznego jedwabiu przedstawiała się w ostatnich latach jak następuje:

Rok	Tonny
1927	132.000
1928	156.000
1929	180.000
1930	200.000

Produkcja sztucznego jedwabiu w r. 1930 przekroczyła prawie czterokrotnie wytwórczość jedwabiu naturalnego.

Kryzys w światowym przemyśle sztucznego jedwabiu, rozpoczęty jeszcze w r. 1929, pogłębił się znacznie w roku sprawozdawczym. Wiele fabryk zagranicznych zawiesiło całkowicie produkcję, a jeden rzut oka na spadek cen akcji przekonywa, jak głęboko sięga depresja:

Notowania giełdy w Zurichu

	Lipiec 1928	Lipiec 1929	Lipiec 1930	Listopad 1930
Aku	398%	170%	88%	63%
I. P. Bemberg	626%	326%	92%	65%
Snia	160 Lit.	86 50 Lit.	51 Lit.	38 Lit.
Tubize	160 fr. b.	1375 fr. b.	760 fr. b.	305 fr. b.
Brit. Celanese	80 sh.	28 sh.	12/1 sh.	8/6 sh.
Courtaulds	93 sh.	74 sh.	43/6 sh.	40/6 sh.

Z BANKU POLSKIEGO

Ukazało się w druku sprawozdanie Banku Polskiego za r. 1930.

Pokrycie biletów Banku Polskiego zmniejszyło się z 63,13% na dzień 31. XII. 1928 do 61,89% na dzień 31. XII. 1929 i do 55,29% na dzień 31. XII. 1930; pokrycie to jest jeszcze o 15,29% wyższe od dopuszczalnego statutem pokrycia minimalnego. Pokrycie wyłącznie złotem wyniosło 36,54%, co stanowi nadwyżkę 6,54% ponad wymagane statutem.

Wahania kursów dewiz utrzymywały się przez cały rok w granicach bardzo wąskich, nie przekraczających $1\frac{1}{2}\%$ na kursie wypłaty telegraficznej na N. York.

Kredyty krótkoterminowe w Banku Polskim nie wykazały większych zmian i wyniosły na dzień 30. IX. 1930 — 784,5 miliona złotych (na dzień 31. XII. 1929 — 781,1 milionów złotych).

Kredyty dyskontowe zmniejszyły się z 704,2 milionów złotych na dzień 31. XII. 1929 do 672 milionów złotych na dzień 31. XII. 1930. Udział poszczególnych grup gospodarczych w kredytach Banku Polskiego przedstawiał się jak następuje:

	1929	1930
Górnictwo i przemysł	21,9%	25,3%
Rolnictwo	37,5%	43,7%
Handel	33,0%	23,2%
Inne	7,6%	7,8%

Wysokość kredytów dyskontowych w przemyśle chemicznym przedstawiała się jak następuje:

na dzień 31. XII. 1929	41,5	miliona złotych
na dzień 31. III. 1930	39,0	" "
na dzień 30. VI. 1930	40,2	" "
na dzień 30. IX. 1930	41,4	" "
na dzień 31. XII. 1930	27,5	" "

Ogólna ilość weksli zaprotestowanych spadła z 6,12% w styczniu 1930 do 4,12% w grudniu 1930.

Sprawozdanie uzupełnione jest szczegółowym zestawieniem, ilustrującym dokładnie stan interesów Banku Polskiego.

Bilans Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 1930 zamyka się sumą 1.968.677.660,76 zł. Czysty zysk wyniósł 33.153.522,77 zł., z czego dla Skarbu Państwa przypada suma 13.003.662,46 zł., dla akcjonariuszów — 20.000.000 zł.; dywidenda określona jest w wysokości 8%, superdywidenda — 2%, superdywidenda dla pierwszej emisji — 5%.

KRONIKA

Dn. 18 lutego r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym wysłuchano sprawozdania z bieżących prac Związku w zakresie spraw tłuśczo-celnych

i prac nad wydaniem Informatora Chemicznego. Przyjęto do wiadomości, że starania w zakresie powołania do życia specjalnej instytucji ubezpieczeniowej dla przemysłu chemicznego nie doprowadziły do rezultatu. Przyjęto do wiadomości sprawozdanie o zorganizowaniu Związku Farb i Lakierów.

Dn. 24 lutego r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, na którym — z pośród spraw interesujących bezpośrednio przemysł chemiczny — postanowiono:

tygłe kwarcowe, przeznaczone do produkcji chemicznie czystego kwasu siarkowego, o wadze sztuki ok. 50 kg. — clić wg. poz. 72 p. 9b. taryfy celnej;

kopalniaki drewniane impregnowane clić wg. poz. 58 p. 2 taryfy celnej;

papier pokryty z jednej strony włóknami drzewa i makulatury, przeznaczony do fabrykacji obić papierowych — clić wg. poz. 177 p. 6a. II taryfy celnej.

Na wiosnę 1932 r. odbędzie się III Polski Zjazd Naukowej Organizacji. Termin zgłaszania referatów na ten Zjazd upływa z dn. 1 maja 1931. Poruszane na Zjeździe tematy obejmować mają:

1) zagadnienia ogólne (terminologia naukowej organizacji, wymiana materiału doświadczalnego, metody graficzne, normalizacja druków i t. d.);

2) zastosowania (w przemyśle, komunikacji, budownictwie, rzemiośle);

3) budżetowanie i kontrola budżetowa;

4) koszty własne;

5) ruch materiałów (badanie i ustalenie norm rozchodu materiałów, organizacja zakupów materiałów, kontrola materiałów);

6) administracja publiczna;

7) gospodarstwo domowe;

8) psychotechnika;

9) rolnictwo.

V Międzynarodowy Kongres Naukowej Organizacji odbędzie się w lipcu 1932 w Amsterdamie. Termin nadsyłania referatów upływa z dniem 1 października 1931. Lista tematów ograniczona jest do następujących 12-tu: wzorowe metody ustalania kosztów własnych, budżetowanie, badanie rynków zbytu z punktu widzenia reklamy, wyszkolenie majstrów, racjonalny system awansów, dydaktyka racjonalizacji, metody zainteresowania robotnika wzrostem wydajności pracy, racjonalizacja gospodarstwa domowego, zagadnienie kosztów dystrybucji handlowej, planowanie, podział i kontrola pracy w rolnictwie, racjonalizacja produkcji ciągłej, seryjnej i różnorodnej, naukowe normy pracy biurowej.

Wystawa Ruchoma Prób i Wzorów urządziła w roku ubiegłym 26 wystaw, które trwały łącznie 185 dni. Wystawy zwiedzone zostały przez 200.000 osób; podczas wystaw urządzono

31 odczytów fachowych oraz ok. 1.000 pogadek propagandowych.

W wystawie uczestniczy stale ok. 200 firm przemysłowych z całej Polski.

Przy wywozie towarów polskich do Łotwy i Estonji obowiązują świadectwa pochodzenia, które muszą być legalizowane przez odnośne konsulaty zagraniczne w Polsce. Opłaty za legalizację wynoszą ok. 2% przy wywozie do Estonji i ok. 1% przy wywozie do Łotwy — od sumy fakturowej, co oczywiście stanowi bardzo poważne obciążenie i utrudnia nasz wywóz. Rząd łotewski we wszystkich traktatach, z wyjątkiem polskiego, włoskiego i duńskiego, zniósł nie tylko legalizację, ale w ogóle świadectwa pochodzenia, to też państwa, konkurujące na rynku łotewskim i nie ponoszące żadnych opłat, znajdują się w lepszym położeniu od polskich eksporterów. Skomplikowane formalności, związane z legalizacją, utrudniają jeszcze naszą działalność i zniechęcają eksportera do rozszerzania swej akcji na rynku łotewskim i estońskim. Zauważyć należy, że zniesienie opłat legalizacyjnych nie leży w interesie Łotwy, gdyż eksport towarów łotewskich jest znacznie mniejszy, niż import towarów polskich do Łotwy, to też stosowanie świadectw legalizacyjnych jest jednym ze środków hamowania eksportu. Jest niezmiernie pożądanym, aby Rząd Polski na drodze traktatowej doprowadził do zniesienia tych opłat, opierając się zresztą na klauzuli największego uprzywilejowania.

W grudniu 1930 Min. Komunikacji ustaliło drogą rozporządzenia 10-ciozłotową opłatę za przebieg powrotny próżnych cystern prywatnych właścicieli. Naskutek tego zarządzenia, właściciele cystern znaleźli się w gorszej sytuacji, niż nieposiadający własnego taboru. Mianowicie, prywatny nadawca żąda od kolei podstawienia cysterny do przewozu i opłaca jedynie fracht; pozatem przebieg próżnej cysterny go nie obchodzi. Natomiast właściciel prywatnej cysterny, który ponosi ciężar inwestycji na kupno cysterny oraz opłaca koszty jej utrzymania i reparacji — nie tylko nie korzysta z żadnej ulgi przewozowej, ale jeszcze musi dopłacać za zwrotny przebieg cysterny. Takie posunięcia taryfowe prowadzą do tego, że przemysł zaprzestanie utrzymywać własny tabor kolejowy. Związek Przemysłu Chemicznego złożył odpowiedni wniosek, zmierzający do naprawy obecnego stanu rzeczy, w Komitecie Taryfowym Państwowej Rady Kolejowej.

NA MARGINESIE

Jeden z dzienników warszawskich wydrukował przed paru dniami agresywną napaść na wyrabiany w Polsce nawóz azotowy, przeciwstawiając mu — ni mniej ni więcej — tylko importowane związki azotowe pochodzenia zagranicznego. Podobny atak zasługuje na najżywszą i ka-

tegoryczną odprawę. Nie wolno polskiemu dziennikarzowi — choćby działał z najszlachetniejszych pobudek — uprawiać propagandy artykułu zagranicznego na wyraźną niekorzyść krajowego. Polska zdobyła się — po długich staraniach i wielkim nakładem energii i pieniędzy — na zbudowanie własnego przemysłu azotowego. W dobie wielkiego kryzysu rolnego i prądów gospodarki ekstensywnej, stara się przynajmniej zastąpić importowane dotychczas nawozy azotowe produktami polskiego pochodzenia. I oto spotyka przeciwdziałanie ze strony nie tylko najmniej powołanej, ale też najmniej kompetentnej. Ocenę dobroci nawozów sztucznych wydać mogą specjaliści — rolnicy i chemicy — ale w żadnym razie najzdolniejsi nawet dziennikarze.

Gdyby „Wiadomości Przemysłu Chemicznego”, opierając się nawet na recenzji uznanego powszechnie krytyka teatralnego, domagały się ustąpienia ze sceny takiej czy innej aktorki — słusznie wywołałyby protesty i... uśmiech politywania. Niechże poważna prasa stołeczna, jeśli chce za taką uchodzić, nie wypowiada się kategorycznie w sprawach, na których się najoczywiściej nie rozumie, choćby się nawet opierała na fragmentach fachowych artykułów...

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W dodatku do Dziennika Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 5 ukazał się szereg zmian w zakresie taryf kolejowych, które obowiązywać będą od dn. 1 marca 1931. Obniżono przedewszystkiem koszt przewozu kwasu siarkowego z kl. 18 do kl. 19.

Utworzona została specjalna taryfa wyjątkowa na eksport farb, wskutek czego sadze i czernie, farby z tlenku żelaza, farby chromowe suche i farby malarskie taryfowane będą pg. kl. 8, natomiast ziemie i gliny farbiarskie pg. kl. 15. Przy transportach via Gdańsk i Gdynia produkty te korzystać będą z jeszcze większych zniżek, mianowicie z kl. 18 dla ziem i glin farbiarskich i z kl. 10 dla pozostałych farb.

Taryfa ta stanowi rezultat prac Związku w zakresie układu taryf dla farb. Mianowicie, dotychczasowy układ został uznany za niewłaściwy i utrudniający pracę fabryk, to też rewizja taryf, przeprowadzona przez Związek, wykazała konieczność wydatnego ich obniżenia. Ponieważ Min. Komunikacji ze względów technicznych nie mogło od razu zrealizować wszystkich postulatów Związku, więc narazie przyznało pewne zniżki dla eksportu, z ważnością od dn. 1 marca, natomiast ok. 1 kwietnia nastąpić ma dalsze obniżenie taryf eksportowych oraz zmiana zasadniczej nomenklatury, jak również stawek przewozowych w obrocie wewnętrznym.

Jednocześnie przywrócona została ulgowa taryfa przewozowa dla kości odtłuszczonych i nieodklejonych, zniesiona w swoim czasie przez Min. Komunikacji.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	500 zł.	Kwas siarkowy 60° Be	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	180 "	" solny 19°/21° Be	14,25 "
" " czysty 99%	330 "	" octowy techn. 30%	110 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	17 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,70 "	rogowa 13/14% N	60 "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,90 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	235 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	14 "	Oleina zwierzęca destylat	255 "
* Boraks	103 "	" " saponifikat	245 "
Chlorek cynku 50° Be	50 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	145 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	750 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi”	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	103 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Be	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolinum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,75 "
Klej kostny	250 "	Stearyna	250 "
Klej skórny	400 "	Superfosfat 16%	12,32—12,96 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Be w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Zelatyna techn.	450 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdą rozumieją się wraz z opakowaniem

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barw i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz., „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 MARCA 1931 R.

W SPRAWACH TŁUSZCZOWYCH

Aktualne obecnie zagadnienia tłuszczowe — w płaszczyźnie właściwego ustosunkowania stawek celnych na artykuły tłuszczowe — wymagają wszechstronnego oświetlenia. Poglądy sfer rolniczych zostały sformułowane w artykule pióra p. Jerzego Gościckiego p. t. „Ograniczenia importu nasion oleistych i tłuszczów roślinnych”, ogłoszonym w Nr. 5 „Rolnika Ekonomisty”. Stanowisko przemysłu chemicznego znalazło wyraz zarówno w licznych memorjałach kierowanych do Rządu, jak w artykule „W sprawie samowystarczalności tłuszczowej”, ogłoszonym w Nr. 2 naszego wydawnictwa.

Zagadnienie jednak jest tak obszerne, a zarazem skomplikowane, że domaga się oświetlenia z kilku różnych punktów. Obecnie pragnęlibyśmy rozważyć sprawę pod kątem widzenia potrzeb nowopowstającej w Polsce produkcji olejów roślinnych z importowanych nasion egzotycznych.

Postulat budowy nowoczesnej olejarni w porcie polskim jest formułowany oddawna, nie tylko jako jedna z elementarnych podstaw rozwoju Gdyni, lecz również jako istotny czynnik prosperacji polskiego przemysłu tłuszczowego. Ale wprowadzenie jakichkolwiek stawek celnych na niehodowane w kraju nasiona oleiste zgóry przekreśla realizację budowy wielkiego olejarstwa w Gdyni. Żaden poważny kapitał nie mógłby zaangażować się w budowę większej olejarni, opartej na nasionach egzotycznych, jeżeli tylko nasiona te byłyby obłożone jakąkolwiek stawką celną przy imporcie. Wprawdzie sfery rolnicze przewidują w swoich projektach — obok stawek celnych na nasiona egzotyczne — możliwość udzielania zezwoleń na bezcłowy ich przywóz dla olejarni; jednak indywidualne udzielanie ulg celnych nie może stanowić podstawy do racjonalnej kalkulacji przerobu nasion egzotycznych. Poważne przedsiębiorstwo nie może opierać swej egzystencji na całkowitej dowolności udzielania lub nieudzielania prawa bezcłowego przywozu nasion, gdyż leżałoby ono w dyskrejonalnej kompetencji władz, które zależnie od konjunktury mogłyby ustosunkować się rozmaicie do każdego transportu nasion egzotycznych. Element niepewności jest bodaj najgorszy w normalnej pracy

przemysłowej, zaś wprowadzenie go byłoby równoznaczne z odrzuceniem projektów rozbudowy w Polsce przemysłu olejarskiego.

Jest też rzeczą oczywistą, że obłożenie cłem surowca do fabrykacji olejów roślinnych — podrożyłoby je znacznie. Przemysł przetwórczo-tłuszczowy, opierający swoją produkcję na olejach egzotycznych, podniósłby wówczas znacznie koszt produkcji, co z natury rzeczy wywołać musi wyżkę cen i konieczność podwyższenia stawek celnych na gotowe artykuły tłuszczowe.

Dlatego też projektom wprowadzenia ceł na nasiona egzotyczne, przeznaczone do przerobu w olejarniach, przeciwstawić się musimy w sposób zdecydowany. Dotyczy to zresztą w równej mierze stawek celnych na nasiona słonecznikowe, których w kraju nie posiadamy w dostatecznych ilościach, a których import jest konieczny, jeżeli tylko utrzymać mamy ruć w istniejących olejarniach.

Jeśli mowa o zabezpieczeniu interesów rolnictwa, to przede wszystkim zwrócić należy uwagę na konieczność rozciągnięcia przepisów ustawy margarynowej na teren Górnego Śląska. Polskie ustawodawstwo w tej dziedzinie zostało przyjęte również przez Senat gdański i obowiązuje na terenie Wolnego Miasta. Dzięki temu uniemożliwione są jakiegokolwiek zafalszowania masła margaryna, gdyż rygorystyczne przepisy kładą tamę możliwości podobnych nadużyć. Lecz Sejm śląski nie rozciągnął tymczasem mocy obowiązującej ustawy na teren Śląska, i niewątpliwie naczelnym postulatem rolnictwa powinno być obecnie dążenie do wprowadzenia właściwych przepisów ustawowych na całym terenie Rzeczypospolitej. Dalej trzeba wskazać na konieczność ostatecznego uregulowania nomenklatury poz. 51 taryfy celnej, w kierunku wyraźnego wskazania, że niską stawką celną (zł. 1,50) opłacają tylko takie tłuszcze utwardzone, które zawierają ponad 2% wolnych kwasów tłuszczowych. Przeprowadzenie tych dwu postulatów zabezpiecza interesy rolnictwa, natomiast dążenie do wprowadzenia stawek celnych na egzotyczne nasiona oleiste podważyłoby tylko podstawy wielkiego olejarstwa, nie dając żadnej korzyści rolnictwu.

WSRÓD KSIĄZEK

Wyszedł z druku tom piąty i ostatni wydawnictwa pamiątkowego, poświęconego Powszechnej Wystawie Krajowej w r. 1929 w Poznaniu. Tom piąty zawiera rozdziały, poświęcone rolnictwu, zdrowiu, wychowaniu fizycznemu, nauce i sztuce na P. W. K., obejmuje ponadto spis wydawnictw P. W. K., wreszcie ogólną charakterystykę znaczenia Powszechnej Wystawy Krajowej.

W ten sposób zakończona została praca nad utrwaleniem metod działalności, stosowanych w organizacji P. W. K. Wydawnictwo jest niewątpliwie pożyteczne, gdyż stanowi cenny materiał informacyjny dla przyszłych organizatorów wystaw. Należy jednak stwierdzić, że bez żadnej szkody dla całości, a z oczywistym pożytkiem dla czytelnika i nakładcy można było — skracając nieco poszczególne artykuły, opuszczając niektóre zbyt szczegółowe zestawienia — zawrzeć tę samą treść w mniejszej ilości tomów. Pewna oszczędność wydawnicza przyczyniłaby się również w niemałym stopniu do obniżenia kosztów dzieła.

Nakładem Związku Izb Przemysłowo-Handlowych ukazało się sprawozdanie z pierwszego kongresu Izb Przemysłowo-Handlowych. Sprawozdanie zawiera rozdziały, dotyczące organizacji kongresu, sprawozdania z posiedzeń plenarnych, uchwały, wreszcie wygłoszone na plenarnych i sekcyjnych posiedzeniach referaty.

KRONIKA

Dn. 11 marca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym zdecydowano ostatecznie termin ogólnego zebrania na dzień 18 kwietnia r. b. Na ogólnym zebraniu wygłoszony będzie przez Dyrektora Związku referat o działalności Związku Przemysłu Chemicznego w ciągu 10-ciu lat istnienia naszej organizacji.

Zarząd wysłuchał też sprawozdania z bieżących spraw Związku, zwłaszcza w zakresie zagadnień eksportowych, oraz zastanawiał się nad sprawami prasowymi.

W dn. 2—4 marca odbyły się posiedzenia Państwowej Rady Kolejowej. Na posiedzeniu Komitetu Taryfowego rozważano wnioski, opracowane przez specjalną komisję, której zadaniem było ustalenie wysokości zniżek przewozowych dla przemysłów specjalnie zagrożonych kryzysem gospodarczym. Liczne wnioski, zgłoszone przez Komisję, zostały całkowicie przyjęte. W grupie produktów chemicznych postanowiono przyznać pewne ulgi przewozowe przy przewozie superfosfatu z fabryk, położonych w południowej części Polski. Następnie uchwalono zreformować taryfę wjątkową na przewóz drobnych przesyłek nawozów sztucznych w ten

sposób, aby korzystały z niej wyłącznie towary polskiego pochodzenia. Dla benzolu surowego, adresowanego do destylarni krajowych, przyznano zniżkę przewozową w drodze taryfy wjątkowej, zaliczając go do klasy 10. Dla olejów smołowcowych, przewożonych w cysternach, zmieniona została podstawa obliczenia. Na wywóz z gazowni smoły preparowanej, idącej do Gdańska i Gdyni, postanowiono stworzyć specjalną taryfę eksportową. Uchwalono deklasyfikację dekstryny z klasy 5 do 7. W związku z obniżeniem kosztów przewozu cynku, postanowiono obniżyć również koszt przewozu cynku przetapianego, idącego do fabryk bieli cynkowej.

W związku z wątpliwościami, wyłaniającymi się w praktyce, Min. Skarbu wyjaśniło, że nadpłaty emisyjne, pobierane ponad wartość nominalną emitowanych przez spółki akcyjne akcji, nie są przychodem, wynikającym z operacji danego przedsiębiorstwa, ani też przychodem z realizacji należących do niego przedmiotów majątkowych, lecz jako przychód z zewnątrz, ściśle związany z organizacją samego przedsiębiorstwa — nie podlegają doliczeniu do dochodu podatkowego w wypadkach, gdy odnośna spółka przekazuje je na fundusze rezerwowe.

Gdyby jednak spółka nadpłaty emisyjne nie przekazała na fundusze rezerwowe, lecz doliczyła je do zysku danego roku operacyjnego, z którego wypłaca tantiemy, dywidendy i t. p., wówczas nadpłaty emisyjne, jako część składowa zysku bilansowego, narówni z innymi pozycjami tego zysku, podlegać będą opodatkowaniu.

Kasa Chorych m. st. Warszawy przystąpiła do ściągania „należności” za jeden dodatkowy tydzień, wynikający z wyrównań jednodniowych za 6 ostatnich lat wstecz na skutek tego, że przy obliczaniu tygodniowym składek za 52 tygodnie w roku — Kasa Chorych pobrała składki za 364 dni składkowe, a nie 365, względnie 366.

Ponieważ podobny wymiar składek jest pozabawiony podstaw prawnych — przeto zrzeszone przedsiębiorstwa, w razie wysunięcia żądań dopłaty przez warszawską Kasę Chorych, zechcą porozumieć się ze Związkiem Przemysłu Chemicznego.

Prasa niemiecka podkreśla spadek wywozu sztucznych nawozów azotowych z Niemiec, przy jednoczesnym wwozie ich z zagranicy. Specjalnie wzrósł przywóz siarczanu amonowego; tak np., z Polski wwieziono w r. 1930 — 44.760 tonn, wobec 200 tonn w r. 1928 i 1929. Szukając przyczyn, dzięki jakim Polska mogła umieścić w Niemczech tak duże ilości siarczanu amonu, prasa niemiecka przypuszcza, że stało się to dzięki szczególnie niskim cenom wywozowym.

Z chwilą wybuchu wojny celnej węgiersko-czechosłowackiej, rząd węgierski zarządził reglamentację przywozu z państw, nie będących z Węgrami w stosunkach traktatowych. Towary, pochodzące z państw posiadających traktaty, a więc i z Polski, nie potrzebują pozwoleń na przywóz — wystarczy jedynie świadectwo pochodzenia towaru. Świadectwa te wydają właściwe Izby; wiza konsularna nie jest wymagana.

W Bułgarii powstała nowa fabryka kaloszy i wyrobów gumowych A. G. „Simeon”. Fakt ten wpłynąć może na zmniejszenie eksportu polskiego obuwia gumowego. Eksport polski do Bułgarii rozwijał się dotąd nader pomyślnie pomimo bardzo wysokich ceł, mianowicie w r. 1929 wwieźliśmy do Bułgarii 3.400 kg. obuwia gumowego, wartości 690.000 lewów, co stanowiło 2% całego przywozu, w ciągu 10 miesięcy roku 1930 wwieźliśmy 25.300 kg., wartości 5.750.000 lewów, czyli 23% całego przywozu obuwia gumowego.

W Austrii projektowane jest podwyższenie niektórych stawek taryfy celnej. Między innymi, przewiduje się podwyższenie ceł na następujące produkty chemiczne:

Kwas siarkowy . . .	3.50 kor. zł. za 100 kg.
Chlorek bielący . . .	3.— „ „
Ałun potasowy, siarczan glinowo-potasowy . . .	4.— „ „
Klej wszelki . . .	25.— „ „
Biel cynkowa . . .	20.— „ „

X Sprawozdanie Związku Przemysłu Chemicznego, obejmujące spis członków Związku, sporządzone w trzech językach skorowidze wytworzonych artykułów, sprawozdanie ze stanu poszczególnych działów przemysłu chemicznego w r. 1930 oraz właściwe sprawozdanie z działalności Związku za r. 1930 — ukaże się w druku w najbliższych dniach i będzie rozesłane, wraz z zaproszeniem na ogólne zebranie, wszystkim członkom Związku Przemysłu Chemicznego. Sprawozdanie rozesłane też będzie tym wszystkim instytucjom i osobom, które interesują się bliżej wytwórczością chemiczną oraz działalnością Związku.

Od dn. 20 do 26 lipca r. b. odbędzie się w Strasburgu Kongres Tłuszczowy, w zakresie przedewszystkiem spraw olejów roślinnych, ich utwardzania oraz zastosowania. Sekretariat Kongresu mieści się w Paryżu, zaś wszelką korespondencję należy kierować pod adresem: Secrétariat du Congrès du Graissage, 85, Boulevard du Montparnasse, Paris 6e.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 13 z dn. 17 lutego r. b. ukazało się pod poz. 62 Rozporządzenie Ministra Skarbu

z dn. 23 stycznia 1931, przesuwające termin składania zeznań o dochodzie przez osoby fizyczne — do dn. 1 maja 1931.

W Dz. Ust. Nr. 16 z dn. 28 lutego r. b. ukazały się pod poz. 76, 77, 78, 79, 80 Ustawy z dn. 3 lutego 1931, ratyfikujące: Umowę handlową między Polską a Hiszpanją, Umowę handlową między Polską a Portugalją, Umowę handlową między Polską a Łotwą, Umowę handlową między Polską a Estonją, Umowę o małym ruchu granicznym między Polską a Rumunją.

W Dz. Ust. Nr. 16 z dn. 28 lutego r. b. ukazała się pod poz. 81 Ustawa z dn. 3 lutego 1931 o państwowym funduszu drogowym.

W Dz. Ust. Nr. 16 z dn. 28 lutego r. b. ukazała się pod poz. 82 Ustawa z dn. 12 lutego 1931 o poborze 10% dodatku do niektórych podatków i opłat stemplowych.

Ustawa ta upoważnia Ministra Skarbu do pobierania tego dodatku od podatków bezpośrednich, pośrednich, opłat stemplowych, podatku spadkowego i od darowizn.

W Dz. Ust. Nr. 17 z dn. 4 marca r. b. ukazały się pod poz. 86, 87, 88, 89 Ustawy z dn. 3 lutego 1931, ratyfikujące: Konwencję handlową, Konwencję weterynaryjną, Konwencję w sprawie ubezpieczenia na starość, Układ o uregulowanie długu wojennego — wszystko między Polską a Francją.

Wejście w życie nowego traktatu handlowego polsko-francuskiego uzależnione jest od ratyfikacji przez parlament francuski.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 7 ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji, na zasadzie którego utworzona została taryfa eksportowa dla siarczanu miedzi przy wywozie przez Gdańsk i Gdynię.

W tymże Dzienniku Taryf ogłoszone zostały przepisy, dotyczące zmian kosztów przewozu za próżne wagony prywatnych właścicieli. O ile dotąd opłaty wynosiły 10 zł. od wagonu przy przesyłkach zwyczajnych, to obecnie ustalona została opłata 10 gr. od wagonu i kilometra na odległościach do 100 km i po 10 złotych od 1 wagonu na odległościach powyżej 100 km.

Na zasadzie tego Rozporządzenia opłaty za przewóz próżnych wagonów prywatnych właścicieli na niedalekich przestrzeniach zostały niższe, co ma znaczenie specjalne dla przedsiębiorstw górnośląskich. Jednakże wprowadzenie tej ulgi nie rozwiązuje jeszcze zagadnienia przewozu tego typu wagonów, który winien być w zasadzie bezpłatny.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	470 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	180 "	" solny 19 ⁰ /21 ⁰ Bé	13,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	17 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,70 "	" rogowa 13/14 ⁰ /N	60 "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,90 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	220 "
* Boraks	103 "	" " saponifikat	210 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	145 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" "pro narcosi"	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	103 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
" " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	250 "	Stearyna	220 "
Klej skórný	400 "	Superfosfat 16%	12,32—12,96 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	450 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefon: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórný:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 KWIETNIA 1931 R.

OGÓLNE ZEBRANIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

W roku bieżącym upływa dziesięć lat od chwili założenia Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej. Dn. 19 marca r. 1921 odbyło się pod przewodnictwem ś. p. Generała Stanisława Puchalskiego organizacyjne zebranie Związku, na którym zdecydowano powołanie do życia Związku i wybrano pierwszy Zarząd ze ś. p. Janem Kozłowskim, jako prezesem na czele.

W ciągu ubiegłych 10-ciu lat Związek Przemysłu Chemicznego rozwinął ożywioną działalność, zmierzającą do obrony interesów przemysłu chemicznego na wszystkich polach. Równorzędnie prowadzona była szeroko zakreślona akcja społeczna, mająca na celu spopularyzowanie wielkiej doniosłości chemicznej wytwórczości w całokształcie naszego gospodarstwa narodowego. Szersza charakterystyka działalności Związku zawarta jest w dorocznych sprawozdaniach, łącznie z ostatniem — dziesiątem z kolei — które właśnie opuściło prasę drukarską.

Tegoroczne ogólne zebranie Związku Przemysłu Chemicznego odbędzie się w sobotę, dn. 18 kwietnia 1931, o godz. 5-ej ppoł., w lokalu Związku. Stosownie do przepisów statutowych, wszyscy członkowie Związku zostali zawiadomieni listami poleconymi o terminie i po-

rządku obrad ogólnego zebrania, które w roku bieżącym nosić będzie charakter wewnętrznej uroczystości. Porządek obrad przewiduje następujące sprawy:

- 1) Zagajające przemówienie Prezesa Związku.
- 2) Wybór przewodniczącego zebrania.
- 3) Sprawozdanie ogólne z działalności Związku w r. 1930.
- 4) Sprawozdanie finansowe Związku za rok 1930.
- 5) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej.
- 6) Uzupełniające wybory do Zarządu Związku.
- 7) Wybór Komisji Rewizyjnej.
- 8) Wolne wnioski.

Po zakończeniu formalnej części zebrania, Dyrektor Związku wygłosi przemówienie, syntetyzujące obraz działalności Związku w ciągu ubiegłego dziesięciolecia. Należy sądzić, że po tem przemówieniu rozwinie się dyskusja, która uwypukli światła i cienie działalności Związku. Dyskusja taka byłaby nad wyraz pożyteczna, gdyż wskazać może nowe dziedziny, w jakich Związek powinienby roztoczyć swą działalność.

Wieczorem w dniu ogólnego Zebrania Związku odbyć się ma wspólna kolacja, na którą zaproszenia zostały rozesłane łącznie z zawiadomieniami o walnem zebraniu.

SEKCJA SZTUCZNEGO JEDWABIU

Dnia 17 marca r. b. odbyło się na terenie Związku Przemysłu Chemicznego zebranie organizacyjne Sekcji Sztucznego Jedwabiu. Do Związku przystąpiły obie — nienależące dotychczas — fabryki sztucznego jedwabiu w Chodakowie i w Myszkowie, które łącznie z Tomaszowską Fabryką Sztucznego Jedwabiu powołały do życia Sekcję Sztucznego Jedwabiu. Jednym z pierwszych posunięć Sekcji było opracowanie i złożenie władzom rządowym memoriału, wskazującego na konieczność utrzymania obecnej ochrony celnej sztucznego jedwabiu. Sfery włókiennicze łódzkie poruszyły bo-

wiem zagadnienie stawek celnych na sztuczny jedwab i wystąpiły z żądaniem dość znacznej redukcji tych stawek. Oczywiście, podobne żądania w obliczu gwałtownego dumpingu zagranicznego i oddawna trwającej zniżki cen, wywołanej znaczną nadprodukcją sztucznego jedwabiu na całym świecie — muszą się spotykać z kategorycznym sprzeciwem wytwórców przędzy sztucznego jedwabiu.

Memoriał producentów sztucznego jedwabiu, wskazując wszystkie okoliczności, jakie przemawiają przeciwko obniżeniu stawek celnych, domaga się przynajmniej utrzymania dotychczasowej ochrony.

W SPRAWIE NAWOZÓW AZOTOWYCH

Dnia 27 marca odbyła się konferencja prasowa, na której b. Minister Przemysłu i Handlu, p. inż. E. Kwiatkowski, nac. dyr. fabryki w Mościcach, wygłosił odczyt o produkcji i spożyciu nawozów sztucznych w Polsce. Odczyt, uwzględniający przedewszystkiem nawozy azotowe, wykazał pomyślny przebieg kampanji wiosennej w Mościcach, które dzięki ożywieniu zapotrzebowania w marcu mogły wyprzedzić znajdujące się na składzie zapasy siarczanu amonu, saletry wapniowej, azotanu amonowego i saletraku. Pozostaną więc tylko w magazynach pewne ilości nitrofosu, który zresztą zaczyna się cieszyć powodzeniem również zagranicą. Tak np., w bieżącym okresie uskuteczniata jest wysyłka 3.000 tonn nitrofosu, zamówionego przez Belgię.

Fabryka w Chorzowie produkuje raczej nawozy jesienne (nie pogłównne), niemniej sprzedaje zapewne w sezonie wiosennym swe zapasy azotniaku granulowanego, saletraku i wapnamonu. Tylko azotniak pylisty, używany głównie na jesieni, nie będzie rozkupiony całkowicie. Czynniki ułatwiające zbyt nawozów azotowych były: obniżka cen, zastosowanie długoterminowych i odpowiednio rozłożonych kredytów, kredytowanie frachtów i dostosowanie produkcji do potrzeb, a nawet kaprysów rolników.

W tym ostatnim zakresie — prawdziwe zainteresowanie techników muszą wzbudzać próby wytwarzanej obecnie w Mościcach granulowanej saletry wapniowej (w formie podobnej do preparatów homeopatycznych) i drobnokryształicznego siarczanu amonu, wytwarzanego w idealnej czystości metodą Parisha, a stosowaną — poza Mościcami — tylko jeszcze w 2-ach fabrykach na świecie: w St. Zjednoczonych i w Kanadzie.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Sprawa oczyszczania ścieków przemysłowych staje się u nas coraz aktualniejszą i jej uregulowanie jest przedmiotem uwagi czynników państwowych. Niezupełnie rozwiązana na Zachodzie, u nas znajduje się wciąż jeszcze w stadium badania. Witamy przeto z zainteresowaniem wszelkie prace z tej dziedziny. Do takich należy wydana ostatnio praca inż. Stefana Szemplińskiego, profesora na wydz. arch. Akad. Szt. Pięknych w Krakowie, p. t. „Podstawy projektowania nowoczesnych odczyszczalni ścieków kanałowych”. Musimy wszakże zakwestjonować niektóre twierdzenia, oparte zresztą na mozolnych i ścisłych obliczeniach, znajdujące się jednak w sprzeczności z uzyskanem dotychczas doświadczeniem. Autor dochodzi np. do wniosku, że przy jednoczesnym mieszaniu i ogrzewaniu osadów do 25° można przeprowadzić fermentację w ciągu 12 dni, podczas gdy

Dr. Rudolfs w St. Zj. A. P. osiągnął jako minimum czasu 15 dni, i to drogą termofilowej fermentacji przy 45 — 55°C. Wydaje nam się również wątpliwe zastosowanie mieszania i ogrzewania osadów w osadnikach Imhoffa. Poza to praca bardzo sumienna i godna przestudjowania.

KRONIKA

Ukazało się X Sprawozdanie z działalności Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej za r. 1930, objętości 66 stron formatu normalnego A. 4. Sprawozdanie — obok części poświęconej działalności Związku oraz obok spisu przedsiębiorstw związkowych — zawiera obszerniej, niż w latach poprzednich, potraktowane sprawozdanie ze stanu poszczególnych gałęzi przemysłu chemicznego w r. 1930.

Sekcja Chemiczna Instytutu Naukowej Organizacji — obok zwykłych plenarnych zebrań — organizuje również t. zw. „małe posiedzenia” Sekcji Chemicznej w których, oprócz przyzwoitych, biorą udział przedstawiciele instytucji chemicznych, jak Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Związku Inżynierów Chemików, Chemicznego Instytutu Badawczego, Instytutu Przeciwwgazowego i innych. Tematy, które referowane być mają na plenum, są przedtem dyskutowane na owych zebraniach ściślejszych. Najbliższymi tematami, które stanowić będą przedmiot obrad Sekcji, są następujące: normalizacja aparatury chemicznej, gospodarka cieplna w przemyśle chemicznym, metody obliczenia kosztów własnych, zagadnienia kierownictwa w przedsiębiorstwach z punktu widzenia psychologii stosowanej, tayloryzacja laboratorium chemicznego, teorie i systemy płac w przemyśle.

Ukazał się zeszyt 1 niezależnego dwutygodnika gospodarczego „Gospodarka Narodowa”. W skład komitetu redakcyjnego wchodzi pp. Czesław Bobrowski, Aleksander Iwanka, Tadeusz Łychowski, Józef Poniatowski, Kazimierz Sokołowski. „Gospodarka Narodowa” — według naczelnej enuncjacji redakcyjnej — ma być organem luźnej grupy ludzi, których życiowym celem jest rozwój gospodarki Polski poprzez niezbędny do tego celu rozwój polskiej myśli gospodarczej. „Gospodarka Narodowa” pragnie nie tylko rejestrować fakty, lecz przedewszystkiem zajmować wobec nich stanowisko, oparte na kryterjach rzeczowości i niezależności.

Pierwszy numer czasopisma przedstawia się ciekawie, obejmuje artykuły w zakresie umowy gospodarczej z Niemcami, zniżki cen, kryzysu rolnego, obciążeń społecznych, zagadnień budżetowych, zagadnień polityki handlowej.

„Gospodarka Narodowa“ może być uważana — sądząc przynajmniej z pierwszego zeszytu — za placówkę młodych ekonomistów, zbliżonych do Rządu.

W związku z zatargiem traktatowym między Węgrami i Czechosłowacją wygasają niektóre zniżki celne, z których Polska korzystała przy eksporcie do Węgier na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania. To też prawdopodobnie nastąpi w najkrótszym czasie uzupełnienie traktatu handlowego polsko-węgierskiego, celem wyrównania poniesionych przez nas strat. Związek Przemysłu Chemicznego wystąpił do władz o utrwalenie dotychczas obowiązujących konwencyjnych zniżek celnych w zakresie obuwia gumowego sportowego.

Min. Komunikacji w Czechosłowacji podniosło bardzo wydatnie kolejowe stawki przewozowe na węgiel drzewny importowany, przy zachowaniu dawnych niskich opłat za transporty tego artykułu krajowego pochodzenia. W rezultacie więc eksport polskiego węgla drzewnego do Czechosłowacji zostaje wydatnie zahamowany. Zauważyć trzeba, że przy eksporcie polskiego węgla do Czechosłowacji obowiązywała związkowa taryfa, oparta na dawnych stawkach przewozowych. Pomimo tego, że taryfy związkowe mogą być zmienione tylko po miesięcznym wymówieniu — Czechosłowacja bez uprzedzenia przeliczyła taryfę związkową podług podwyższonych stawek przewozowych. Podwyższenie stawek przewozowych w Czechosłowacji uniemożliwia nam jednocześnie dojście do rynku węgierskiego, gdyż stawki tranzytowe przez Czechosłowację będą również przeliczone p.g. nowych zasad. Zresztą Węgry, wskutek wojny celnej z Czechosłowacją, wszelkimi sposobami starają się utrudniać eksport czeski. To też w zakresie węgla drzewnego koleje węgierskie przyznały Rumunii i Jugosławii specjalne zniżki kolejowe, które nie obowiązują w stosunku do stacyj granicznych czeskich. Zarządzenie skierowane przeciwko Czechosłowacji w konsekwencji odbija się na eksporcie polskim. W tych warunkach tracimy dwa najważniejsze rynki zbytu, mianowicie Węgry i Czechosłowację, czyli że eksport węgla drzewnego w najbliższym czasie zostanie zredukowany do minimum.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 20 z dn. 11 marca 1931 ukażały się pod poz. 113, 114, 115, 116, 117 Ustawy z dn. 12 lutego 1931 w sprawie ratyfikacji: Umowy handlowej między Polską a Egiptem, III i IV protokołu dodatkowego do Umowy handlowej między Polską a Czechosłowacją, układu dodatkowego do Umowy handlowej między Polską a Persją.

W Dz. Ust. Nr. 23 poz. 138 z r. 1931 ukazało się Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 6 marca, na mocy którego począwszy od dnia 1 kwietnia 1931, pobierany będzie dodatek w wysokości 10% do uiszczanych podatków bezpośrednich, podatków pośrednich, opłat stempowych, podatku spadkowego i od darowizn, jako też od wpłacanych, względnie przymusowo ściąganych zaległości wyżej wymienionych danin. Dodatek ten obowiązuje również do podatku dochodowego od uposażeń.

10%-owy dodatek winien być uiszczony bez osobnego zawiadomienia ze strony władz podatkowych. Według brzmienia wspomnianych przepisów, dodatek pobierany będzie od wszelkich należności podatkowych, poczynając od dnia 1 kwietnia, czyli że ostatni dzień wpłacania należności podatkowych bez dopłaty upływa z dn. 31 marca 1931.

W Dz. Ust. Nr. 23 z dn. 19 marca 1931 ukażała się pod poz. 135 Ustawa z dn. 27 lutego 1931 o państwowym funduszu eksportowym.

Stosownie do postanowień Ustawy, tworzy się Państwowy Fundusz Eksportowy, celem popierania wywozu wszelkiego rodzaju krajowych produktów rolnych i przemysłowych, w drodze udzielania poręki za zobowiązania i wypłacalność eksportera oraz udzielania kredytu na cele eksportowe. Kapitał Funduszu ustala się w ogólnej kwocie 150 milionów złotych. Przepisy wykonawcze wyda Prezes Rady Ministrów, Minister Skarbu i inni właściwi ministrowie.

W „Monitorze Polskim“ Nr. 68 z dn. 24 marca 1931 ukazał się pod poz. 111 statut organizacyjny Min. Przemysłu i Handlu. Stosownie do przepisów statutu, Min. Przemysłu i Handlu dzieli się na 5 departamentów: I Organizacyjny, II Górniczo-Hutniczy, III Przemysłowy, IV Handlowy, V Morski, oraz na niewchodzące w skład departamentów: Biuro Personalne, Biuro Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych i Samodzielny Wydział Wojskowy. Ponadto Ministrowi Przemysłu i Handlu podlegają: Główny Urząd Miar, Urząd Patentowy, Instytut Geologiczny, Instytut Eksportowy oraz Instytut Badań Konjunktur i Cen.

W porównaniu z dotychczasowym stanem rzeczy — istotne zmiany polegają na zniesieniu Szefostwa Sekretarjatu Ministra, wzamian którego powołany został Wydział Prezydjalny, oraz na zorganizowaniu nowego zupełnie Biura Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych. Biuro to zajmuje się wszelkimi sprawami, dotyczącego organizacji tych przedsiębiorstw, pozostaje w kontakcie z najwyższą Izbą Kontroli, przeprowadza inspekcję przedsiębiorstw, referuje bilanse przedsiębiorstw, uzgadnia wnioski budżetowe, wreszcie opracowuje roczne sprawozdania porównawcze z działalnością przedsiębiorstw. Biuro Inspekcji Przedsiębiorstw Państwowych działa na prawach Departamentu.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	470 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14% N	60 "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	220 "
* Boraks	103 "	" " saponifikat	210 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	152 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" "pro narcosi"	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	103 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolinum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	250 "	Stearyna	220 "
Klej skórny	400 "	Superfosfat 16%	12,32—12,96 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	450 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie viskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 KWIETNIA 1931 R.

DZIESIĘCIOLECIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Dziesięć lat nieprzerwanej pracy na polu organizacji i strzeżenia najistotniejszych potrzeb polskiego przemysłu chemicznego uprawnia do rzucenia okiem wstecz. Chociaż bowiem okres 10-cioletni nie jest czasem zbyt długim, jednak w warunkach polskiej rzeczywistości, zwłaszcza zaś w epoce wielkich przemian politycznych i gospodarczych — obejmuje zespół niecodziennych wydarzeń.

Przemysł chemiczny, słabo tylko rozwinięty w Polsce przed wojną, z natury rzeczy musiał w dobie powojennej iść naprzód krokami olbrzyma i budować od podstaw. Nietylko potrzeby konsumcyjne naszego kraju, lecz również wzgląd na obronę granic i istnienie potężnego przemysłu chemicznego wielkich potęg świata — wysuwały sprawę należytego rozwoju wytwórczości chemicznej na pierwsze bodaj miejsce w planie gospodarczej budowy odrodzonego Państwa Polskiego.

Potrzeba instytucji, któraby czuwała nad interesami powstającego przemysłu chemicznego była tak znacząca, że zaraz w pierwszych powojennych miesiącach grono przemysłowców chemicznych wystąpiło z inicjatywą powołania do życia odpowiedniej organizacji. Inicjatywa ta znalazła całkowite zrozumienie i poparcie Państwowej Rady Chemicznej, zaś przedsiębiorstwa przemysłowe w szybkim tempie przystąpiły do organizowania Związku. W kwietniu r. 1921 odbyło się pierwsze ogólne posiedzenie Związku Przemysłu Chemicznego, który przybrał nietylko charakter instytucji zawodowej, lecz również społecznej. W ciągu minionego dziesięciolecia niejednokrotnie podejmowane były zadania, na jakie nie zdobyłoby się zrzeczenie o jednostronnym typie tylko obrońcy interesów stowarzyszonych przedsiębiorstw. Każda słuszna sprawa znajdowała rzeczniczkę w Związku Przemysłu Chemicznego, zaś zajmowanie wciąż szerszych odcinków pracy pozwalało rozwiązywać zagadnienia o coraz to większej rozpiętości. Obok codziennych doniosłych problemów celnych, taryfowych, traktatowych, akcyzowych, podatkowych i wielu innych — należało sięgnąć do odłogiem podówczas leżących spraw normalizacji artykułów chemicznych, naukowej organizacji w przemyśle chemicznym, zająć się propagandą i popularyzacją tej

ważnej dziedziny gospodarstwa narodowego, współdziałać z instytucjami o charakterze naukowo - badawczym.

Wpływy i znaczenie Związku pogłębiało się z każdym rokiem. Ilość przedsiębiorstw zrzeszonych wzrosła z 22-ch w chwili założenia Związku do stu kilkunastu na dzień dzisiejszy. Przystąpienie do naszej organizacji gdańskich fabryk chemicznych nadało Związkowi Przemysłu Chemicznego znamię organizacji, reprezentującej całokształt wytwórczości chemicznej, zgrupowanej na polskim obszarze gospodarczym. Niema dziś prawie większego przedsiębiorstwa w zakresie przemysłu chemicznego, które — odpowiadając warunkom statutowym — nie wchodziłoby w skład Związku.

Poszerzające się wciąż ramy pracy i coraz głębszy zasięg wpływów Związku — powodowały stopniowy wzrost budżetu, powiększanie ilości pracowników, zmiany pomieszczenia Związku, który zdobył wreszcie lokal odpowiadający zadaniu i powadze naszej organizacji. Od roku 1924 Związek wydaje niewielki, lecz własny organ prasowy, ponadto współdziała z wielkimi dziennikami stołecznymi i prowincjonalnymi, pozostaje w bliskim kontakcie z wydawnictwami zagranicznymi. Bierze udział w międzynarodowych pracach, zjazdach i kongresach, zarówno charakteru ściśle chemicznego, jak ogólnie - przemysłowego. Stopniowo zyskuje reprezentację we wszelkich organizacjach i radach, gdzie rozważane są sprawy o bezpośrednim lub pośrednim znaczeniu dla przemysłu chemicznego.

Z biegiem czasu wyłania szereg stałych sekcji, które mają na celu badanie spraw, związanych z jedną tylko gałęzią wytwórczości chemicznej. Różnorodność naszej produkcji, a częstokroć nawet brak wspólnych zainteresowań poszczególnych działów przemysłu chemicznego spowodowały konieczność pracy sekcyjnej, która daje znakomite rezultaty. Niekiedy nawet zbliżenie pokrewnych przedsiębiorstw na terenie sekcji daje w dalszym rezultacie porozumienia o ściślejszym charakterze.

Corocznie publikowane sprawozdania z działalności Związku obejmują nietylko dane o pracy Związku, lecz również monograficznie ujętą

charakterystykę konjunktury i postępów przemysłu chemicznego, stanowiąc jedyną systematyczną publikację w tej dziedzinie.

Dziesięć lat skoncentrowanych wysiłków, które uwieńczone zostały pomyślnymi rezulta-

tami, pozwalają patrzeć w przyszłość z wiarą, że organizacja nasza — wytrzymawszy próbę życia — nadal cieszyć się będzie zaufaniem właściwych czynników i zajmie jeszcze nowe pozycje naszego frontu chemicznego.

BIEŻĄCE ZAGADNIENIA TRAKTATOWE W PRZEMYSŁE CHEMICZNYM

Zamierzone rokowania o rewizję traktatów handlowych z Austrią, Czechosłowacją i Anglią powinny wzbudzić wybitne zainteresowanie ze strony przemysłu chemicznego. Aczkolwiek w ogólnym eksporcie produktów chemicznych wywóz do tych trzech krajów wyniósł w r. 1930 zaledwie 11 proc., to jednak posiada on w stosunkach polskich doniosłe znaczenie. Wywóz produktów chemicznych z Polski jest rozproszony do wielu krajów, gdyż ostra konkurencja nie pozwala na orientację w nielicznych kierunkach. To też sprawa zawarcia korzystnych traktatów ze wszystkimi krajami przedstawia doniosłe znaczenie, pomimo pozornej szczupłości cyfr wywozu artykułów chemicznych.

Największe zainteresowanie przemysłu chemicznego budzi traktat polsko - czechosłowacki. W swoim czasie zmuszeni byliśmy zawrzeć niekorzystną umowę handlową z Czechosłowacją — zwłaszcza uciążliwą w dodatkowych protokołach. Liczne zniżki, przyznane w polskiej taryfie celnej, wywarły ujemny wpływ na rozwój produkcji polskiej, gdyż obejmowały przeważnie artykuły wytwarzane w kraju w dostatecznej ilości, jak np. jedwab sztuczny, smoła węglowa preparowana, kwas mrówkowy i inne. Szereg zniżek celnych nie był zupełnie wyzyskany przez Czechosłowację, natomiast wywołał bardzo poważny import z innych krajów, korzystających z ulg konwencyjnych na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania.

Obecnie sytuacja gospodarcza Czechosłowacji uległa zasadniczej zmianie. Wojna celna z Węgrami oraz nieuregulowane stosunki traktatowe z Austrią skomplikowały sytuację w Czechosłowacji, co stwarza dla Polski korzystniejsze warunki rokowań. Poza to, wskutek utracenia zniżek konwencyjnych, przyznanych przez Czechosłowację Węgom w wygasłym obecnie traktacie, a z których korzystaliśmy na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania — utraciliśmy w poważnym stopniu możliwość wywozu produktów rolnych, wynoszącego jedną trzecią całego wywozu polskiego do Czechosłowacji. Fakt ten stwarza podstawy do żądania rekompensat. Należy sądzić, że rokowania o rewizję traktatu handlowego z Czechosłowacją pójdą prawdopodobnie w kierunku ograniczenia dotychczasowych ulg celnych, przyznanych w swoim czasie przez Polskę, oraz przyznania przez Czechosłowację nowych zniżek dla polskiego wywozu przemysłowego, zatem również dla produktów chemicznych. Zauważyć przytem trzeba, że sprawa „Anschlusu” austriacko - niemieckiego zo-

stała specjalnie dotkliwie odczuta przez Czechosłowację, co może skłaniać kraj ten do zacieśnienia więzów gospodarczych z Polską, zarówno na drodze traktatowej, jak i wszechstronnego zbliżenia celnego.

Sprawa rewizji traktatu polsko - austriackiego jest bardziej skomplikowana. Zagadnienie „Anschlusu” niemiecko - austriackiego może zmienić podstawy dotychczasowej polityki celnej i traktatowej Austrii, to też w chwili obecnej trudno jest zorientować się, na jakich zasadach oparta będzie rewizja traktatu polsko-austriackiego. Niezależnie zresztą od zbliżenia z Niemcami, istnieje oddawna w Austrii projekt podwyższenia niektórych ceł, między innymi również w grupie produktów chemicznych. W razie wprowadzenia w życie projektów celnej noweli austriackiej, trzeba będzie zabezpieczyć interesy polskiego przemysłu na rynku austriackim na drodze traktatowej, gdyż układ wymiany polsko-austriackiej ulegnie wtedy zasadniczej zmianie.

Odrębne tło posiada sprawa rokowań z Anglią, która w dążeniu do zwiększenia swojego eksportu żąda od krajów kontynentu dość poważnych zniżek celnych, wzamian za obietnicę niepodwyższania ceł w zakresie interesujących te kraje produktów. Aczkolwiek propozycja angielska odbiega daleko od dotychczasowej praktyki traktatowej, niemniej jednak stosunkowo szybki rozwój wywozu polskich produktów do Anglii musi nas skłaniać do uważnego i starannego zbadania propozycji angielskiej.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Nakładem Magistra Fr. Heroda ukazał się podręcznik p. t. „Chemikalja techniczne w przemyśle i handlu”, ułożony przez Inż. J. Pfanhausera i Mag. Z. Philippa. Idea takiego podręcznika w założeniu swoim jest niewątpliwie pożyteczna, gdyż ma na celu podanie w krótkiej formie charakterystycznych cech, właściwości, sposobów fabrykacji, zastosowania, a niekiedy również krajowych źródeł nabycia paruset technicznych artykułów chemicznych. Należy jednak stwierdzić, że zapewne w związku z pośpiechem w opracowywaniu podręcznika oraz niedość staranną korektą — omawiane wydawnictwo zawiera długi szereg nieścisłości i błędów, które domagają się sprostowania, w interesie samej książki. Tak np., w spisie wytwórców kwasu siarkowego brak jest całego najpoważniejszego — a obecnie prawie jedyne go producenta — hut cynkowych na Śląsku; wśród wytwórców produktów węglowodórnych pominięte są gazownie, natomiast figuruje adres nie-

znanego bliżej przedsiębiorstwa w Częstochowie i t. d. i t. d. Nasuwają się też poważne zastrzeżenia co do używanej przez autorów terminologii; nazwy węglowodorów aromatycznych podawane są bądź w brzmieniu handlowym (np. benzol) bądź naukowym (np. benzen) — brak ujednostajnienia nomenklatury może nasuwać wątpliwości korzystającym z podręcznika. Niektóre wiadomości są nieściśle — np. rozdział o gudronie lub o kwaśnym siarczanie sodowym. Dlatego też należałoby uzupełnić książkę dodatkową kartką, gdzie sprostowane byłyby najważniejsze błędy.

Niemniej „Chemikalja techniczne w przemyśle i handlu“ zasługują na uwagę, jako próba stworzenia encyklopedycznego dziełka do codziennego użytku, które może oddać duże usługi drogerzystom, handlarzom chemikaljami i t. p.

PRZEGLĄD LITERATURY BIEŻĄCEJ

Księgarnia Trzaska, Evert i Michalski, (Warszawa, Krak. Przedm. 13, gmach Hotelu Europejskiego) podaje następujące zestawienie wydanych ostatnio w językach obcych książek z zakresu chemii i technologii chemicznej:

- Truttwin H.* Grundriss der kosmetischen Chemie. (152 S) Mk. 9.75.
Deutscher Färbenkalender. Hrsg. v. d. Red. d. Deutschen Färber-Zeitg. Jg. 40 1931. Lw. mk. 5.
Gessner H. Die Schlammanalyse. Mit 102 Textabb. geb. nn. mk. 18.—.
Liesegang R. Formbildende Vorgänge bei der Entwässerung von Kieselsäurepräparaten Mk. —30.
Plücker W. Tabellen- und Rechenbuch für Nahrungsmittelchemiker, geb. mk. 22.—.
Plücker W. Untersuchung der Nahrungs- und Genussmittel. Allg. Methoden. Mit 296 Abb. mk. 59.—.
Tonindustrie-Kalender. 1931. 2 Bde. 1. Lw. mk. 4.—.
Blücher H. — *O. Lange.* Ankunftsbuch für die chemische Industrie. 14 Aufl. Lw. mk. 50.—.
Altpeter J. Das Hexamethylentetramin und seine Verwendung. mit 12 Abb. im Text. Lw. nn. mk. 16.—.
Gildemeister Ed. und Fr. Hoffmann. Die ätherischen Oele. 3 Aufl. Mk. 36.—.
Nouvel O. Die Industrie der Phenol-Aldehyd-Harze. Mit 33 Abb. geb. nn. mk. 11.—.
Gélin et Pivron. Les Peintures et les vernis. Br. Fr. 60.—.

KRONIKA

Podobnie jak w latach poprzednich, przedsiębiorstwa chemiczne otrzymują wezwania o udzielanie praktyk wakacyjnych dla studentów szkół akademickich oraz uczniów szkół zawodowych. Odpowiedzi na te wezwania napływają dość opieszale, często zawierają odmowne decyzje Zarządów fabryk co do przyjmowania praktykantów w roku bieżącym; jako motyw — podawana jest przeważnie ciężka sytuacja gospodarcza, zmniejszenie produkcji, konieczność redukcji personelu i t. p.

Pozwalamy sobie zwrócić uwagę, że sprawa kształcenia inżynierów chemików oraz techników chemicznych jest zagadnieniem pierw-

szorzędnej doniosłości, wielokrotnie rozważanym zarówno na terenie naszego Związku, jak w wielu innych organizacjach. Jednomyślny pogląd wszystkich interesujących się powyższą sprawą, zwłaszcza zaś władz akademickich, wskazuje, że studja chemiczne muszą być uzupełnione praktyką fabryczną. Pogląd ten znalazł wyraz w uchwałach Zarządu oraz Ogólnych Zebrań Związku Przemysłu Chemicznego, jak również w zaleceniach, aby fabryki związkowe udzielały praktyk wakacyjnych w najszerszym zakresie.

Zwracamy się do fabryk chemicznych, wchodzących w skład Związku, aby raczyły poddać rewizji swój dotychczasowy pogląd na sprawę praktyk wakacyjnych i zgłaszały je w roku bieżącym — pomimo ciężkiego ogólnego położenia — w ramach nie szczuplejszych, niż to miało miejsce w latach poprzednich.

Posiedzenia Prezydium Związku, które odbywały się dotychczas we wtorki o godz. 1-ej po poł. zostały przeniesione na godz. 11-tą rano w te same dni.

W Nr. 2 „Wiadomości Polskiego Komitetu Normalizacyjnego“ z lutego r. b. ukazały się projekty norm kleju skórniego i kleju kostnego. Termin zgłaszania sprzeciwów upływa z dn. 15 czerwca 1931 r.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 26 z dn. 26 marca 1931 ukazało się pod poz. 164 Rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 11 lutego 1931 w sprawie zwrotu ceł przy wywozie gotowych wyrobów włókienniczych.

Rozporządzenie to unifikuje dotychczasowe przepisy w powyższym zakresie.

W „Monitorze Polskim“ Nr. 77 z dn. 3-go kwietnia 1931 roku ukazało się pod poz. 129 Obwieszczenie Izby Przemysłowo - Handlowej w Warszawie, zawierające spis osób, z pośród których wyznaczeni będą przez Sądy biegli rewidenci. W zakresie przemysłu chemicznego spis ten zawiera następujące nazwiska: inż. Ludwik Dobrzyński, inż. Karol Ginsberg, dr. Benedykt Hepner, inż. Zygmunt Leppert, inż. Jan Podraszko, inż. Marceli Struszyński, inż. Tadeusz Zamojski.

ECHA

* Zarząd Międzynarodowej Wystawy Przemysłowej w Liège w r. 1930 rozesłał wystawcom dyplomy przyznanych odznaczeń. Związek Przemysłu Chemicznego R. P., jako organizacja ogarniająca całokształt polskiego przemysłu chemicznego, oraz Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu, Państwowe Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie i Mościcach — otrzymały Grand Prix; Zakłady Elektro w Łaziskach Górnych — Diplome d'Honneur. Sp. Akc. „Strem“ została odznaczona medalem brązowym za racjonalne stosowanie metod naukowej organizacji.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	470 zł.	Kwas siarkowy 60 ⁰ Bè	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19 ⁰ /21 ⁰ Bè	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14 ⁰ /N	60 "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	220 "
* Boraks	103 "	" " saponifikat	210 "
Chlorek cynku 50 ⁰ Bè	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	152 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi”	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smola preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	103 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30 ⁰ Bè	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
" " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolinum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	275 "	Stearyna	220 "
Klej skórný	400 "	Superfosfat 16%	12,32—12,96 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30 ⁰ Bè w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	450 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99. „WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. „PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80. „Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.	Phosphit: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Siarka: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Klej kostny i skórný: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Smola pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
	Novarsenobenzol: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Czackiego 18, tel. 634-94.
	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
		Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI

PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 MAJA 1931 R.

DZIESIĘCIOLECIE ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Dn. 18 kwietnia r. b. odbyło się ogólne zwyczajne zebranie Związku Przemysłu Chemicznego, w obecności przedstawicieli 36-ciu przedsiębiorstw, reprezentujących 178 głosów. Zebranie zajął Prezes Związku, p. Dr. Józef Landau, który powitał obecnych i zaznaczył, że Związek Przemysłu Chemicznego kończy w roku bieżącym dziesiąty rok swojej działalności. Charakteryzując poczynania Związku, p. Dr. Landau poświęcił parę słów pamięci zmarłych działa-

Na miejsce ustępujących z kolejności starszeństwa pp. Janusza Kirchmayera, Dr. Józefa Landaua, Inż. Włodzimierza Płużańskiego, Inż. Aleksandra Tupalskiego, Prof. Józefa Zawadzkiego — wybrano ponownie ustępujących. Do Komisji Rewizyjnej powołano ponownie pp. Inż. Czesława Knoffa, Dr. Stefana Otolskiego, Wacława Zbroskiego.

Zebrani wyrazili podziękowanie obecnej Dyrekcji Związku, jak również dawnemu członkowi

Bankiet 10-ciolecia Związku

czów na polu przemysłu chemicznego, których pamięć uczczono przez powstanie.

Przewodnictwo zebrania objął Dyrektor Dep. Przemysłowego w Ministerstwie Przemysłu i Handlu, p. Inż. Julian Dąbrowski. W pięknym przemówieniu p. Dyr. Dąbrowski podkreślił zaufanie, jakim się cieszą wszystkie poczynania Związku wśród władz rządowych i złożył życzenia dalszej pomyślnej i owocnej pracy.

Uzupełniające sprawozdanie z działalności Związku za r. 1930, łącznie ze sprawozdaniem finansowem, złożył Dyrektor Związku, p. Prof. E. Trepka, który uwypuklił specjalnie sprawy konieczności wzmożenia ochrony celnej przemysłu chemicznego i wskazał, że projekt nowej taryfy celnej w dziale chemicznym został już ostatecznie opracowany i ogłoszony.

Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej odczytał p. Dr. Stefan Otolski. Zebranie udzieliło Zarządowi absolutorjum z czynności za rok sprawozdawczy.

Dyrekcji Związku, p. Inż. W. Sommerowi, za energiczną działalność na polu obrony polskiego przemysłu chemicznego.

Po zakończeniu formalnej części zebrania, wygłoszony został przez Dyrektora Związku referat, obrazujący 10-cioletnie prace Związku Przemysłu Chemicznego. Ponieważ czas nie pozwolił na rozwinięcie na posiedzeniu obszernej dyskusji nad referatem p. Prof. E. Trepki, przeto Redakcja „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” zwraca się do wszystkich, którzy zamierzali wówczas zabrać głos — o narzucenie swych uwag na piśmie i nadesłanie ich do naszej Redakcji — celem umieszczenia na łamach „Wiadomości”.

Wieczorem dnia 18 kwietnia odbyła się w gronie kilkudziesięciu osób wieczerza, w której — z pośród osób oficjalnych — wzięli udział pp. Franciszek Doleżał, Vice-Minister Przemysłu i Handlu, Witold Czapski—Vice-Minister Komunikacji, Dyr. Mieczysław Sokołowski, Dyr. Cze-

sław Peche i Dyr. Czesław Benedek z Min. Przemysłu i Handlu, płk. Kazimierz Moniuszko z Min. Spraw Wojskowych, Dyr. Wacław Fabierkiewicz z Min. Skarbu, Dyr. Zygmunt Taszycycki z Min. Komunikacji i inni. Ponadto, w wieczery uczestniczył Prezes Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, p. Minister Czesław Klarner, oraz przedstawiciele zaprzyjaźnionych Związkowi instytucyj.

Podczas wieczery wygłoszony został szereg przemówień.

Pan Minister Przemysłu i Handlu, Aleksander Prystor, który nie mógł wziąć udziału w uroczystości, nadesłał na ręce Prezesa Związku, p. Dr. Józefa Landaua, list następującej treści:

Wielce Szanowny Panie Prezesie.

Dzień 18-go b. m. był dla Pana, Panie Prezesie, i dla Pańskich Szanownych Kolegów dniem obchodu dziesięciolecia Związku Przemysłu Che-

micznego Rzeczypospolitej Polskiej, który Panowie obchodzili uroczystie.

Niestety, z powodu spraw dużej wagi państwowej, z prawdziwym żalem nie mogłem zadośćuczynić miłemu zaproszeniu ze strony Szanownych Panów i wziąć udziału w Waszym święcie.

Doceniając wielkie znaczenie przemysłu chemicznego dla życia gospodarczego Polski, zdając sobie sprawę z tego, co już zostało w tym kierunku zrobione, i z zadań, jakie oczekują przemysł chemiczny, uświadamiając sobie rolę, jaką dla organizacji tak różnorodnych gałęzi produkcji chemicznej odegrał Związek Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej, przesyłam na ręce Pana Prezesa wyrazy radości z rezultatów dotychczasowej działalności Związku i szczere życzenia dalszego rozwoju prac jego na drodze postępu i umocnienia podstaw przemysłu.

Proszę przyjąć, Panie Prezesie, zapewnienie mego wysokiego poważania. (—) PRYSTOR.

PROJEKT NOWEJ TARYFY CELNEJ

W wyniku dobiegających końca prac Komisji Międzyministerjalnej, uzgadniającej materiały do nowej taryfy celnej, został wydrukowany projekt stawek nowej taryfy w działach: chemicznym oraz rolnym. Projekt ten został rozestany przez Min. Przemysłu i Handlu Izdom Przemysłowo - Handlowym oraz zainteresowanym organizacjom, reprezentującym odnośne gałęzie przemysłu. Przedsiębiorstwa chemiczne, zrzeszone w Związku, otrzymały projekt stawek nowej taryfy celnej. Zwracamy uwagę, że projekt ten należy przestudjować i wnieść do Związku ewentualne poprawki możliwie szybko, gdyż Rząd pragnie przyspieszyć tempo prac nad nową taryfą celną. Projekt oparty zresztą został na danych, opracowanych w swoim czasie przez Komisję Chemiczną do budowy nowej taryfy celnej i wprowadził odchylenia tylko w wyniku szczegółowych badań Komisji Międzyministerjalnej.

W każdym razie opinia sfer gospodarczych powinna się ograniczyć wyłącznie do rozważenia spraw, związanych z ustalonemi stawkami celnymi w ramach opracowanej nomenklatury. Poprawki w zakresie nomenklatury mogą być stawiane tylko w wypadkach ujawnienia omyłek lub sprzeczności w podstawach tej nomenklatury.

Pozwalamy sobie zwrócić uwagę przedsiębiorstw związkowych na powyższe dezyderaty, sformułowane przez Min. Przemysłu i Handlu.

PERTRAKTACJE O PRZEDŁUŻENIE KONWENCJI AZOTOWEJ

W Paryżu odbyło się ostatnio kolejne posiedzenie konwencji azotowej. Między innymi, poruszone były sprawy przedłużenia porozumienia azotowego, wygasającego z dniem 1 czerwca r. b.

Wstępne rozmowy ujawniły szereg trudności, nieistniejących w okresie zawierania umowy. Na skutek spadku produkcji syntetycznych związków azotowych we Francji, Anglii, Niemczech i Stanach Zjednoczonych—jako rezultatu depresji w rolnictwie—producenci skłonni są raczej przecze-kać kryzys ekonomiczny, niż wiązać się obecnie kontyngentami, opartymi na cyfrach bieżącej wytwórczości. Z drugiej strony—producenci saletry chilijskiej żądają wyższych niż dotychczas kontyngentów, wychodząc z założenia, że dokonane ostatnio posunięcia organizacyjne w zakresie sprzedaży saletry chilijskiej poprawiły znacznie ich sytuację na rynku międzynarodowym. W tych warunkach wypowiedane są wątpliwości co do możliwości przedłużenia umowy międzynarodowej. Sądzić jednak należy, że wzrastające trudności zbytu zmuszą do układów.

INFORMATOR CHEMICZNY

Wyszedł z druku i znajduje się już w sprzedaży księgarskiej (w cenie zł. 10 za egzemplarz oprawny) wydany z okazji 10-ciolecia Związku Przemysłu Chemicznego „Informator Chemiczny”. Objętość „Informatora” wynosi 224 stronic + 4 stronicie niepaginowane formatu normalnego A. 5 (148 × 210 mm). Na treść „Informatora” składają się następujące rozdziały:

Słowo wstępne.

Polski przemysł chemiczny — artykuł monograficzny, poświęcony omówieniu warunków rozwoju i stanu poszczególnych gałęzi wytwórczości chemicznej.

Działy przemysłu zbliżone do wytwórczości chemicznej — krótka charakterystyka cyfrowa przemysłu naftowego, cementowego, ceramicznego, szklarskiego, papierniczego, garbarskiego, cukrowniczego, gorzelniczego, drożdżowniczego, piwowarskiego.

Statystyka produkcji chemicznej w Polsce — zawiera statystykę produkcji 37 najważniejszych artykułów chemicznych w latach 1923 — 1930 oraz ocenę produkcji światowej.

Spis wytwarzanych w Polsce artykułów chemicznych — zawiera spis ok. 200 produkowanych w Polsce artykułów chemicznych, podając równocześnie wytwórcę.

Handel zagraniczny produktami chemicznymi obejmuje bilans handlowy przemysłu chemicznego, wagowe zestawienie obrotu zagranicznego artykułami chemicznymi w latach 1928, 1929, 1930, oraz wiadomości w zakresie eksportu towarów chemicznych.

Polskie instytucje chemiczne — zawiera charakterystykę, spis władz oraz adresy 13-tu polskich instytucji chemicznych.

Międzynarodowe instytucje chemiczne — charakterystyka i adresy kilku ważniejszych instytucji.

Nauczanie chemii w Polsce — obejmuje spis wykładów z zakresu chemii czystej i stosowanej w polskich szkołach akademickich, oraz spis zakładów chemicznych tych szkół, uwidoczniając specjalizację. Ponadto podany jest spis wykładów chemii w szkołach zawodowych.

Najważniejsze dane bibliograficzne — zawiera bibliografię polskich dzieł chemicznych oraz tłumaczeń na język polski — wydanych w okresie powojennym. Ponadto, obejmuje spis podstawowych dzieł obcych o charakterze chemiczno - encyklopedycznym, wreszcie wiadomości o chemicznym czasopiśmiennictwie polskim i najważniejszych czasopismach w językach obcych.

Naukowa organizacja, normalizacja — najogólniejsza charakterystyka oraz dane osobowe.

Polskie ustawodawstwo chemiczne — obejmuje skorowidz rozumowy ustaw i rozporządzeń, opublikowanych od listopada 1918 do kwietnia 1931 — w zakresie norm prawnych dotyczących chemii, przemysłu chemicznego oraz stosowania wytworów tego przemysłu.

Ochrona własności przemysłowej w Polsce — charakterystyka ustawy patentowej.

Polski system celny — charakterystyka systemu.

Umowy handlowe Rzeczypospolitej — zestawienie zawartych traktatów.

System taryf kolejowych w Polsce — charakterystyka taryf oraz spis taryf związkowych.

Spis chemików polskich — zawiera nazwiska i dane osobowe 1.936 chemików polskich z wyższym wykształceniem.

KRONIKA

Dnia 18 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym — między innymi — przyjęto w poczet członków Związku następujące przedsiębiorstwa:

Fabrykę Przędzy i Tkanin Sztucznych „Chodaków”, Sp. Akc. w Chodakowie,

Tow. Akc. Myszkowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu w Myszkowie,

Fabrykę Chemiczną Dr. H. Zeumer w Mikołowie.

Dnia 21 kwietnia r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, na którym — z pośród spraw bezpośrednio interesujących wytwórczość chemiczną — postanowiono:

części maszyn, wykonane z masy bakelitowej, a używane zazwyczaj w aparaturze przemysłu chemicznego — cłiec wg. poz. 61 p. 4, Uwaga I.

odpadki sztucznego jedwabiu (w postaci skrawków wyrobów dzianych) cłiec wg. poz. 180 p. 4 taryfy celnej,

wyroby ze stali szlachetnej, t. zw. kwasoodpornej lub nierdzewiejącej, zawierającej nikiel, chrom, fosfor, miedź i t. p. metale i metaloidy — cłiec jako wyroby stalowe, jeżeli zawartość żelaza w stalach tych przekracza 50%,

amidoazobenzol — cłiec wg. poz. 135 taryfy celnej.

W lecie r. b. odbędzie się wycieczka do Stanów Zjednoczonych Ameryki Płn., zorganizowana przez Polsko - Amerykańską Izbę Handlową i Towarzystwo Polsko - Amerykańskie.

Wycieczka wyruszy z Gdyni w dn. 29 lipca r. b. na okręcie „Kościuszko” linii „Gdynia — Ameryka” i w dn. 10 sierpnia przybędzie do Nowego Jorku, poczem grupa pierwsza uczestników zwiedzi Nowy Jork, wodospad Niagarę i kilka pobliskich miejscowości i wyruszy z powrotem tym samym okrętem w dn. 14 sierpnia. Druga grupa uda się na dwutygodniową wycieczkę po Stanach Zjednoczonych w dniu 28 sierpnia roku bieżącego.

Koszt wycieczki dla grupy pierwszej wyniesie zł. 1.975, w klasie tańszej i zł. 2.200 w klasie droższej, dla grupy drugiej zaś jeszcze nie jest ustalony, stanowiąc różnicę dwutygodniowej wycieczki lądowej, która będzie obliczona w sposób możliwie najniższy.

Ze względu na wielkie znaczenie, jakie posiada bezpośrednie zaznajomienie się polskich kupców i przemysłowców z rynkiem amerykańskim, jak również zdrowotne i krajoznawcze zalety wycieczki — należy spodziewać się, że szerokie sfery społeczeństwa wezmą w niej udział, zgłaszając się po bliższe informacje i wskazówki do Polsko - Amerykańskiej Izby Handlowej w Warszawie, ul. Nowy Świat 72.

W Sprawozdaniu Związku Przemysłu Chemicznego został opuszczony na str. 54 jeden wiersz, wskutek czego nie wydrukowano nazwiska p. Inż. Włodzimierza Płużańskiego — przewodniczącego Sekcji Przetwórczo - Smołowej.

ECHA

* Dyrektor Związku Przemysłu Chemicznego, p. prof. Edmund Trepka, udał się na kongres Międzynarodowej Izby Handlowej do Waszyngtonu. Pobyt p. E. Trepki w Stanach Zjednoczonych potrwa ok. 3-ch tygodni.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	470 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "
" czysty 99%	300 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "
* Azotan amonu	103,60 "
Benzol handlowy 90%	85 "
" czysty	100 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "
* Boraks	110-125 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "
Chlorek wapna bielący	36 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20-22 "
Chloroform czysty	800 "
" „pro narcosi”	1,800 "
Eter siarkowy	390 "
Fenol czysty	300 "
Formalina 40%	270 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "
* " techniczna 85/88%	175 "
* Karbid granulowany	75 "
Karbolineum	39,75 "
Klej kostny	275 "
Klej skórny	400 "
Krezol	140 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "

Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł
" solny 19°/21° Bé	14,25 "
" octowy techn. 30%	120 "
Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
" rogowa 13/14°/N	60 "
Naftalina surowa prasowana	34,50 "
" czysta w łuskach	57,50 "
Octan sodu	140 "
" ołowiu	215 "
Oleina zwierzęca destylat	220 "
" saponifikat	210 "
Cleum 20%	19,94 "
Olej lniany	157 "
* Potaż kalcyonowany 90/95%	120 "
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 "
Smola preparowana	18,75 "
Siarczan amonu	36 "
* Siarczan miedzi	110-125 "
* Siarczek sodu 60/62%	65 "
Soda amonjakalna	25 "
" kaustyczna	60 "
Sól glauberska kalcyonowana niemielona	14,25 "
Stearyna	220 "
Superfosfat 16%	12,32-12,96 "
Toluol czysty	120 "
Żelatyna techn.	450 "

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”,

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Ślodka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smola pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 MAJA 1931 R.

N O W E C Ł A T Ł U S Z C Z O W E

W Dzienniku Ustaw Nr. 43 z dn. 5 maja r. b. ukazało się pod poz. 385 oddawna oczekiwane Rozporządzenie z dn. 22 kwietnia 1931 w sprawie zmiany stawek celnych na tłuszcze i oleje roślinne, niektóre tłuszcze pochodzenia zwierzęcego oraz nasiona oleiste.

Zestawienie dawnych i obecnie obowiązujących stawek celnych przedstawia się jak następuje:

Poz. 11 p. 1. Orzechy, oprócz osobno wymienionych, orzechy kokosowe, kasztany jadalne, orzechy ziemne. Stawka celna (dawna i obecna) 172 zł. Nowe Rozporządzenie wprowadza następującą Uwagę: Orzechy ziemne, sprowadzane do przerobu na olej, za pozw. Min. Skarbu . . . . . zł. 7,50

Poz. 51 Tłuszcze i oleje zwierzęce stałe, maziste i płynne oraz kwasy tłuszczowe, wszystko oprócz osobno wymienionych; wszelkie tłuszcze zestalone:

Dawny tekst:

p. 1a. Tłuszcze zwierzęce surowe, przetopione, tłuszcz kostny niezależnie od ilości wolnych kwasów; surowy tłuszcz z wełny zł. 1,50.

p. 1b. Tłuszcze zwierzęce odsączone, przerobione oraz wszelkie zestalone; oleo-margaryna, premier jus, tłuszcze odpadkowe oprócz osobno wymienionych zł. 1,50.

Nowy tekst

p. 1. Tłuszcze zwierzęce surowe, topione, tłoczone, oprócz osobno wymienionych; tłuszcze odpadkowe; tłuszcz kostny bez względu na zawartość wolnych kwasów tłuszczowych; surowy tłuszcz z wełny zł. 1,50.

p. 2. Wszelkie tłuszcze zestalone o zawartości wolnych kwasów tłuszczowych:
a) 2% i wyżej oraz ich kwasy, zł. 1,50.

Uwaga I. Tłuszcze wymienione w p. 2a mogą być sprowadzane do polskiego obszaru celnego tylko w stanie skażonym. Środki skażające oraz sposób skażania ustali Min. Skarbu.

Uwaga II. Tłuszcze wymienione w p. 2a przeznaczone do rafinowania za pozw. Min. Skarbu w stanie nieskażonym zł. 50. Wykaz rafinerij będzie ogłoszony przez Ministra Skarbu.
b) poniżej 2% zł. 100.

p. 2. Tran, tłuszcz rybi nieoczyszczony oraz ich kwasy zł. 1,90

p. 3. Degras (tłuszcz garbarski) zł. 26.

p. 4. Oleina i kwasy tłuszczowe (tłuszcze zawierające powyżej 45% wolnych kwasów tłuszczowych, oprócz tłuszczu kostnego) — oprócz osobno wymienionych zł. 39.

p. 5. Spermacet, palmityna i stearyna . . . . . zł. 52

p. 6a. Oleje pochodzenia zwierzęcego (z kości, spermacetowy, lanolina i t. p.) oprócz osobno wymienionych zł. 104

p. 6b. Tran rybi oczyszczony . . . . . zł. 78

patrz p. 1b.

p. 6c. Margaryna i sztuczne masła jadalne zł. 52.

Poz. 62 p. 5. Nasiona roślin przemysłowych:

p. a. Buraków również pastewnych brutto zł. 71,50

b) Tytoniu	bez cła
c) rzepaku, rzepiku i maku zł. 2,60	c) rzepaku, rzepiku i maku zł. 5.
d) gorczycy bez cła	d) gorczycy zł. 5.
e) dyni i słonecznika	zł. 6,50
f) lnu i konopi zł. 1,30	f) konopi zł. 5.
d) rycynowe, soyowe, ziarenka palmowe, sezamowe i inne niewymienione nasiona oleiste bez cła.	g) lnu zł. 5.
	h) rycynowe, soya, ziarenka palmowe, sezamowe i inne niewymienione nasiona oleiste bez cła.

Poz. 117. Tłuszcze roślinne nieoczyszczone i rafinowane, maziste, płynne oraz ich kwasy; gliceryna:

p. 1. Oliwa . . . . . zł. 32,50

Uwaga: Oliwa skażona do celów technicznych . zł. 7,80

p. 2. Masło kakaowe . . . . . zł. 33,50

p. 3. Olej słonecznikowy . . . . . zł. 85.

p. 3. Tran i tłuszcz rybi z fok, wieloryba i innych zwierząt morskich, nieoczyszczone oraz ich kwasy zł. 1,90.

p. 4. Degras (tłuszcz garbarski) zł. 26.

p. 5. Oleina i kwasy tłuszczowe (tłuszcze zawierające powyżej 45% wolnych kwasów tłuszczowych, oprócz tłuszczu kostnego) — osobno niewymienione:
a) oleina zł. 52.
b) inne zł. 39.

p. 6.

p. 7.

p. 8.

p. 9. Łój obojętny, również o zawartości 1% i mniej wolnych kwasów tłuszczowych, surowy, tłoczony, również topiony; oleomargaryna, premier jus zł. 15.

p. 10. Margaryna i sztuczne tłuszcze jadalne zł. 100.

p. 4a. Oleje: rzepakowy, lniany, konopny. Zł. 84,50
b) makowy, zł. 52.

p. 5. Olej rycynowy zł. 84,50.

p. 7a. Oleje roślinne osobno niewymienione (kokosowy, palmowy z nasion i rdzenia, bawełniany, soya, kukurydzowy, sezamowy i t. p.) o zawartości 3% i wyżej wolnych kwasów tłuszczowych, zł. 6,50.

Uwaga. Wymienione w tym punkcie oleje roślinne ciekłe przy 15°C mogą być sprowadzane tylko w stanie skażonym. W stanie nieskażonym mogą sprowadzać te oleje tylko rafinerje wymienione w specjalnych wykazach.

b) Oleje wyszczególnione pod lit. a) o zawartości poniżej 3% wolnych kwasów tłuszczowych, zł. 52.

p. 6. Olej turecki (alizarynowy) . . . . . zł. 104

p. 8. Pokost . . . . . zł. 104

p. 9. Gliceryna:

a) nieoczyszczona . . . . . zł. 32,50
b) oczyszczona . . . . . zł. 97,50

Rozporządzenie niniejsze weszło w życie w dn. 8 maja 1931 i nie ma zastosowania do tych transportów towarów, objętych niniejszem Rozporządzeniem, które były nadane do bezpośredniego przywozu do polskiego obszaru celnego najpóźniej w przeddzień wejście w życie niniejszego Rozporządzenia.

Obrady, związane z ukształtowaniem stawek celnych na produkty tłuszczowe, trwały przeszło cztery miesiące. Rozważane były przez Rząd za-

p. 4. Oleje: rzepakowy, lniany, konopny, makowy zł. 85.

Uwaga: Olej rzepakowy do wyrobu faktisu za pozw. Min. Skarbu bez cła.

p. 5. Olej rycynowy zł. 100.

p. 6. Olej drzewny zł. 15.

p. 7. Oleje roślinne stałe przy 15°C oprócz osobno wymienionych, o zawartości wolnych kwasów tłuszczowych:

a) 2% i wyżej:

I. skażone zł. 10.

II. nieskażone zł. 25.

b) poniżej 2% zł. 100.

p. 8. Oleje roślinne ciekłe przy 15°C oprócz osobno wymienionych:

a) skażone zł. 15.

b) nieskażone zł. 100.

Uwaga I. Jako środki skażające do olejów wymienionych w p. 7 lit. a) I i p. 8 lit. a) uważane są: olejek rozmarynowy, terpentyna, lub inne uprzednio przez Min. Skarbu zaaprobowane środki użyte w odpowiednich ilościach (około 0,5%) tak, aby obecność środka skażającego wyraźnie dała się wyczuć w oleju skażonym.

Uwaga II. Oleje wymienione w p. 8 lit. b) nieskażone, o zawartości 2% i wyżej wolnych kwasów tłuszczowych, przeznaczone do rafinowania — za pozw. Min. Skarbu zł. 15. Wykaz rafinerji, uprawnionych do sprowadzania olejów roślinnych w stanie nieskażonym, ustali Minister Skarbu w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami.

p. 9. . . . . zł. 104

p. 10. . . . . zł. 104

p. 11. . . . . zł. 104

równy argumenty przedstawiciele przemysłu chemicznego, jak rolnictwa, zaś omawiane Rozporządzenie jest wynikiem zajęcia przez miarodajne czynniki stanowiska, że w dobie obecnego kryzysu rolnego należy zrobić wszystko, aby podnieść konsumpcję produkowanych w kraju tłuszczów. Stąd też zasadniczą tendencją, jaką charakteryzuje się wspomniane Rozporządzenie, jest znaczny wzrost stawek celnych na wszystkie surowce, służące do fabrykacji sztucznych tłuszczów jadalnych, oraz podwyższenie stawek celnych na te tłuszcze. Ponadto zostały wprowadzone stawki celne na hodowane w kraju nasiona oleiste.

Wielokrotnie, w składanych przez Związek memorjałach, w licznych naszych artykułach, wreszcie na wielu konferencjach broniliśmy poglądu, że propaganda zwiększenia spożycia tłuszczów krajowych nie może się odbywać w płaszczyźnie stawek celnych na margarynę i surowce służące do jej wyrobu. Należy bowiem przy wszelkich rozważaniach w zakresie tłuszczów i olejów jadalnych zawsze mieć na uwadze, że ogólne przeciętne spożycie wszelkich tłuszczów i olejów zarówno zwierzęcych jak roślinnych wyniosło w Polsce w r. 1929 przeciętnie na głowę zaledwie 9,5 kg., zaś w r. 1930 spadło do 9,2 kg. Jest to $\frac{1}{3}$ normy spożycia tłuszczu, jaka powinna być stosowana w naszych warunkach atmosferycznych i ogólnych warunkach odżywiania. Zważyć dalej trzeba, że obrót margaryną i stałymi tłuszczami jadalnymi w r. 1929 wyniósł 18.350 tonn, co w stosunku do ogólnego spożycia tłuszczów w kraju — 284.000 tonn — stanowi zaledwie 6,4%, zaś obrót temi samymi tłuszczami w r. 1930 wyniósł ok. 12.000 tonn, co w stosunku do ogólnego spożycia tłuszczów w kraju — 270.000 tonn — stanowi 4,5%. Ubiegły rok odbił się niekorzystnie na przemyśle tłuszczów jadalnych (spadek produkcji o ca. 40%), natomiast spożycie masła niewątpliwie wzrosło. Produkcja olejów jadalnych w r. 1929 wyniosła 14.500 tonn, co stanowiło zaledwie 5% ogólnego spożycia tłuszczów, w r. 1930 — 12.000 tonn, stanowiąc 4% ogólnego spożycia tłuszczowego.

Nawet więc bez specjalnych restrykcji celnych konsumpcja tłuszczów fabrycznych zmalała i wyniosła w r. 1930 niecałe 9% ogólnego spożycia tłuszczów, co na interesach rolnictwa w sposób dotkliwy bynajmniej nie zaważyło. Obecne Rozporządzenie podważa podstawy egzystencji przemysłu fabrycznych tłuszczów jadalnych. Godzi w ten dział przemysłu chemicznego, którego inwestycje i kapitały przewyższają 400 milionów złotych. W imię rzekomych interesów rolnictwa zdecydowano poderwać doskonale zapowiadającą się w Polsce gałąź przemysłu chemicznego.

Wprowadzenie stawek celnych na produkowane w kraju nasiona oleiste, bez pozostawienia możliwości bezcłowego ich przywozu, również nie wydaje się szczęśliwym posunięciem. W okresie bowiem nieurodzaju lub wyprzedania zapasów krajowego siemienia — niema tymczasem podstaw prawnych w kierunku zwalniania od cła siemienia argentyńskiego. Odpowiednie uzu-

pełnienie Rozporządzenia powinny się corychlej ukazać.

Omawiane Rozporządzenie, zmieniając cały szereg stawek celnych na artykuły tłuszczowe pod kątem widzenia interesów rolnictwa, a zwłaszcza wzmoczenia konsumpcji tłuszczów pochodzenia krajowego — wprowadziło również zmianę w zakresie stawek celnych na stałe przy 15° C tłuszcze roślinne, używane do fabrykacji mydeł. Posunięcie to, nie naprawiając interesów rolnictwa ani też nie idąc w myśl życzeń jakiegokolwiek gałęzi naszego gospodarstwa narodowego — bardzo poważnie krzywdzi przemysł mydlarski. Ponieważ bowiem — praktycznie biorąc — skażenie takich olejów przy przerobie ich na mydła toaletowe nie jest możliwe, stawka celna wzrosła ze zł. 6.50 do zł. 25 od 100 kg. Środki skażające, opracowane przez Min. Skarbu są albo niemożliwe do przyjęcia (np. terpentyna), albo też tak kosztowne, że stosowanie ich spowodowałoby większe koszty, aniżeli różnica stawek

celnych między p. I i II poz. 117/7a taryfy celnej; do tych ostatnich środków trzeba zaliczyć wszystkie olejki. Ponieważ niema w tej chwili żadnych względów gospodarczych, któreby przemawiały za podwyższeniem stawki celnej na stałe oleje roślinne przeznaczone do fabrykacji mydła, zaś wszelkie argumenty wskazują na konieczność obniżenia kosztów produkcji — nasuwa się wskazanie, aby stawki celne na stałe oleje roślinne, przeznaczone do celów technicznych, obniżyć do poprzedniej wysokości.

Należy przeto stwierdzić, że naogół nowe Rozporządzenie o cłach na tłuszcze zadało poważny cios przemysłowi chemicznemu, którego dział tłuszczowy rozwinął się w swoim czasie w wyniku korzystnego ukształtowania stawek celnych. Jeżeli z kolei nastąpi teraz ograniczenie produkcji i likwidacja powstałych placówek tłuszczowych — to będzie ona konsekwencją odwrotnego niż dotychczas kierunku polityki celnej.

KRONIKA

Ustawa o państwowym podatku dochodowym w art. 21 postanawia, że za zyski bilansowe osób prowadzących prawidłowe księgi handlowe uważa się te kwoty pensji i wszelkiego rodzaju wynagrodzenia osób biorących czynny udział w zarządzie przedsiębiorstwa i zarazem wchodzących do składu Zarządu, Rad Nadzorczych, Komitetów Dyskontowych i Komisji Rewizyjnej w charakterze członków lub ich zastępców. Ponieważ interpretacja wspomnianego artykułu budziła liczne wątpliwości kogo należy uważać za „biorącego czynny udział w Zarządzie przedsiębiorstwa” — Centralny Związek Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów opracował wyjaśnienie, na zasadzie wyroków Trybunału Administracyjnego i okólników Min. Skarbu, które są do przejrzania w biurze Związku.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 34 z dn. 17 kwietnia r. b. ukazało się pod poz. 257 Rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 13 marca 1931 r. w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej.

Rozporządzenie to zmienia stawki celne na nawozy azotowe w następujący sposób:

Poz.	Nomenklatura	Dawna stawka	Nowa stawka
98 p. 4	Azotan amonu	27.—	27.—
			za pozw. Min. Skarbu bez cła
98 p. 5	Siarczan amonu	16.20	25.—
103 p. 1	Saletra chilijska	10.—	25.—
103 p. 2	Azotan sodu oczyszczony	14.30	25.—
103 p. 3	Saletra wapniowa (azotan wapnia)	6.50	25.—
103 p. 4	Saletra potasowa	5.—	25.—
103 p. 5	Azotniak	5.—	25.—

Poz. 103 taryfy celnej zaopatrzona jest w nowym brzmieniu uwagami, w myśl których towa-

ry wymienione w tej pozycji oraz ich mieszaniny z innymi ciałami, sprowadzane są dla celów rolniczych — za pozw. Min. Skarbu — bez cła, zaś saletra chilijska, azotan sodu syntetyczny, oraz saletra potasowa, sprowadzane dla celów przemysłowych za pozw. Min. Skarbu również cła nie opłacają.

Rozporządzenie weszło w życie z dniem ogłoszenia i stanowi wyraz tendencji rządowych roztoczenia właściwej opieki nad polskim przemysłem azotowym, przy równoczesnym honorowaniu interesów rolnictwa oraz przemysłu, konsumującego połączenia azotowe.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 14 z dn. 24 kwietnia r. b. ukazało się rozporządzenie Ministra Komunikacji, zawierające między innymi następujące zmiany w grupie produktów chemicznych:

Kwas mrówkowy został wyodrębniony w oddzielnej pozycję i opłacać będzie kl. 4.

Dla superfosfatów stworzona została zniżka drogą taryfy wyjątkowej dla 4-ch fabryk, położonych na południu. Zniżka ta przyznana jest jako rekompensata za droższe koszty przewozu surowców z Gdańska i Gdyni w porównaniu do innych fabryk.

Minerały zawierające bor, sprowadzane przez porty polskie korzystać będą z ulgowej taryfy przewozowej.

W Dzienniku Urzędowym Min. Skarbu z dn. 10 kwietnia ukazało się Rozporządzenie Ministra Skarbu, zarządzające dalszy częściowy pobór zaległości z tytułu podatku majątkowego. Dla płatników II i III grupy kontyngentowej od 5 stopnia wzwyż w skali podatkowej wyznaczona została rata w wysokości 0,3% od wartości majątku, płatna w terminie do 15 czerwca 1931 r.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bè	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bè	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14°/N	—
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	220 "
* Boraks	110 - 125 "	" saponifikat	210 "
Chlorek cynku 50° Bè	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	150 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi”	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110—125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bè	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
" " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	275 "	Stearyna	215 "
Klej skórnny	400 "	Superfosfat 16%	12,32—12,96 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bè w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	450 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSYMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99. „WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. „PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80. „Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.	Phosphit: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Siarka: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Klej kostny i skórnny: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Smoła pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
	Novarsenobenzol: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
		Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 CZERWCA 1931 R.

XIII WYSTAWA PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO W NEW-YORKU

Organizowana w dwuletnich odstępach wystawa przemysłu chemicznego U. S. A. odbyła się w tym roku w New-Yorku, w okresie 3 — 9 maja, obejmując zarówno surowce jak i gotowe produkty chemiczne. Najważniejszym działem była wystawa maszyn, narzędzi i aparatów, stosowanych w przemyśle chemicznym. Wszechstronność, celowość i umiejętność demonstrowania produktów i metod stawały wystawę na bardzo wysokim poziomie.

Dział surowców, zawsze najmniej efektowny, potwierdzał znany skądinąd fakt wyjątkowego bogactwa Stanów Zjednoczonych we wszystkie prawie zasoby naturalne. Niektóre stany, dotychczas mało uprzemysłowione, wystawiły pomysłowe panoramy i przekroje, ilustrujące zaleganie wielkich pokładów różnych minerałów, czekających na eksploatację.

Wśród bardzo długiego szeregu najrozmaitszych artykułów i preparatów chemicznych — poczet nowych produktów był względnie niewielki. Jest to wynikiem okoliczności, że Stany Zjednoczone mają wprawdzie największą na świecie produkcję chemiczną, lecz pod względem inwencji nie mogą się jeszcze równać z Niemcami.

Wystawa przekonywała o szerokiem zastosowaniu przemysłowem w Ameryce etylenu, fabrykowanego i sprzedawanego w butlach stalowych przez liczne fabryki. Ciekawe jest zastosowanie etylenu w rozcieńczeniu z powietrzem 1 : 1000, celem przyspieszenia dojrzewania owoców, pomidorów i t. p. Tlenek etylenu, C_2H_4O , również sprzedawany w butlach, jest gazem służącym dla niszczenia pasorzytów, a nieszkodliwym dla ludzi.

Znaczne zainteresowanie wzbudzał kauczuk syntetyczny z butadienu, otrzymywanego z krakowanej gazoliny. Demonstrowana była piękna kolekcja uwodornionych produktów z poszczególnych frakcyj naftowych.

Wspomnieć należy o różnych odmianach gumy z kauczuku naturalnego, między innymi w postaci roztworów, używanych w celu ochrony powierzchni metalowych. Masy plastyczne były bogato reprezentowane; posiadają już one wszelkie właściwości, zapewniające im szeroko-

kie zastosowanie; wystawiane były np. bakelitowe kije do golfa. Nowe odmiany celofanu, przeważnie z octanu celulozy, są szeroko stosowane, między innymi — do sklejaniaszyb w samochodach, co zapobiega rozpryskiwaniu się przy zbitciu i broni od jaskrawego światła; pomysłowe było demonstrowanie wagonów, tramwajów, samolotów i t. d., pomalowanych farbami bakelitowymi. Wystawiono różne gatunki węgla aktywnych oraz cementu „Duro”, odpornego na wpływ najmocniejszych nawet kwasów. Uwagę przyciągały różne nowe stopy, np. srebra z barem, miedzi, cynku i strontu, strontu i cyny oraz lekkie stopy zawierające magnez.

W dziale maszyn i narzędzi — wśród najrozmaitszych precyzyjnie pracujących aparatów — uderzały pompy próżniowe, rozrzedzające atmosferę do milionowych części. Ciekawe były ogromnych rozmiarów rury, zbiorniki i t. p., wykonane ze szkła kwarcowego, które w Europie stosowane jest raczej w pracowniach naukowych (wytrzymuje temperaturę do $1.300^{\circ}C$). Platynowanie też bodaj rzadko używane jest w Europie; wystawa demonstrowała liczne platynowane narzędzia i aparaty.

Bardzo efektowna, prawie sensacyjna, była demonstracja przyrządów foto-elektrycznych, które samoczynnie wykonywują różne skomplikowane zadania, np. segregację jasnych i ciemnych kulek.

Wystawa świadczyła o znakomitem wykwipowaniu maszynowem fabryk chemicznych w U. S. A., o postępującej wciąż mechanizacji i automatyzacji procesów przetwórczych, o daleko idącej automatyzacji kontroli analitycznej, o stosowaniu metod ciągłych. Należy podkreślić szerokie stosowanie wysokich ciśnień i używanie materiałów odpornych na chemikalja. Znacznych postępów dokonano w destylacji, rektyfikacji i frakcyjnej krystalizacji. Na wzmiankę zasługuje wystawa książek i wydawnictw, poświęconych przemysłowi chemicznemu. Bogactwo dzieł technologicznych jest nadzwyczajne. Oprócz pism poświęconych specjalnym działom wytwórczości — wydawane są 4 tygodniki zajmujące się całością przemysłu chemicznego.

Liczne są różne chemiczne słowniki, kalendary, zbiory recept i wskazówek. Wartościowym rocznikiem jest „Annual Survey of American Chemistry”, wydawany przez National Research Council; obrazuje przede wszystkim postępy techniki chemicznej. Ostatni rozdział nieco przypomina nasz „Informator Chemiczny”, jednak bez podania norm prawnych, regulują-

cych przemysłowe życie chemiczne i bez spisu chemików.

Wystawa pod względem stosowania efektów świetlnych, kolorów oraz ruchu urządzeń była wzorowa. Zasługuje na naśladowictwo — rozrzucone po całym terenie bardzo wygodnych fotelów, na których można odpoczywać i czytać rozdawane książki i materiały.

W SPRAWIE KONCENTRACJI PRZEMYSŁOWEJ.

Doświadczenie, wyniesione z dotychczasowego przebiegu obecnego kryzysu gospodarczego zarówno w Polsce jak zagranicą, wskazuje że państwowa polityka gospodarcza, zmierzająca do opanowania tego kryzysu, nie jest w stanie przewyciężyć wszystkich wynikających zeń trudności, chociażby dlatego, że charakter tych trudności na to nie pozwala.

Coraz wyraźniej okazuje się, że przetrwanie kryzysu wymaga nietylko odpowiednich zarządzeń władz państwowych, nietylko wielkich wysiłków ze strony poszczególnych przedsiębiorstw, ale również wysiłku zbiorowego całych gałęzi gospodarczych w kierunku racjonalnej organizacji wytwórczości i rynku zbytu; podobne prerogatywy dać mogą kartele, syndykaty, lub podobne związki przedsiębiorstw.

Jasną jest rzeczą, że w chwili obecnej syndykaty również walczą z dużymi trudnościami, jednakże w porównaniu z przemysłami nieorganizowanymi posiadają skuteczniejsze środki opanowywania sytuacji. Tem więcej, że dopiero przemysł zorganizowany kartelowo może zawierać porozumienia międzynarodowe, które są istotną cechą nowoczesnego rozwoju gospodarczego.

Pożytek i potrzebę kartelizacji w całej pełni doceniają nasze czynniki miarodajne. W szczególności Pan Minister Przemysłu i Handlu kilkakrotnie wypowiadał się publicznie w tym duchu, jak np. na posiedzeniu Państwowej Rady Eksportowej w dniu 31 kwietnia r. b., i w innych okolicznościach.

Przy Centralnym Związku Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów istnieje Biuro Kartelowe, które zawsze służy radą i pomocą wszystkim grupom przemysłu, pragnącym stworzyć organizację kartelową, lub też ulepszyć już istniejącą. Biuro Kartelowe, najściślej za pośrednictwem Rady Kartelowej pracujące ze Związkiem Przemysłu Chemicznego, stanowi jedyną w kraju naszym organizację, ujmującą zagadnienia centralizacji i koncentracji przemysłu pod kątem widzenia zorganizowanego życia gospodarczego Polski.

STYPENDJA SOLVAYOWSKIE.

Zarząd Fundacji Solvay'owskiej im. Zygmunta Toeplitza podaje do wiadomości, że ma do rozdania w II półroczu 1931 r. kilka stypendjów dla studentów, kończących wyższy zakład naukowy w kraju, w wysokości Zł. 150 — do 200

miesięcznie, względnie dla dyplomowanych inżynierów chemików, pracujących naukowo w kraju lub zagranicą, w wysokości Zł. 300 do 500 miesięcznie, płatne w początku października, listopada i grudnia r. b.

Stypendja przyznane, w zależności od postępu prac i możliwości finansowych Fundacji, będą mogły być na zasadzie indywidualnych podań ewentualnie przedłużone na dalsze 3, wzgl. 6 miesięcy w I półroczu 1932 r.

Kandydaci — studenci zechcą złożyć na ręce kierowników pracowni, w której się specjalizują, własnoręczne podanie, adresowane do Zarządu Fundacji, zawierające:

- a) Szczegółowe sprawozdanie ze studjów odbytych, wraz ze spisem zdanych egzaminów.
- b) Wykaz egzaminów, pozostałych do zdania.
- c) Temat pracy dyplomowej, oraz
- d) Obliczenie czasu, potrzebnego do ostatecznego ukończenia Wyższego Zakładu Naukowego.

Kierownicy pracowni zechcą przesłać te podania wraz ze swoją opinią, oraz zaświadczeniem odnośnego Dziekana co do p. b) i d), do Związku Przemysłu Chemicznego R. P. W-wa, Czackiego 1, (do dn. 1 października 1931).

Chemicy dyplomowani (doktorzy, inżynierowie, magistry) ubiegający się o stypendjum zechcą w tym samym czasie złożyć do Związku Przemysłu Chemicznego własnoręczne podanie zawierające:

- a) Temat badań i plan pracy, oraz
  - b) Nazwiska profesorów, kierowników pracowni, na których się powołują.
- Do podań zechcą pp. inżynierowie dołączyć:
- a) curriculum vitae,
  - b) dowód ukończenia studjów (odpis dyplomu),
  - c) ewent. ogłoszone drukiem prace.

Zawiadomienia o przyznaniu stypendjum rozesłane będą stypendystom i dziekanom.

KRONIKA

Dn. 29 i 30 kwietnia odbyły się posiedzenia Państwowej Rady Kolejowej. Komitet Taryfowy uchwalił między innymi wnioski złożone przez Związek Przemysłu Chemicznego w sprawie nomenklatury i klasyfikacji farb oraz w sprawie uproszczenia przepisów, dotyczących przewozu opakowania używanego.

Komitet Eksploatacyjny rozpatrywał sprawę nowelizacji umów bocznicowych prywatnych właścicieli. Wprowadzono szereg licznych poprawek i ulg.

Dn. 26 maja r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, na którym — z pośród spraw interesujących bezpośrednio wytwórczość chemiczną — postanowiono:

Srodki do smarowania, składające się z olejów mineralnych z domieszką mydła, olejów zwierzęcych, roślinnych lub innych produktów — clić według poz. 137 p. 5 lub też poz. 85 p. 4, zależnie od przeznaczenia.

Bawełnę kolodjonową, stabilizowaną, sprowadzaną do wyrobu lakierów, clić według poz. 217 p. 3 c (nie zaś, jak dotychczas, według poz. 112 p. 25c), zachowując reglamentację przywozu.

Kwas fluowodorowy clić wg. poz. 112 p. 25b.

Preparat „Eupeverin“ clić wg. poz. 112 p. 12c, analogicznie do papaweryny.

Zakłady Przemysłowo-Chemiczne „Stanisław Kwinto i S-wie“ w Toruniu wypuściły na rynek arkusze wiskozowe, analogiczne do celofanu, pod nazwą „polofanu“.

W spisie chemików polskich, umieszczonym w Informatorze Chemicznym, mylnie podano stopień naukowy p. Eustachego Gryszkiewicz-Trochimowskiego, który jest magistrem chemii Uniwersytetu Kijowskiego, nie zaś magistrem farmacji, jak błędnie wydrukowano.

Sekcja Chemiczna przy Inst. Nauk. Organ. zwraca się do Zarządów związkowych firm z ponowną prośbą o możliwie najprędze nadesłanie odpowiedzi na rozesłaną w swoim czasie ankietę o „Systemach wynagrodzeń (płac)“. Zwracamy uwagę na doniosłość tej sprawy dla prac Sekcji, w związku z najbliższym zjazdem Nauk. Org. w Warszawie.

W Buenos Aires, przy poparciu tamtejszego Poselstwa R. P., zostało założone „Towarzystwo Handlowe Argentyńsko-Polskie“, które ma na celu nawiązanie bezpośrednich stosunków handlowych z Polską, jak również wzmożenie polskiego eksportu do Argentyny.

Ekspertem handlowym oraz łącznikiem pomiędzy Towarzystwem a Poselstwem R. P. został wybrany p. D. Iwaszkiewicz, jeden z założycieli Towarzystwa, referent do spraw handlowych przy Poselstwie R. P.

Plan pracy Towarzystwa na najbliższy okres czasu jest następujący:

1) Propaganda w prasie hiszpańskiej, polskiej i żydowskiej w Polsce, celem zaznajomienia społeczeństwa z ideą Towarzystwa, oraz zachęcenia sfer kupieckich do wymiany handlowej polsko-argentyńskiej.

2) Zbieranie ofert i próbek towarów polskich i przeprowadzenie studjów tych towarów, ich kalkulacji i t. d.

3) Przeprowadzenie studjów nad tut. rynkiem, celem zbadania, jakie towary będą miały lepszy zbyt, dalej co należy uczynić celem dostosowania wyrobów polskich do gustu i zwyczajów konsumenta.

4) Urządzenie wystawy próbek polskich wyrobów, celem zaznajomienia argentyńskiej publiczności z wytwórczością polską, oraz zachęcenia tut. kupiectwa do sprowadzania polskich wyrobów.

Pozostałe próbki (z wystawy) przejdą do projektowanego muzeum próbek przy Poselstwie R. P. ewent. Towarzystwa, a niektóre z nich będą ofiarowane do Muzeum przy Izbie Handlowej Argentyńskiej.

Celem nawiązania ścisłego kontaktu z władzami polskimi oraz producentami i eksporterami, zebrania ofert i próbek wyrobów, Towarzystwo zamierza wysłać do Polski swego delegata.

NOWE ROZPORZĄDZENIA.

W Dz. Ustaw Nr. 47 z dn. 20 maja r. b. ukażo się pod poz. 404 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 20 lutego 1931 r. o uldze celnej na gaz świetlny.

Rozporządzenie to wprowadza 80%-wą ulgę celną na gaz świetlny sprowadzany rurociągami, z możliwością całkowitego zwolnienia od cła tegoż gazu — za pozwoleniem Ministra Skarbu.

W Dz. Ustaw Nr. 47 z dn. 20 maja r. b. ukażo się pod poz. 405 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 31 marca 1931 r. o ulgach celnych.

Z pośród artykułów, interesujących bezpośrednio przemysł chemiczny, Rozporządzenie wprowadza 75%-ową ulgę celną za pozwoleniem Min. Skarbu — na siarczan baru strącony (blanc-fixe), clony wg. poz. 96 p. 3a taryfy celnej, a sprowadzany do wyrobu papierów kreidowych.

W Monitorze Polskim Nr. 114 z dn. 19 maja 1931 r. ukazało się pod poz. 169 obwieszczenie Ministra Skarbu o wykazie rafinerji, uprawnionych do sprowadzania w stanie nieskażonym: tłuszczów zestalonych oraz olejów roślinnych ciekłych.

Obwieszczenie to zawiera listę następujących rafinerji:

- 1) Sp. Akc. J. D. Potoka S-wie, Będzin — Małobądz,
- 2) Rafinerja Ol. Jad. Paweł Hoffman i S-ka, Bielsko,
- 3) Tiegenhöfer Oelmühle, Gdańsk,
- 4) Sp. Akc. „Domag“, Gdańsk,
- 5) Sp. Akc. „Couronne“, Gdańsk,
- 6) Lwowska Rafinerja „Menor“, Lwów,
- 7) Unida Oelwerke, Gdańsk,
- 8) Sp. Akc. „Oleo“, Gdańsk,
- 9) Sp. Akc. „Schicht-Lever“, Warszawa.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14%N	—
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	220 "
* Boraks	110 - 125 "	" saponifikat	210 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	150 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi”	1,00 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smola preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110 - 125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	275 "	Stearyna	215 "
Klej skórny	400 "	Superfosfat 16%	12,32 - 12,96 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100%		Żelatyna techn.	450 "
HNO ₃	110 "		
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”,

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Siomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smola pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 CZERWCA 1931 R.

SFERY GOSPODARCZE A NOWA TARYFA

W dniach od 15-go do 30-go maja r. b. odbywały się w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie posiedzenia specjalnej Komisji Celnej, której zadaniem było rozważenie stawek celnych w ogłoszonej niedawno przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu części pierwszej projektu nowej taryfy celnej. Po zakończeniu prac, odbywających się równoległe zarówno na terenie Izby stołecznej, jak Izb prowincjonalnych — zwołano obrady Komisji Międzyizbowej, w składzie: po jednym przedstawicielu każdej Izby oraz czterech przewodniczących dawnych komisji gospodarczych do budowy nowej taryfy celnej. W ten sposób skonstruowana komisja wyrazić mogła obiektywny pogląd na zagadnienie nowej taryfy celnej, gdyż reprezentowani byli zarówno producenci, jak konsumenci, zarówno przedstawiciele przemysłu, jak handlu i rolnictwa. Komisja obradowała w śpiesznym tempie od dnia 5-go do 11-go czerwca r. b. i w tym terminie wykonała wielką pracę dokładnego przejrzania i skorygowania stawek (częściowo również nomenklatury) projektu nowej taryfy celnej. Jak wiadomo, ogłoszona drukiem część projektu celnego obejmuje dział rolny, chemiczny, skórny, papierniczy i ceramiczny.

Dyskusja rozwijała się w atmosferze, sprzyjającej idei umiarkowanej lecz niezbędnej ochrony celnej. Należy stwierdzić, że przedstawiciele działów przemysłu, konsumującego wytwory innych gałęzi produkcji, naogół doceniali konieczność ochrony celnej w zakresie artykułów przemysłowych, stanowiących materiał wyjściowy lub pomocniczy dla innych dziedzin fabrykacji. Niekiedy wprawdzie powstawały spory co do wysokości stawek celnych (np. w zakresie półproduktów organicznych lub farb graficznych), jednak udawało się uzgodnić sprzeczne napozór stanowiska. Zazwyczaj porozumienie odbywało się w płaszczyźnie złożenia przez producenta deklaracji, że nie podwyższy cen wyrobów przemysłowych z chwilą podniesienia na nie stawek celnych. Ponadto — celowa wydaje się metoda, stosowana chętnie przez Komisję Międzyizbową, a wprowadzająca do taryfy odpowiednie uwagi, zezwalające na ulgowe czenie pewnych towa-

rów za specjalnymi zezwoleniami Ministerstwa Skarbu. Osiąga się w ten sposób korzyść obustronną — zarówno dla producenta, jak konsumenta. Wytwórca bowiem jest zabezpieczony przed zalewem towaru obcego, skutecznie walczyć może wysokimi stawkami celnymi z dumpingiem — tak dzisiaj często spotykanym — wyrównywa różnicę kosztów produkcji w kraju i zagranicą. Spożywca rozporządza skuteczną bronią przeciwko nadmiernemu wyzyskaniu przez producenta sprzyjających warunków celnych, gdyż w wypadku nieusprawiedliwionej zwyczajki cen w każdej chwili zwrócić się może do Ministerstwa Skarbu o zastosowanie zniżonej stawki celnej, co oczywiście musi być przez właściwe czynniki uwzględnione. Zasada ta znalazła zastosowanie w takich np. trudnych pozornie do uzgodnienia pozycjach, jak półprodukty organiczne, nawozy sztuczne i inne. Deklaracja o niepodwyższaniu cen znalazła zastosowanie przy ustalaniu stawek celnych na papier rotacyjny, farby graficzne i t. d.

W porównaniu do projektu Ministerstwa Przemysłu i Handlu, przyjęte przez Komisję Międzyizbową wnioski charakteryzują się naogół wyższą ochroną celną. Tendencja większego protekcjonizmu jest najzupełniej zrozumiała, jeśli zważyć nietylko zmienione warunki życia gospodarczego w stosunku do okresu z przed roku, kiedy pracowała Komisja Międzyministerjalna — lecz również ogólno-swiatowe prądy budowania wysokich barier celnych.

Dokładne zbadanie wszystkich elementów kalkulacyjnych, zestawienie warunków pracy w kraju i zagranicą, uwzględnienie momentów dumpingowych — doprowadziło Komisję Międzyizbową do ustalenia pewnych stawek celnych, które stanowią niezbędną ochronę dla przemysłu krajowego. Jest jednak rzeczą wielkiej wagi, aby zaprojektowane w ten sposób stawki nie ulegały większym redukcjom w wyniku zawierania traktatów handlowych z innymi krajami. W ten sposób bowiem cała subtelna i precyzyjna konstrukcja taryfy celnej uległaby zniekształceniom, które zarysowałyby całkowity i wykończony w szczegółach gmach ochrony celnej naszej produkcji.

25-CIOLECIE POLSKIEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁOWCÓW METALOWYCH

Dnia 14 czerwca r. b. odbyła się uroczystość 25-ciolecia istnienia Polskiego Związku Przemysłowców Metalowych.

Polski Związek Przemysłowców Metalowych, który od lat 25 prowadzi ożywioną działalność na polu organizacji i obrony interesów polskiego przemysłu metalowo-mechanicznego, jest placówką szczególnie zasłużoną dla całego życia gospodarczego Polski. Obejmując szerokie dziedziny pracy i ogarniając wszystkie niemal placówki fabryczne w zakresie przetwórstwa metalu, Związek Przemysłowców Metalowych potrafi zawsze wznieść się ponad partykularne interesy jednej tylko grupy przedsiębiorstw i zajmuje we wszystkich sprawach stanowisko, podyktowane względami na całokształt interesów gospodarczych w kraju. Okoliczność ta, łącznie z wysoką kompetencją w zakresie reprezentowanych przez Związek spraw, zapewniają organizacji przemysłu metalowego to głębokie zaufanie, jakim cieszy się od lat 25-ciu.

Składamy życzenia, aby Związek Przemysłu Metalowego przez długie jeszcze lata działał ku pożytkowi całokształtu naszego gospodarstwa narodowego i zataczał coraz szersze kręgi działalności.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY STANÓW ZJEDNOCZONYCH

Przemysł chemiczny w Stanach Zjednoczonych rozwinął się głównie we wschodniej części kraju, a więc w okolicach New Yorku, Baltimore, Filadelfji i t. d. Większe skupienia przemysłu chemicznego znajdują się również w Chicago, w okolicach Detroit i t. d., natomiast w stanach położonych na bliższym lub dalszym zachodzie, n. p. w Kalifornji — przemysł chemiczny prawie nie istnieje.

Poważne przedsiębiorstwa chemiczne, oparte na amerykańskich kapitałach i inicjatywie, stworzone zostały w Kanadzie, tak np., fabryka azotniaku (1½ razy większa od chorzowskiej) na kanadyjskim wybrzeżu wodospadu Niagary, ulokowana tam została ze względów podatkowych, korzystając przytem z zasady bezcłowego przywozu przeznaczonych dla rolnictwa U. S. A. związków azotowych.

Ogólna wartość wytwarzanych w Stanach Zjednoczonych produktów chemicznych szacowana jest na 2½ miljarda dolarów rocznie. Obrót z zagranicą przedstawiał się pod względem wartości następująco:

	1929	1930
Przywóz produk. chem. do U.S.A.	163 mil. dol.	108 mil. dol.
Wywóz „ „ z „	184 „ „	156 „ „

Poważną rolę gra produkcja środków farmaceutycznych; wytwórczość roczna szacowana jest na 400 mil. dol. Istnieje poważny wywóz — głównie do pld. Ameryki; przywóz artykułów farmaceutycznych jest stosunkowo nieznaczny.

Jak wiadomo, amerykańska wytwórczość chemiczna na wielką skalę powstała dopiero w czasie ostatniej wojny, a rozrosła się i spotęgniała w okresie powojennym. Ta stosunkowo późna epoka rozwoju oraz rozkwit w czasie nadzwyczaj sprzyjającej konjunktury były powodem powstania olbrzymich przedsiębiorstw, zbudowanych według jednolitego planu i zaopatrzonych w najbardziej nowoczesną aparaturę. Nieograniczone korzystanie z patentów niemieckich było jednym z poważnych czynników postępu.

Przemysł amerykański, wytwarzający największe na świecie ilości produktów chemicznych, nie dorównywa bodaj pod względem inwencji, tworzenia nowych metod syntetycznych i t. p. przemysłowi niemieckiemu. Ale postępek techniczny i organizacyjny Stanów Zjednoczonych jest tak szybki, że należy oczekiwać rychłej ewolucji i na tem polu. Niezliczona ilość pracowni naukowych, zajmujących się problemami chemicznymi, niewątpliwie przyczyni się do zapłodnienia przemysłu. Zresztą — już obecnie wielkie przedsiębiorstwa chemiczne mają wspaniałe laboratorja, zaopatrzone we wszelkie urządzenia i pomoce. Tak np., znana firma Bakelite Co., posiadająca w St. Zjednoczonych kilkadziesiąt fabryk, stworzyła w Bloomfield (New Jersey) centralną pracownię naukową połączoną z urządzeniami produkcyjnymi w skali półfabrycznej.

Jedno z największych na świecie przedsiębiorstw, Standard Oil Co., wytwarza oprócz destylatów naftowych znaczny poczet produktów chemicznych, mających za punkt wyjścia ropę naftową. Tak więc fabrykuje liczne węglowodory uwodornione oraz szereg alkoholi (amyłowy, butylowy, propylowy, i t. d.), otrzymywanych metodami syntetycznymi.

W Elisabethport pod New Yorkiem znajduje się centralne laboratorjum firmy Standard Oil Co., a w niem opracowują się nowe pomysły i metody, w pewnej mierze wynikające ze współpracy Standard Oil i I. G. Farbenindustrie.

Zrozumienie doniosłości współpracy nauki i techniki dla postępu przemysłu chemicznego istnieje w Stanach Zjednoczonych w wysokim stopniu.

PRZEGLĄD LITERATURY

Księgarnia Trzaska, Evert i Michalski przesyła nam spis następujących wydawnictw w zakresie chemji czystej i stosowanej:

- Bevthien A.* — Laboratoriumsbuch für den Nahrungsmittelchemiker. Mit 15 Abb. und zahlr. Tab. geb. mk. 40.—
Bianchi C. — Celuloseesterlacke (Vernici cellulosische, dt) Lw. mk. 22.50.
Jacobi W. — Die Fabrikation von Wachstuch, amerikanischen Ledertuch, Wachstaffet, Maler und Zeichenleinand, Teertuch us. geb. mk. 5.50.
Kränzlin und Marcus. — Baumwolle. Mit 24 Abb. Mk. 6.— Lw.
Vetter-Gotha Fr. — Die Farbe, ihre Erscheinung, ihre Wesen und ihre Wirkung. Mk. 5.—
Wegert Fr. — Neue Farbenklänge. In Umschl. Mk. 22.—
Charisius und Kindscher. — Die Reaktionen anorganischer basischer Farbkörper mit Leinöl. nn. Mk. 4.—

- Mikrographie der Buntfarben.* Tl. 3. nn. Mk. 7.50.
Koettnitz C. — Allgemeine Erdölkunde für Industrie und Handel. Mk. 9.80. geb.
Schönfeld H. — Neuere Verfahren zur Raffination von Ölen und Fetten. Lw. Mk. 12.—
Stern E. — Farbenbindemittel, Farbkörper und Anstrichstoffe mit bes. Berücks. ihrer koloidchem. Grundlagen. Mk. 6.—
Wilson. — Vernis, emaux, apprêts et mastics de nitrocellulose. Br. Fr. 50.— rel. 50.—

KRONIKA

Sąd Najwyższy wydał wyrok, uprawniający następujące postępowanie w stosunku do pracownika, który już nabył uprawnienia urlopowe: pracodawca może wypowiedzieć mu umowę o pracę, udzielając jednocześnie urlopu i jeśli w ten sposób urlop mieści się całkowicie lub częściowo w okresie wypowiedzenia (dwutygodniowym dla robotników, trzymiesięcznym dla pracowników umysłowych), postępowanie takie jest zgodne z przepisami ustawy.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu w uchwale z dnia 22 kwietnia 1931 r. w sprawie egzekucyjnej firmy Breiter Shöning w Poznaniu orzekł, że klauzule egzekucyjne, wydane przez sądy mające siedzibę w b. dzielnicy rosyjskiej, na zasadzie art. 161, i następujących rosyjskiej ustawy postępowania cywilnego, nie mogą być wykonywane na obszarze b. zaboru pruskiego.

Teza, głoszona przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, musi być uznana za wręcz szkodliwą z punktu widzenia obrotu gospodarczego.

Centralny Związek Polskiego Przemysłu, Górnictwa, Handlu i Finansów przedstawił Panu Ministrowi Sprawiedliwości memoriał, w którym wskazał na konieczność ustalenia zasady, iż orzeczenia sądów polskich gdziekolwiek wydane, muszą być wykonalne na obszarze całego państwa.

Należy się jednak liczyć z faktem, że jeśli weksel protestowany zostanie opatrzony klauzulą przez sąd, mający siedzibę w b. zaborze rosyjskim, to klauzula ta nie będzie mogła być wykonywana w b. zaborze pruskim.

Wyrok, o którym mowa, wydany został przez Sąd Apelacyjny, przysługuje więc jeszcze apelacja do Sądu Najwyższego.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W „Monitorze Polskim“ Nr. 130 z dnia 9 czerwca r. b. ukazało się pod poz. 196 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 20 maja 1931 r. w sprawie środków skażających oraz trybu postępowania przy odprawie celnej tłuszczów zestalonych i olejów roślinnych.

Rozporządzenie to podaje szczegóły skażenia tłuszczów utwardzonych i olejów roślinnych, których przywóz w stanie skażonym został zarządzony znanym Rozporządzeniem z 22-go maja 1931, podwyższającym stawki celne na tłuszcze (Dz. Ustaw Nr. 43, poz. 385).

Rozporządzenie stanowi, że skażenie może

być dokonane albo w miejscu wysyłki towaru, albo na Urzędzie Celnym, albo też w fabryce. W tym ostatnim wypadku, pod warunkiem złożenia zabezpieczenia w wysokości różnicy stawek celnych na olej skażony i nieskażony, lub też wartości towaru w wypadku sprowadzania tłuszczów utwardzonych. Jako środki skażające dopuszczona jest terpentyna, olejek rozmarynowy, aldehyd benzoesowy — w ilościach 0,5%, lub też 32,5%-wy ług sodowy w ilości 1% na wagę tłuszczu.

Zaznaczyć musimy, że wspomniane Rozporządzenie ukazało się z niezrozumiałym zupełnie opóźnieniem. Cały przetwórczy przemysł tłuszczowy czekać musiał przeszło miesiąc od chwili opublikowania zasadniczego Rozporządzenia — na ogłoszenie prostych przepisów wykonawczych. Opieszałość ta jest tem więcej szkodliwa, że w międzyczasie nadeszły do fabryk mydła transporty tłuszczów, które były zakwestjonowane przez urzędy celne, nie rozporządzające odpowiednimi instrukcjami ze strony Ministerstwa Skarbu. Przemysł przetwórczo-tłuszczowy narażony został na straty, wynikające tylko z biurokratycznego przewlekania w ogłoszeniu właściwych przepisów.

Ponadto poważne zastrzeżenia budzić musi przepis o konieczności złożenia zabezpieczenia celnego. Stosowanie wybitnie rygorystycznych przepisów w zakresie skażenia olejów roślinnych dostatecznie zabezpiecza przed ewentualnym odkażaniem tych olejów i użyciem ich do celów jadalnych. Przy znanych zaś trudnościach w wycofywaniu złożonego raz zabezpieczenia pieniężnego, wspomniany przepis stwarza nowe jeszcze trudności dla przemysłu mydlarskiego, który znajduje się w ciężkiej naogół sytuacji.

Będziemy domagali się zmian Rozporządzenia Ministra Skarbu w kierunku zliberalizowania przepisów skażających i zniesienia konieczności składania zabezpieczenia celnego.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 20 ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji, na zasadzie którego wprowadzono następujące zmiany:

Dotychczasowa nomenklatura dla farb została całkowicie zmieniona, przytem przekształcono również klasyfikację, obniżając dotychczasowe koszty przewozu przy transportach wewnętrznych. Jednocześnie utworzone zostały taryfy eksportowe, ustalające szereg daleko idących zniżek. Zmiany powyższe są wynikiem prac, prowadzonych przez Związek na terenie Państwowej Rady Kolejowej i Ministerstwa Komunikacji.

Stworzona została taryfa eksportowa dla chlorku wapna i siarczanu żelaza, natomiast taryfa eksportowa dla soli potasowych została sprolongowana z zastosowaniem niewielkich zmian w warunkach przewozu.

Utworzona została taryfa wyjątkowa dla azbestu, idącego do fabryk polskich przez porty w Gdańsku i Gdyni.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14°/N	—
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110 - 125 "	" saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	150 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20-22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88,92%	140 "
" " „pro narcosi”	1,00 "	Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110-125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* " techniczna 85/86%	175 "	Soda amonjalkalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolinum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	275 "	Stearyna	210 "
Klej skórny	300 "	Superfosfat 16%	12,32-12,96 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjalkalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LIPCA 1931 R.

OSZCZĘDNOŚĆ — JAKO KATEGORYCZNY NAKAZ CHWILI

Trwający od długiego szeregu miesięcy i wciąż zaostrzający się kryzys gospodarczy zmusza przedsiębiorstwa przemysłowe do ponawiania wysiłków w celu zmniejszenia kosztów produkcji. Przeżywany okres, w którym kurczenie się zbytu z jednej, a wysychanie ustalonych źródeł kredytu z drugiej strony — stawia przed najzdrowszymi skądinąd przedsiębiorstwami hamletowskie pytanie „być albo nie być”, musi skłaniać każdego działacza przemysłowego do skrupulatnego badania, czy istotnie wszystkie czynniki produkcji są poddane analizie z punktu widzenia oszczędności.

Bardzo skomplikowane zagadnienie obniżki płac w przemyśle jest przedmiotem dyskusji, często namiętnej, nietylko w Polsce, lecz bodaj we wszystkich krajach, objętych przesileniem gospodarczym. Teoria wysokiego zarobku robotniczego, jako warunku prosperacji gospodarczej, nie potrafiła zdobyć sobie obywatelstwa nigdzie, nawet w Ameryce, swej ojczyźnie. Pomimo odmiennych twierdzeń czołowych przedstawicieli przemysłu amerykańskiego — proces stopniowej obniżki płac w Stanach Zjednoczonych nie ulega wątpliwości.

W każdym bądź razie — problemat płac robotniczych musi być traktowany nader ostrożnie, nietylko ze względów ekonomicznych, lecz jeszcze więcej — ze względów socjalnych.

W Polsce — realne płace robotnicze nie uległy w ostatnich czasach większym obniżkom, gdyż zmniejszenie kosztów utrzymania równoważyło naogół pewne zniżki nominalne. Powszechny poziom zarobków jest jednak niski wskutek częściowego bezrobocia. Trudno też

formułować jakieś ogólne wskazania co do dalszego obniżania płac robotniczych w przemyśle. W zależności od konjunktury — w każdej gałęzi przemysłu, a właściwie w każdym przedsiębiorstwie warunki płac robotniczych będą się kształtowały pod naporem faktów, nie zaś wskutek teoretycznych rozważań.

Pewne jednak wnioski oszczędnościowe nasuują się w sposób nieodparty. Dwukrotnie przeprowadzone przez Rząd obniżki płac urzędników państwowych były niewątpliwie koniecznością państwową, stworzyły jednak w szerokich sferach ludności nastrój psychiczny, niepozbawiony rozgoryczenia. W tych warunkach — nie biorąc oczywiście pod uwagę demagogicznych opowieści o fantastycznych dochodach niektórych działaczy przemysłowych — trzeba stwierdzić istnienie zagadnienia pewnej dysproporcji pomiędzy uposażeniami pracowników państwowych a przemysłowych.

Trzeba stwierdzić również, że częstokroć racjonalniej jest obniżyć uposażenia, niż przeprowadzać redukcję współpracowników.

Kierownicy przedsiębiorstw przemysłowych (oraz zespołów syndykatowych i kartelowych) stoją w obliczu zagadnienia, które musi być rozwiązywane w sposób obywatelski, w poczuciu odpowiedzialności i zrozumienia interesów kraju, zarówno w bliższej jak dalszej perspektywie.

Zarówno konieczność jaknajwiększego odciążenia produkcji, jak i wzgląd na równowagę społeczną powinny skłaniać przemysł polski do energicznego przeprowadzenia oszczędności w naszkicowanym kierunku.

PAŃSTWOWA SZKOŁA CHEMICZNO-PRZEMYSŁOWA W WARSZAWIE

Szkoła, założona w r. 1925, przyjmowała początkowo kandydatów posiadających wykształcenie w zakresie 6-ciu klas gimnazjalnych, przy kursie nauki trwającym 2 — 2½ lat.

W roku szkolnym 1929/30 szkoła została zreformowana i przyjmuje odtąd kandydatów, którzy ukończyli pełną 7-klasową szkołę powszechną lub 3 klasy gimnazjum, przyczem kurs nauk został przedłużony do 4-ch lat.

Szkoła posiada 2 wydziały: 1) chemiczny i 2) ceramiczny.

Zadaniem wydziału chemicznego jest przygotowanie techników-chemików, t. j. sił pomocniczych dla przemysłu chemicznego, ze szczególnym uwzględnieniem wielkiego przemysłu chemicznego.

Program tego wydziału, poza przedmiotami ogólnokształcącymi i pomocniczymi w zakresie szkoły średniej zawodowej, obejmuje przedmioty specjalne zawodowe, jako to: chemię nieorganiczną i organiczną z ćwiczeniami, analizę chemiczną jakościową i ilościową, technologię chemiczną nieorganiczną i organiczną z ćwiczeniami, analizę techniczną, aparaturę chemiczną z ćwiczeniami.

Wydział ceramiczny kształci techników-ceramików, jako siły pomocnicze dla przemysłu ceramicznego, głównie w dziale ceramiki budowlanej.

Z końcem bieżącego roku szkolnego opuści szkołę ostatnia grupa absolwentów, przyjętych jeszcze na podstawie świadectwa z 6-ciu klas gimnazjalnych. W przyszłym roku szkoła nie wypuści wcale absolwentów. Pierwsi absolwenci, przyjęci do szkoły po reorganizacji, ukończą naukę dopiero w roku 1933.

FABRYKA CHORZOWSKA W R. 1930

Ukazało się sprawozdanie z działalności Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie za r. 1930. Sprawozdanie, szczerze niż zazwyczaj, wskazuje że r. 1930 zakończył się dalszym gwałtownym spadkiem konsumpcji nawozów azotowych w całym świecie, przede wszystkim zaś w krajach o produkcji wybitnie rolniczej. Jaskrawym przykładem kryzysu w przemyśle azotowym jest Ameryka Północna, gdzie zatrzymano prawie wszystkie fabryki nawozów azotowych, z uwagi na brak zapotrzebowania na nie.

Polska oczywiście nie jest krajem odosobnionym i spadek konsumpcji nawozów azotowych przybrał u nas katastrofalne rozmiary. W listopadzie i grudniu roku ubiegłego sprzedaż nawozów chorzowskich osiągnęła zaledwie 5% normalnej sprzedaży w tychże miesiącach lat poprzednich. Sprawozdanie podaje ciekawy wykres, przedstawiający zależność spadku cen zboża i sprzedaży nawozów. Tak np. gdy w sezonie wiosennym 1928/29 średnia cena 4-ch

głównych zbóż wynosiła 38 zł., sprzedaż azotniaku — 105.000 tonn; w sezonie jesiennym 1929 — średnia cena zbóż 32 zł., sprzedaż azotniaku — 45.000 tonn; w sezonie wiosennym 1930/31 — średnia cena zbóż — 22 zł., sprzedaż azotniaku — 20.000 tonn.

Produkcja wyniosła:

w r.	1927	1928	1929	1930
	31.180	33.590	37.700	23.765
	ton	"	"	"
	związanego	"	"	"
	azotu	"	"	"

Produkcja azotniaku z 4-ch pieców w styczniu spadła do 1 pieca w grudniu 1930, t. j. z 82 tonn do 30 tonn azotu związanego dziennie.

W lipcu 1930 r. uruchomione zostały nowe działy fabryki, między innymi produkcja salmijaku, całkowicie zużywanego do wyrobu wapnamonu; produkcja salmijaku do celów technicznych będzie uruchomiona wkrótce.

Bilans fabryki chorzowskiej na dzień 31 grudnia 1930 wykazuje zysk w wysokości 4.236.925,29 zł. przy kapitale Skarbu Państwa 94.735.295,31 zł. Pozostałość produktów własnych na dzień 1 stycznia 1930 wynosiła 16.888.596,37 zł., na dzień 31 grudnia 1930 — 20.730.493,66 zł.

STATYSTYKA PRZEMYSŁU GÓRNOŚLĄSKIEGO

Podobnie jak co roku, Górnośląski Związek Przemysłowców Górniczo-Hutniczych ogłosił drukiem najważniejsze dane statystyczne Górnośląskiego Przemysłu Górniczo-Hutniczego. Z zawierającej wiele cennego materiału broszury przytaczamy garść danych statystycznych, interesujących bezpośrednio przemysł chemiczny.

Wydobycie węgla kamiennego w Polsce:

1913 r.	40.985.297 t.	100,00%
1924	32.290.748 „	78,79%
1925	29.064.899 „	70,92%
1926	35.759.418 „	87,25%
1927	38.031.401 „	92,79%
1928	40.553.290 „	98,95%
1929	46.226.163 „	112,79%
1930	37.499.548 „	91,50%

Produkty uboczne koksowni górnośląskich:

Wyszczególnienie	1929 r.	1930 r.
Smoła surowa	86.832 t.	79.848 t.
Pak	1.089 „	583 „
Oleje smołowe	23.082 „	25.089 „
Naftalin	1.302 „	967 „

Produkcja górnośląskich destylarni smoły:

Wyszczególnienie	1929 r.	1930 r.
Smoła preparowana	23.243 t.	21.197 t.

Naftalin surowy	2.651 t.	1.915 t.
Naftalin czysty	501 „	595 „
Zasady pirydonowe	112 „	72 „
Fenole	1.297 „	712 „
Benzol oczyszczony	13.897 „	13.353 „

WŚRÓD KSIĄŻEK

Ukazał się pierwszy tom zbiorowego wydawnictwa „Pięć lat na froncie gospodarczym”, stanowiącego ciąg dalszy monografii, wydanych w listopadzie r. 1928 pod nazwą „Na froncie gospodarczym”.

Tom obejmuje kilkanaście artykułów z zakresu rolnictwa, przemysłu, handlu, zagadnień morskich i kredytowych, przyczem redakcja wydawnictwa nie postawiła sobie zapewne na celu wszechstronne i kompletne omówienie wszystkich spraw, związanych ze wskazanymi działami gospodarki narodowej. Stąd też poszczególne artykuły noszą raczej charakter fragmentyczny i nie wyczerpują bynajmniej szeregu doniosłych dziedzin.

Z natury rzeczy największą uwagę budzi artykuł podsekretarza stanu w Min. Skarbu, p. Ministra Starzyńskiego, który w czolowym artykule omawia ubiegły pięcioletni okres w życiu gospodarczym Polski. Zbiorową myśl ekonomiczną, której wykładnik stanowić ma omawiane dzieło, charakteryzuje autor „pierwiastkiem liberalizmu, ściśle związanym z ustrojem kapitalistycznym, i pierwiastkiem etatyzmu, ściśle związanym z potrzebami Państwa na tle międzynarodowego układu powojennych stosunków i przesilenia, jakie ustrój współczesny przeżywa”, a obok niego — „pierwiastkiem solidaryzmu społecznego, który jest niezbędnym czynnikiem, zapewniającym zużycie wszystkich sił narodu”.

Dowodząc, że umiarkowany etatyzm wynikał z sytuacji gospodarczej kraju, Pan Minister Starzyński kategorycznie się opowiada przeciwko dążeniom do przerostu etatyzmu, które wynikać mają z przerostu biurokratyzmu.

Należy sobie życzyć, aby antyetatystyczne tendencje znalazły również wyraz w rzeczywistości.

Nakładem komitetu 100-lecia Marceliego Berthelot ukazała się wspaniała księga pamiątkowa p. t. „Centamaire de Marcellin Berthelot 1827—1927”. Piękna księga, zawierająca 709 stron wielkiej czwórki, obejmuje życiorys znanego uczonego, szczegółową bibliografię jego dzieł, opis uroczystości stulecia we Francji i w innych krajach, teksty wygłoszonych przemówień, skład delegacji oraz reprodukcje wszystkich złożonych adresów, między innymi Polskiej Akademii Umiejętności, Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Narodowego Komitetu Chemii, Związku Przemysłu Chemicznego R. P. oraz Polskiego Komitetu 100-lecia Berthelot.

Księga stanowi nieprzeciętne dzieło graficzne i dowód wielkiej czci, jaką otoczona jest pamięć Twórcy syntezy organicznej.

KRONIKA

Jak donosi Amerykańsko-Polska Izba Handlowa w New Yorku, zwrócił się do niej dyrektor szkoły Franklin K. Lane High School, 635 Evergreen Avenue, Brooklyn, New York, z zawiadomieniem, że szkoła ta zakłada muzeum geografii ekonomicznej.

Muzeum ma objąć okazy najważniejszych surowców i wyrobów przemysłowych szeregu krajów. Pożądane są broszurki w języku angielskim, opisujące odnośną gałąź przemysłową w danym kraju.

Podając powyższe do wiadomości, prosimy o łaskawe zainteresowanie się tą sprawą, która może mieć duże znaczenie ze względów propagandowych.

Jak się dowiadujemy, Tomaszowska Fabryka Sztucznego Jedwabiu rozpoczęła montaż aparatury do wytwarzania przezroczystych arkuszy wiskozowych, typu celofanu. Pierwsze partje tomaszowskiego produktu ukażą się zapewne na rynku jesienią r. b.

ECHA

* Na II Zjeździe Aptekarzy Słowiańskich w Pradze od dn. 3 do 8 czerwca r. b. Związek Przemysłu Chemicznego reprezentowany był przez pp.: Dr. S. Otolskiego, F. Więckowskiego, Gąseckiego, P. Dr. Otolski wygłosił na Kongresie odczyt o związkach inozytofosforowych oraz zabierał głos na oficjalnym bankiecie, wydanym przez czeski przemysł chemiczno-farmaceutyczny.

* W wycieczce sfer gospodarczych do Rumunii (od 17 do 27 czerwca r. b.) wziął udział Vice-Prezes Związku, p. Dyr. Wł. Płużański.

NIEZBĘDNY DLA KAŻDEGO PRACOWNIKA W PRZEMYSLE I NAUCE CHEMICZNEJ INFORMATOR CHEMICZNY

obejmujący źródłowe i szczegółowe informacje w zakresie przemysłu chemicznego, statystyki produkcji, źródeł nabycia, obrotu zagranicznego artykułami chemicznymi, instytucji chemicznych, nauczania chemii, danych bibliograficznych, naukowej organizacji i normalizacji, ustawodawstwa chemicznego, systemu celnego, ochrony własności przemysłowej, umów handlowych, systemu taryf kolejowych oraz zawierający spis chemików polskich, jest do nabycia we wszystkich księgarniach w cenie złotych 10.— za egzemplarz.

— Skład główny w Domu Książki Polskiej —

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Be	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Be	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14%N	— "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110—125 "	" " saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Be	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	150 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20—22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88,92%	140 "
" " „pro narcosi”	1,00 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110—125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Be	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
" " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	275 "	Stearyna	210 "
Klej skórny	300 "	Superfosfat 16%	11,52—12,16 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Be w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

Sp. Akc. „PRZEMYSŁ CHEMICZNY W POLSCE”, Zgierz, tel. Łódź 121-01 i Zgierz 19. Warszawa, tel. sprzedaż 708-09, informacje 894-49 i 56-99.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”.

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Sp. Akc. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT”, Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LIPCA 1931 R.

ORGANIZACJA ZWIĄZKÓW PRZEMYSŁOWYCH

Nowoczesne warunki życia gospodarczego stawiają poszczególne przedsiębiorstwa przemysłowe w obliczu takich zadań i problemów, których pomyślne rozwiązywanie przekracza możliwości nawet dobrze zorganizowanych i umiejętnie kierowanych fabryk. Zagadnienia polityki celnej, kolejowo-taryfowej, traktatowej, podatkowej, kredytowej, socjalnej i t. d. są obecnie tak skomplikowane, że trudno wymagać od dyrekcji poszczególnych przedsiębiorstw, aby tym sprawom poświęcały szczególną uwagę i w każdym nasuwającym przez życie wypadku zajmowały odpowiednie stanowisko.

W tym splocie współczesnych stosunków — rola związków zawodowych jest znaczna i będzie niewątpliwie wzrastała, zwłaszcza pod wpływem dojrzewania nowych koncepcyj ekonomicznych. Historia powojennej Polski jest okresem rozwoju organizacji przemysłowych, które powstały w każdej gałęzi wytwórczości, mając na celu ochronę jej żywotnych interesów.

Jako niezbędna nadbudowa — musi istnieć organizacja ogólna, koordynująca tendencje poszczególnych przemysłów, ogarniająca również swemi wpływami wielki handel i instytucje finansowe, i reprezentująca ogólną politykę przemysłową wobec władz rządowych, parlamentu, opinii społecznej i zagranicy.

Niestety, wskutek splotu najrozmaitszych okoliczności — dotychczas widzimy w Polsce istnienie dwu takich centralnych organizacji: obok Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Handlu, Górnictwa i Finansów, do którego należy Związek Przemysłu Chemicznego, i którego skuteczna działalność jest należycie doceniana przez ogół przemysłowców — istnieje jeszcze Naczelna Organizacja Wielkiego Przemysłu i Rolnictwa Zachodniej Polski. Jak wiadomo — ta ostatnia organizacja jest stworzona przez Górnośląski Związek Górniczo-Hutniczy

oraz cukrownictwo (w pewnej mierze rolnictwo) poznańskie i pomorskie.

Zarówno argumenty polityczno - społeczne, przemawiające za najściślejszym scaleniem wszystkich dzielnic Rzeczypospolitej, jak świadomość znacznie większych wpływów jedynej potężnej organizacji centralnej powodują, że napływające w ostatnich czasach wiadomości o zamierzonym zlaniu się obydwóch „Lewjatanów” spotkały się z powszechnym zadowoleniem w sferach przemysłowych.

Trzeba stwierdzić, że istotnie sprawa stworzenia ogólnej organizacji, obejmującej całość kształt obrony interesów wytwórczości przemysłowej, dojrzała całkowicie. Nie można dopuścić myśli, aby realizacja tego planu mogła zawieść wskutek jakichkolwiek drugorzędnych przyczyn, np. względów personalnych.

Nowa federacja oczywiście nie może być sumą obecnie istniejących; wyłonią się więc z konieczności zagadnienia strukturalne i organizacyjne, które muszą być rozwiązywane z pełnym realizmem oraz z odczuciem faktycznych stosunków, istniejących obecnie w naszym kraju.

Z naszego punktu widzenia można sformułować parę postulatów — które powinny być wzięte na uwagę przy opracowywaniu podstaw nowej wielkiej instytucji.

Przedewszystkiem, wzorem statutu obecnie działającego „Lewjataka” — schemat organizacyjny przyszłego Centralnego Związku powinien być tak elastyczny, aby nie tamował niczyjej inicjatywy i nie ujmował w zbyt sztywne przepisy poczynani związków branżowych, a nawet oddzielnych przedsiębiorstw. Autonomia, która jest podstawą wolnych związków zawodowych, musi być zachowana nadal w całej rozciągłości.

W myśl znanej zasady, prawdziwej nie tylko w biologii, lecz również w świecie zjawisk społeczno-gospodarczych: „rozrost organizmu pro-

wadzi do różniczkowania funkcji — słuszną się być wydaje tendencja stworzenia grup, z których każda obejmowałaby pewną liczbę poszczególnych związków zawodowych. Istnienie grup ułatwiłoby tworzenie ciał kierowniczych i umożliwiło szczegółowy wgląd centrali w zagadnienia poszczególnych dziedzin gospodarczych.

Należy z całym naciskiem zaznaczyć, że nowe ugrupowanie w żadnym wypadku nie powinno ograniczać lub zmniejszać funkcji obecnie istniejących Związków, których zadaniem jest najbliższa współpraca z przedsiębiorstwami, współpraca rozpoczynająca się od zagadnień

ściśle technicznych, a więc wymagająca specjalnej fachowości.

Ciężka depresja gospodarcza, której skutki odczuwają zarówno przedsiębiorstwa jak związki zawodowe, musi wywołać konieczność ograniczeń budżetowych, dlatego też nowa centralna organizacja musi uwzględnić potrzebę oszczędnej gospodarki pieniężnej.

Konieczność powołania do życia rzeczonyj centralnej organizacji jest postulatem istotnym, a uzasadnionym potrzebami dnia; należy więc sobie życzyć, aby ta „Federacja Lewjatanów” coby prędzej rozpoczęła działalność.

W SPRAWIE MAKUCHÓW

Jesienią roku 1928, w okresie braku pasz w Polsce, wydane zostało Rozporządzenie, wprowadzające prohibicyjne, 10-złotowe cło wywozowe od makuchów. Zarządzenie to od samego początku wydawało się nam nie celowe i dlatego też Związek Przemysłu Chemicznego wielokrotnie opowiadał się za koniecznością zniesienia tego cła, wskazując, że popyt na makuchy krajowe jest bardzo niewielki, zaś w kalkulacji tłoczenia oleju zbytni makuchów stanowi pozycję decydującą. W latach 1928 — 1929 władze zmuszone były udzielić licznych zezwoleń na bezcłowy wywóz makuchów, gnijących na składach. W roku 1930 polityka gospodarcza Rządu poszła w kierunku liberalniejszym; makuchy lniane i rzepakowe w okresie letnim i jesiennym nie podlegały cłu wywozowemu, w zimowym i wiosennym opłacały wprawdzie — teoretycznie przynajmniej — stawkę wywozową, jednak zaczęły ukazywać się rozporządzenia, zawieszające owo cło wywozowe. Ten stan rzeczy domaga się jednak zasadniczej rewizji. Wisząca nad olejarniami groźba stosowania cła wywozowego, choć w Polsce nikt już nie mówi o braku paszy, stwarza sytuację niepewności, niczem gospodarczo nieuzasadnioną. Dlatego też należy się domagać całkowitego zniesienia cła wywozowego na makuchy, zwłaszcza, że rolnictwo chętniej konsumuje tanie przywożone makuchy egzotyczne, niż kosztowniejsze makuchy lniane i rzepakowe. Dodatkowym argumentem jest powzięta przez konferencję w czerwcu roku bieżącego na terenie Ministerstwa Rolnictwa uchwała, zalecająca bezcłowy wywóz makuchów.

Związek Przemysłu Chemicznego, obszernie rozwijając powyższe argumenty, zwrócił się do Rządu z podaniem o całkowite zniesienie cła wywozowego na makuchy. Należy sądzić, że wniosek ten spotka się z rychłą i pozytywną realizacją.

KRONIKA

Dn. 1-go lipca r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na

którem — między innymi — przyjęto w poczet członków Związku Polsko-Belgijskie Zakłady Chemiczne Sp. Akc. w Toruniu. Ukonstytuowanie Zarządu, które musi być przeprowadzone co roku w myśl przepisów statutowych, postanowiono uskuteczyć na pierwszym powakacyjnym posiedzeniu. Wysłuchano sprawozdania z postępów prac nad nową taryfą celną, wreszcie zapoznano się z obecną sytuacją finansową Związku i planem gospodarki pieniężnej na przyszłość.

Wśród licznych recenzji, jakie prasa codzienna i fachowa, zarówno krajowa jak zagraniczna, poświęca wydanemu przez Związek Przemysłu Chemicznego „Informatorowi Chemicznemu”, na uwagę zasługuje opublikowana w lipcowym zeszycie znanego francuskiego miesięcznika „Chimie et Industrie” notatka. Sprawozdawca omawia obszernie treść Informatora, podaje spis rozdziałów i charakteryzuje nasze wydawnictwo jako cenne, co więcej, niezbędne dla każdego, kto interesuje się polską produkcją chemiczną.

Sp. Akc. Perun prosi nas o podanie do wiadomości, że produkuje tlen w trzech fabrykach: w Warszawie, w Skarżysku - Kamiennej oraz w Knurowie.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Warszawie, jako urzędująca Związku Izb, złożyła Ministerstwu Przemysłu i Handlu opinię Izb w zakresie I-ej części projektu nowej taryfy celnej. Opinia ta, o której wspominaliśmy w Nr. 12 Wiadomości Przemysłu Chemicznego, pokrywa się w zakresie artykułów chemicznych ze sformułowaniami przez Związek Przemysłu Chemicznego wyrażanymi.

VI-ty Zjazd Chemików Z. S. R. R. im. Mendelejewa ma się odbyć jesienią r. b. w Charkowie, równocześnie z wystawą sowieckiego przemysłu chemicznego. Na Zjeździe mają być poruszone następujące zagadnienia: ustrój materji,

kataliza, zagadnienia węgla, schemizowanie gospodarstwa rolnego.

Wystawa zgromadzić ma wszystkie sowieckie naukowe i przemysłowe zdobycze w dziedzinie chemii, ponadto w wystawie biorą udział niektóre firmy zagraniczne. Po zamknięciu wystawy w Charkowie, eksponaty mogą być przewiezione do Moskwy i umieszczone na stałej wystawie importowej wszechzwiązkowego zjednoczenia „Chimimport”, które jest jedynym dostawcą wszelkich urządzeń, instalacji, surowców i gotowych produktów dla chemicznego przemysłu sowieckiego. Bliższych wiadomości zarówno o VI-tym Zjeździe Chemików jak o Wystawie udziela Przedstawicielstwo Handlowe Z. S. R. R. w Polsce, Warszawa, ul. Matejki 3.

Istniejące w Buenos-Aires od 5-ciu lat czasopismo „Polonia Economica y Cultural”, poświęcone polskiej propagandzie na terenie Argentyny, zostało obecnie zreorganizowane. Administracja pisma przeszła w ręce referenta handlowego przy Poselstwie R. P. w Buenos-Aires, zaś przedstawicielstwo w kraju zostało powierzone Izbie Handlowej Polsko - Łacińsko - Amerykańskiej, Warszawa, ul. Hortensja 6. Z uwagi na szerokie możliwości eksportu polskiego do Argentyny, umieszczanie odpowiednich ogłoszeń we wspomnianem piśmie wydaje się specjalnie celowe.

Dn. 30 czerwca 1931 zakończone zostały obrady w sprawie prolongaty konwencji azotowej, które nie doprowadziły do ostatecznego porozumienia. Niektóre kraje godziły się na skontyngentowanie i ograniczenie produkcji oraz eksportu, inne natomiast wypowiadały się w tej sprawie negatywnie. Specjalne zastrzeżenia wypowiediane były przez Francję, która na żądanie Senatu Francuskiego pragnęła wyłączyć z umowy Państwową Fabrykę w Tuluzie, jako pokrywającą wyłącznie uzbrojeniowe potrzeby Francji.

W ciągu czerwca i lipca toczyły się w Białymstoku obrady w sprawie utworzenia syndykatu fabryk terpentyny. Akces swój narazie zgłosiły fabryki, reprezentujące około 60% produkcji.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 57 z dnia 30 czerwca r. b. ukażało się pod poz. 467 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 22 czerwca 1931 o ulgach celnych.

Rozporządzenie to, obowiązujące od dnia 31 grudnia r. b. włącznie, stanowi następujące ulgi celne, stosowane przy sprowadzaniu do obszaru celnego Rzeczypospolitej objętych Rozporządzeniem towarów:

Maszyny i aparaty niewyrabiane w kraju opłacają 35% cła normalnego;

Grafit zmielony (poz. 71 p. 2) — za pozwoleniem Min. Skarbu — 35% cła normalnego;

Elektrody z węgla (poz. 71 p. 5 b, c) dla przemysłu elektrochemicznego — za pozwoleniem Min. Skarbu — 35% cła normal.;

Rurki szklane do wyrobu ampułek (poz. 77 p. 2 b) — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.;

Siarczan baru strącony (poz. 96 p. 3 a) do wyrobu papierów kredowych — za pozwoleniem Min. Skarbu — 25% cła normal.;

Dwutlenek baru (poz. 102 p. 1) — 20% cła normal.;

Kwas azotowy skoncentrowany i nitroza (poz. 108 p. 4 a) — 75% cła normal.;

Nadmanganian potasu do celów przemysłowych (poz. 12 p. 25 b) — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.;

Olej drzewny (poz. 117 p. 7 b) — 15% cła normalnego;

Aldehyd benzoesowy (poz. 119 p. 4) do wyrobu barwników syntetycznych — za pozwoleniem Min. Skarbu — 15% cła normalnego;

Płatki aluminiowe do wyrobu materiałów wybuchowych (poz. 166) — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.;

Papier (poz. 177 p. 6 b, II, III oraz p. 11 a, b) i papier podklejony tkaninami (poz. 177 p. 20) do wyrobu papieru światłoczułego — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.;

Tkanina bawełniana surowa (poz. 187 p. 2) do wyrobu opon samochodowych — za pozwoleniem Min. Skarbu — 20% cła normal.

W „Monitorze Polskim” Nr. 141 ukazał się okólnik Min. Skarbu z dn. 2 czerwca 1931 w sprawie świadectw pochodzenia, wystawianych przez Urzędy Celne na wywożone zagranicę towary krajowe. Na zasadzie tego Rozporządzenia Urzędy Celne I klasy mają prawo wystawiać świadectwa pochodzenia na towary eksportowane do tych państw traktatowych, w stosunku do których zapewniona jest wolność świadectw pochodzenia od wizy konsularnej. Świadectwo pochodzenia może wystawiać albo Urząd Celny dokonywujący odprawy celnej albo Urząd, z którego okręgu wywozi się towar bez względu na to, gdzie ma być dokonana odprawa celna. Rozporządzenie przewiduje w sposób szczegółowy, jakie dokumenty przedstawić należy celem uzyskania świadectwa.

ECHA

* Członek Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, p. inż. Edward Natanson, obchodził w tych dniach 70-letnie swych urodzin. Zasłużonemu przemysłowcowi i wybitnemu działaczowi na niwie wielu gałęzi produkcji polskiej składamy serdeczne życzenia długoletniej jeszcze pracy.

* P. Dr. Alfred Hirszowski, dyrektor Zakładów Chemicznych w Winnicy, objął przewodnictwo wyłonionej przez Związek Przemysłu Chemicznego Komisji do zbadania stopnia niebezpieczeństwa pracy poszczególnych gałęzi przemysłu chemicznego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bė	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19 ⁰ /21 ⁰ Bė	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14% N	—
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110 - 125 "	" saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Bė	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	150 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88 9/10%	140 "
" "pro narcosi"	1,00 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smola preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110 - 125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bė	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* " techniczna 85/86%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	265 "	Stearyna	200 "
Klej skórny	300 "	Superfosfat 16%	11,52 - 12,16 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bė w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSYMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Gumowe artykuły techniczne:	Phosphit:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.", Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.	Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.	Siarka:
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Jedwab sztuczny:	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący:	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Słomka i włosie wiskozowe:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Karbid:	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂):	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Smola pierwszorzędowa:
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”.	Klej kostny i skórny:	Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Farmaceutyczne przetwory:	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	Soda kaustyczna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER” Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Novarsenobenzol:	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Stearyna:
	Oleina zwierzęca:	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Żelazokrzem 45% i 75%:
		Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 SIERPNIA 1931 R.

POSTĘPY TECHNICZNE W POLSKIM PRZEMYŚLE CHEMICZNYM

W okresie głębokiego przesilenia gospodarczego inwestowanie poważniejszych kapitałów w celu rozszerzania istniejących gałęzi produkcji — jeżeli pokrywają one zapotrzebowanie wewnętrzne — lub też zbyt daleko idąca modernizacja takich działów: nie należą oczywiście ani do zjawisk często spotykanych, ani gospodarczo uzasadnionych. Natomiast z żywym zadowoleniem należy podkreślać organizowanie nowych działów wytwórczości, zwłaszcza jeśli wprowadzany na rynek artykuł wypiera skutecznie importowane dotychczas z zagranicy towary. Nietylko bowiem mamy wówczas do zanotowania niewątpliwy postęp techniczny, lecz przedewszystkiem dodatni objaw w zakresie aktywizacji naszego bilansu handlowego, choćby na wąskim stosunkowo odcinku.

Rok bieżący nie wykazał poważniejszych postępów na tem tle, jeśli mowa o polskim przemyśle chemicznym. Depresja konjunkturalna nie sprzyjała realizacji istniejących pomysłów i planów. Przedsiębiorstwa, które w programie rozwojowym miały nawet zamiary zorganizowania nowych działów wytwórczości, odłożyły urzeczywistnienie ich do odleglejszej lub bliższej przyszłości. Tem więcej na podobnym tle należy uwypuklić poczynania dwóch naszych przedsiębiorstw chemicznych, które — nie bacząc na trudne położenie — nie uległy się zorganizowania na skalę europejską nowych lub niedostatecznie jeszcze w kraju rozwiniętych gałęzi produkcji chemicznej.

Zasłużone w zakresie przemysłu elektrochemicznego Zakłady Elektro w Łaziskach Górnych — które mają już dobrze zapisaną kartę w dziejach rozwoju wytwórczości chemicznej z uwagi na uruchomienie produkcji stopów żelaza — w ostatnich tygodniach wypuściły na rynek „Alka - Elektro - Cement”. Jest to cement glinowy, produkowany nie przez wypalanie, lecz przez stapianie w specjalnych piecach elek-

trycznych w wysokich temperaturach; głównym składnikiem jest tlenek glinu. Cement ten charakteryzuje się, między innymi, dużą szybkością twardnienia przy normalnem wiązaniu, wielką twardością, wysoką wytrzymałością na ściskanie i — co dla przemysłu chemicznego jest okolicznością szczególnie doniosłą — odpornością na działania chemiczne. Ostatnia cecha sprawia, że szczególnie w przemyśle chemicznym „Alka-Elektro-Cement” powinien znaleźć szerokie zastosowanie. Zarówno konstrukcje nośne narażone na wpływy chemiczne, jak podłogi, kadzie, rezerwuary, kanały, magazyny, hale fabryczne buduje się z cementu glinowego, albo przynajmniej wyprawia tym cementem, aby uchronić wszystkie podobne urządzenia od szkodliwych działań chemicznych. Cementy glinowe sprowadzaliśmy dotychczas z zagranicy; uruchomienie produkcji ich w kraju uniezależni nas od obcej wytwórczości i przyczyni się do dalszego umocnienia naszej samowystarczalności przemysłowej.

Drugim dodatkiem zjawiskiem jest zbliżający się już do końca montaż aparatury do wytwarzania produktu analogicznego do celofanu, w Tomaszowskiej Fabryce Sztucznego Jedwabiu. Wprawdzie w kraju istnieje już jedna fabryka, produkująca podobne artykuły — mianowicie Zakłady Chemiczne „Stanisław Kwinto i Synowie” w Toruniu; jednak obie fabryki pracować będą według odmiennych metod. Niezawodnie też wyprą całkowicie z rynku polskiego importowany produkt, który znajduje szerokie zastosowanie, a obecnie jest już prawie niezastąpiony w opakowaniach wielu artykułów farmaceutycznych, wyrobów cukierniczych i t. d.

Na tle ogólnego defetyzmu, wywołanego nadzwyczaj ciężkim położeniem gospodarczym, tem mocniej uwydatnić należy fakty, świadczące o energii potencjalnej naszego przemysłu.

WYWÓZ PRODUKTÓW CHEMICZNYCH W CIĄGU 5-CIU MIESIĘCY 1931 R.

Skutki kryzysu ekonomicznego w Europie dały się również odczuć w zakresie wywozu produktów chemicznych z Polski. Od kilku lat wywóz ten posiadał tendencję powolnego poprawa, lecz stałego wzrostu, jednak w ciągu 5-ciu miesięcy 1931 r. zauważyć się daje dość poważny spadek, jak to wynika z zamieszczonego poniżej zestawienia.

Wywóz	w tonnach			w tys. złotych		
	1930	1931	Spadek	1930	1931	Spadek
Nawozy sztuczne . . .	71.566	59.304	17%	16.234	11.453	29%
Związki nieorganiczne . . .	15.947	14.965	6%	4.145	2.854	31%
Produkty dest. węgla . . .	11.867	8.625	28%	5.933	4.459	25%
Produkty dest. drzewa . . .	5.415	4.427	18%	1.571	1.091	30%
Wyroby przem. tłuszczowego	8.109	5.078	37%	3.215	1.816	44%
Inne produkty organiczne . . .	580	538	7%	1.102	858	22%
Farby i lakiery	1.246	1.223	2%	1.615	1.255	20%
Wyroby gumowe . . .	603	582	3%	4.800	4.147	13%
Jedwab sztucz.	423	320	25%	8.361	2.559	70%
Różne . . .	1.416	587	58%	1.844	845	55%
	111.172	48.820	18%	95.649	31.337	36%

Nader znamienne jest, że wywóz zmniejszył się ilościowo o 18%, zaś wartościowo o 36%, co związane jest ze zjawiskiem zniżki cen na rynkach międzynarodowych. Zjawisko to występuje szczególnie jaskrawo w zakresie jedwabiu sztucznego, nawozów sztucznych, farb i lakierów.

Kurczenie wywozu produktów chemicznych daje się zaobserwować w wielu krajach, co mogłoby dowodzić powszechności zjawiska; poniższa tablica ilustruje wywóz z niektórych krajów w pierwszych miesiącach r. b.:

Anglja	za 5 mies. 1930	£ 10.229.709
Niemcy	" " " "	RM. 529.078 000
Szwajcaria	" " " "	fr. szw. 69.455.000
Francja	za 4 mies. 1930	frs. fr. 1.080.353.000
Włochy	" " " "	L. 179.754.000

Anglja	za 5 mies. 1931	£ 7.634.283	— 25%
Niemcy	" " " "	RM. 416.601.000	— 21%
Szwajcaria	" " " "	fr. szw. 60.818.000	— 13%
Francja	za 4 mies. 1931	frs. fr. 855.605.000	— 21%
Włochy	" " " "	L. 128.338.000	— 28%

Znamienne jest przytem, że wywóz polskich produktów chemicznych spadł ilościowo w mniejszej mierze, niż np. w Anglii, Włoszech i Niemczech. Natomiast wartość przeciętna tonny eksportowanych towarów w innych krajach nie uległa prawie zmianie, gdy w Polsce obniżyła się o ca. 25%. Zjawisko to staje się zrozumiałe z uwagi na okoliczność, że polski przemysł chemiczny od niedawna zaledwie interesuje się wywozem w szerszym zakresie. Jeżeli standaryzowany towar z krajów wyspecjalizo-

wanych w wywozie nie może znaleźć zbytu, to oczywiście poszukiwanie źródeł sprzedaży przez niewprowadzony towar o niedostatecznie wyrobionej marce nastęca znacznie większe trudności i zmusza do ponoszenia ofiar w cenie.

ZE SPRAW TRAKTATOWYCH

W końcu czerwca r. b. podpisany został traktat handlowy austriacko - węgierski, oparty na preferencjach kolejowych i kredytowych. W zakresie celnym przyznane zostały liczne wzajemne zniżki, z których Polska korzystać będzie na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania. W dziedzinie produktów chemicznych przysługują Polsce następujące zniżki celne:

W taryfie celnej austriackiej		za 100 kg.
Poz. 194.	Jedwab sztuczny, surowy nie-farbowany do 75 drs.	bez cła
Poz. 499.	Kwas siarkowystężony(Oleum)	3,70 Kor. zł.
Poz. 555.	Makuchy lniane	bez cła
W taryfie celnej węgierskiej		
Poz. 271. d.	Ałun chromowy	3,— Kor. zł.
Poz. 274.	Siarczyk sodu	bez cła
Poz. 285.	Cyjanki	bez cła
Poz. 350.	Terpentyna oczyszczona	bez cła
Poz. 351.	Olej żywiczny	8,— Kor. zł.
Poz. 367.	Mydło toaletowe	150,— Kor. zł.
Poz. 413.	Farby ziemne (z domieszkami do 5% barwnika org.)	12,— " "
Poz. 414.	Żółcień chromowa i cynkowa, cynober, zieleń chromowa i cynkowa	32,50 " "
	Farby ziemne (z domieszkami powyżej 5% barwnika org.)	32,— " "
Poz. 673.	Kalosze i obuwie gumowe	150,— " "

Podpisana została umowa handlowa niemiecko-rumuńska, zawierająca wzajemne zniżki preferencyjne. Umowa ta nie wejdzie w życie przed dn. 1 października b. r. Wśród przyznanych w taryfie rumuńskiej zniżek celnych, z których Polska korzystać będzie na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania, znajdują się następujące artykuły, interesujące przemysł chemiczny:

Poz.	Nazwa towaru	dawna stawka	ulga przyznana Niemcom
		za 100 kg.	
341 348	Olej rycynowy sulfurowany Linoleum	1.600 lei	1 000 lei
	a) jednego koloru albo z deseniami druk.	1.200 „	600 „
	b) z deseniem inkrustowanym	1.500 „	700 „
826	Różne wyroby gumowe	6.750 „	4.000 „
835	Artykuły z kauczuku do użytku lekarskiego	7.500 „	5.500 „
1767	Żółcień chromowa, cynkowa i inne żółte farby mineralne	1.000 „	700 „
1772	Atramenty do typografii	600 „	450 „

TARYFY ZWIĄZKOWE

Z dniem 15 lipca 1931 weszła w życie taryfa związkowa w komunikacji między Polską a portami wzdłuż Dunaju przy użyciu drogi kolejowej do lub od Bratislavy i Komarna, oraz przy użyciu na Dunaju jednego z 8-iu skartelizowanych dunajowych przedsiębiorstw żeglugowych. Taryfa ta wprowadza szereg zniżek przewozowych w tranzycie przez Czechosłowację, jak również w przewozach Dunajem, tak dalece, że ostateczne koszty przewozu tą drogą do portów dunajowych są niższe od kosztów przy bezpośredniej komunikacji kolejowej. Taryfa ta ustala poza tem szereg udogodnień, dzięki którym koszty transportu są dokładnie zgóry wyliczone za przebieg kolejami i wodą, łącznie ze wszelkimi kosztami przy ładunku, manipulacjach celnych i t. p. W każdym razie pośrednictwo domów ekspedycyjnych jest całkowicie zbędne. Dzięki tej taryfie, nasza zdolność konkurencyjna na szeregu rynków południowych, specjalnie zaś na Węgrzech, w Jugosławii, Bułgarii i Rumunii wzrasta wydatnie. Polski towar w licznych wypadkach odczuwał konkurencję towarów pochodzących z krajów, które wskutek możliwości korzystania z taniej drogi wodnej Dunajem mogły skutecznie dostawy po tańszych cenach. Specjalnie dotkliwa była konkurencja południowych Niemiec i Austrii.

Taryfa dunajowa obejmuje między innymi następujące produkty chemiczne: nawozy sztuczne, biel cynkową, farby, żelazomangan, litopon, margarynę, terpentynę, węgiel drzewny.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Monitorze Polskim Nr. 167 z dnia 23 lipca r. b. ukazało się pod pozycją 242 Rozporządzenie Ministra Skarbu z dnia 9 lipca 1931 w sprawie uzupełnienia wykazu środków, dopuszczonych do skażenia tłuszczów przy odprawach celnych.

W myśl przepisów tego Rozporządzenia, do skażenia tłuszczów zestalonych i olejów roślinnych, objętych poz. 51 p. 2a i poz. 117 p. 7 — można używać, obok środków wymienionych w Rozporządzeniu z dnia 20 maja 1931 — również wolnych kwasów tłuszczowych w ilościach nie mniejszych, niż 8%. Rozporządzenie uprawnia dalej do wykonywania analiz tłuszczów wszystkie państwowe laboratorja chemiczne, oraz pracownie zaprzysiężonych chemików - ekspertów Izby Przemysłowo-Handlowych. Dalszem uzupełnieniem wspomnianego Rozporządzenia jest okólnik T. 25, wydany przez Dep. Ceł za Nr. D. IV.10956.2.31, który wyjaśnia, że zabezpieczenie celne nie ma być pobierane w wypadkach, gdy skażenie tłuszczów odbywa się bądź w Urzędzie Celnym, bądź w zakładzie przemysłowym, jeżeli tylko dostarczona przesyłka tłuszczów będzie skażona przed zdjęciem konwoju; za przesyłki tłuszczów i olejów, skażone zagra-

nicą, lub też przechowywane do chwili skażenia w składach fabryki pod zamknięciem celnym — zabezpieczenie ma być pobierane. Okólnik wyjaśnia też, że udzielenie zezwolenia na skażenie w urzędzie celnym leży w kompetencji urzędów celnych.

Związek Przemysłu Chemicznego nie ustaje w staraniach, aby zabezpieczenie celne mogło być składane również w wekslach kaucyjnych.

W Dz. Ust. Nr. 61 z dnia 15 lipca r. b. ukazało się pod poz. 495 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dnia 22 czerwca 1931 w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej. Rozporządzenie to wprowadza nowe stawki celne na szereg artykułów chemicznych, mianowicie:

Poz. tar. celnej	Nazwa towaru	Stawka celna w zł. od 100 kg.	
		dotychczasowa	nowa
52 p. 8	Parafina wszelka	48,10	75,—
84 p. 1	Ropa naftowa w stanie naturalnym	10,40	15,—
100 p. 4	Chromiany, dwuchromiany, nadchromiany potasu i sodu	42,90	60,—
105 p. 2	Soda amonjakalna i krystaliczna	6,50	15,—
108 p. 1	Kwas siarkowy wszelkiej koncentracji . . . . . Uwaga: kwas siarkowy wszelkiej koncentracji za pozwoleniem Min. Skarbu	1,50	3,—
108 p. 2	Kwas siarkowy dymiący (oleum) i bezwodnik kwasu siarkowego	—	1,50
108 p. 6, b	Kwas mrówkowy	5,20	8,—
108 p. 7 a	Kwas winowy	80,—	120,—
108 p. 7 b	Kwas cytrynowy	169,—	220,—
112 p. 3 a	Chlor ciekły, fosgen	130,—	220,—
112 p. 17 h	Chlorobenzol	32,50	60,—
180 p. 4	Wata z jedwabiu sztucznego, odpadki z jedwabiu sztucznego, nieczyszczone (peignés): a) niebarwione . . . . . b) barwione	17,20	60,—
		39,—	400,—
		136,—	450,—

Rozporządzenie powyższe weszło w życie dnia 29 lipca r. b.

W Dz. Ust. Nr. 62 z dnia 22 lipca r. b. ukazało się pod poz. 501 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 lipca 1931 w sprawie zakazu przywozu nawozów azotowych.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia, został zakazany przywóz do obszaru celnego Rzeczypospolitej następujących nawozów azotowych: azotanu amonu (poz. 98. p. 4.), siarczczanu amonu (poz. 98. p. 5), saletry chilijskiej (poz. 103. p. 1), azotanu sodu (poz. 103. p. 2), saletry wapniowej (poz. 103. p. 3), azotniaku (poz. 103. p. 5), oraz mieszanin wszystkich tych nawozów, również z innymi ciałami.

Rozporządzenie to weszło w życie dnia 22-go lipca r. b.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO			
Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14% N	— "
" granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110 - 125 "	" saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	150 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88,92%	140 "
" "pro narcosi"	1,00 "	Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110 - 125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
" " techniczna 85/88%	175 "	Soda amoniakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	265 "	Stearyna	200 "
Klej skórny	300 "	Superfosfat 16%	11,52 - 12,16 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg, loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY, OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.”, Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje. „WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. „PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80. „Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.	Phosphit: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Siarka: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”,	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Soda amoniakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER” Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Novarsenobenzol: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 SIERPNI 1931 R.

NOWE PROJEKTY AKCYZOWE

Związane z depresją gospodarczą zmniejszanie się dochodów Państwa musi stanowić przedmiot troski wszystkich myślących obywateli kraju. Naturalnem przeto zjawiskiem jest powstawanie nowych pomysłów, mających na celu wzmożenie wpływów skarbowych. Zarówno w sferach Ministerstwa Skarbu, jak i w środowiskach ekonomistów - teorytyków krystalizują się różne plany, zmierzające do uzdrowienia państwowych niedomagań finansowych.

Trzeba jednak stwierdzić, że obok projektów sumiennie przemysłanych, opartych na zdrowych przesłankach zasadniczych i uwzględniających realne stosunki polskie — wysuwane są również koncepcje nie liczące się z rzeczywistością i traktujące skomplikowane problemy przemysłowe z rozbijającą naiwnością.

Myśl niektórych domorosłych ekonomistów, krocząc szlakiem najmniejszego oporu, zatrzymała się na możliwościach obłożenia podatkiem konsumcyjnym pewnych towarów, które jakoby mają szczególne własności — kwalifikujące je w poczet artykułów „akcyzowych”.

Tak więc niedawno — w Krakowie ujrzał światło dzienne projekt nałożenia akcyzy na... sodę. Prowincjonalni zbawcy Skarbu Państwa główną zaletę swego projektu widzą w fakcie, że przeszło 93% sody jest spożywane w przemyśle, więc jej trzykrotne podrożenie nie dotknie ludności bezpośrednio. Widocznie — podrożenie kosztów produkcji w takich dziedzinach, jak mydlarstwo, przemysł włókienniczy i t. d. nie jest w ich oczach wadą. Wspaniałomyślnie pragną oni uczynić wyjątek dla szklarstwa, odstępując mu sodę z mniejszą akcyzą, ale nie wspominają, jak ma być przeprowadzona kontrola celowego zużycia tańszej sody w stukilkudziesięciu hutach szkła w Polsce. Wysuwając wreszcie koncepcję obłożenia akcyzą sody, projektodawcy zapomnieli, że w pewnych wypadkach — celem omięcia tej właśnie akcyzy — z łatwością użyć można, zamiast sody, innych połączeń chemicznych, już wolnych od projektowanej opłaty.

Inny znów projekt zmierza do wprowadzenia podatku spożywczego od takich produktów destylacji węgla jak benzol, toluol, ksylol, solwent-nafta. Cały dochód *brutto* Skarbu wyniósłby kilkaset tysięcy złotych rocznie. Niesłuchanie uciążliwa kontrola kosztowałaby niewątpliwie więcej...

Ale jako motyw tego nowego podatku podawany jest zamiar zrównania warunków sprzedaży dla celów pędnych benzolu i benzyny (opłacającej jak wiadomo podatek konsumcyjny). Należy stwierdzić, że te dwa paliwa nie konkurują prawie wcale ze sobą. Benzol dla motorów spalinowych używany jest w Polsce w ilościach 3 — 4.000.000 litrów rocznie, gdy benzyna dla tego celu sprzedawana jest w ilości ok. 80.000.000 litrów.

Konkurencję dla benzyny mogą stanowić mieszanki spirytusowo-benzolowe. Cena spirytusu, odstępowanego przez Dyрекcję Monopolu dla celów pędnych, może być dowolnie przez Skarb regulowana, aby mieszanki nie stanowiły zbyt groźnej konkurencji dla benzyny. Ale wprowadzenie w każdej koksowni i w każdej gazowni dozoru akcyzowego, którego zadaniem byłaby kontrola przeznaczenia wszystkich partij benzolów — byłoby czystym absurdem. Praktycznie — takie ukształtowanie podatku musiałoby doprowadzić do całkowitego zaniechania wyodrębnienia benzolów w gazowniach (które głównie wskutek propagandy oraz nacisku władz rządowych wprowadziły instalacje benzolowe).

Koksownie — zaniechałyby niewątpliwie destylowania benzolów, wywożąc surowy benzol zagranicę. Tym sposobem — Polska byłaby zupełnie pozbawiona toluolu, którego doniosłość dla obrony kraju powinna być znana nawet największym ignorantom.

Niedomagania Skarbu powinny być zażegnane przez lekarzy gospodarczych, lecz nie przez znachorów, którzy oprócz pewności siebie nie są obciążeni żadnym багаżem intelektualnym.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Jako bieżący tom wydawnictw Polskiego Towarzystwa Chemicznego ukazała się praca Dr. S. Otolskiego p. t. „Związki inozytofosforowe”. Autor w zwartej formie przedstawia ogólny pogląd na związki inozytofosforowe i metody ich badania, w szczególności zatrzymując się nad składem i budową kwasu fosforoorganicznego znajdującego się w nasionach roślin, syntezą kwasu fitynowego, rozpowszechnieniem soli kwasu inozytofosforowego, fizycznymi i chemicznymi właściwościami tego kwasu, wreszcie badaniami analitycznymi fityny.

Zainteresowanie, jakim zarówno świat chemiczny jak lekarski darzą związki inozytofosforowe — czynią pracę Dr. S. Otolskiego szczególnie aktualną, zaś brak usystematyzowanych danych o preparatach inozytofosforowych jest już całkowicie usunięty dzięki omawianej publikacji.

Opublikowane zostało Sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handlowej w Wilnie za rok 1930. Sprawozdanie to obejmuje potężny tom o zawartości 338 stron druku oraz kilkudziesięciu tablicach statystycznych. Wydawanie corocznie przez Izby Przemysłowo-Handlowe sprawozdań z działalności oraz sytuacji gospodarczej w okręgu Izby stanowi ustawowy obowiązek każdej z istniejących na terenie Rzeczypospolitej Izb. Nasuwa się jednak bardzo poważna wątpliwość, czy jest rzeczą celową i społecznie uzasadnioną absorbowanie kilkudziesięciu działaczy poszczególnych Izb nad opracowywaniem identycznych tematów, publikowanie ich w kilku różnych tomach, wreszcie rozsyłanie fascykułów o bardzo podobnej treści do tych samych centralnych instytucji i tych samych osób, interesujących się zagadnieniami gospodarczymi. Zdawałoby się, że zarówno z uwagi na przejrzystość i zwartość materiału, jak unikanie zbędnego marnotrawstwa, jak wreszcie na pożytek sprawy — znacznie celowsze będzie ogłaszanie jednego kompletnego i wyczerpującego sprawozdania, obejmującego całokształt sytuacji gospodarczej w Polsce. Pracę tę mógłby wszak podjąć Związek Izb Przemysłowo-Handlowych, pozostawiając poszczególnym Izbom ogłaszanie krótkich, parostronicowych zestawień w zakresie takich gałęzi przemysłu i handlu, które są znamienne tylko dla okręgu danej Izby. Nie ulega wątpliwości, że taka ogólniejsza praca posiadałaby bez porównania większe znaczenie i wzbudziłaby znacznie żywsze zainteresowanie, niż najszczegółowiej nawet i najpilniej — jak np. to ma miejsce w wydawnictwie Izby Wileńskiej — opracowane sprawozdania poszczególnych Izb.

Chyba żaden z autorów kilkusetstronicowych sprawozdań nie łudzi się, że jego praca jest w całości i sumiennie studjowana. Natomiast wzorowo opracowane wydawnictwo Związku Izb, obejmujące całokształt stosunków gospodarczych w roku sprawozdawczym, znalazłoby niezawodnie licznych i chętnych czytelników.

ZE SPRAW TRAKTATOWYCH

Podpisany został niedawno traktat handlowy między Austrią i Jugosławią. Na zasadzie klauzuli największego uprzywilejowania Polska korzystać będzie z następujących zniżek celnych w zakresie produktów chemicznych:

W taryfie jugosłowiańskiej:		za 100 kg.
poz. 187. Mydła toaletowe		100.— Din. zł.
poz. 206. Żelazocyjanki sodu i potasu		5.— „ „
poz. 207. p. 1. Ałun chromowy kryst.		bez cła
poz. 214. p. 4. Kwas węglowy płynny		15.— Din. zł.
poz. 234. p. 1. Specyfikiki i dozowane produkty chem. farm.		300.— „ „
poz. 236. Farby ziemne i mineralne zaprawione pigmentem organicznym		clone podł. poz. 243
poz. 243. Farby pigmentowe i laki oddzielnie niewymienione		25.— Din. zł.
Farby drukarskie czarne		80.— „ „
Inne farby		120.— „ „
poz. 244. p. 2a. Atramenty		60.— „ „
poz. 390. Obuwie z kauczuku również z dodatkiem wszelkich materiałów włókienniczych		200.— „ „

W taryfie austriackiej:

poz. 554. Azotniak.	bez cła
-----------------------------	---------

KRONIKA

Dn. 7 sierpnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym — między innymi — postanowiono przyjąć w poczet członków Związku Sp. Akc. Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego w Będzinie, Fabrykę Chemiczną „Edward Klein i Ska” w Warszawie oraz Pierwszą Krajową Przetwórnę i Pakownię Smalcu „Standard” w Toruniu. Zapoznano się z projektami wprowadzenia akcyzy na benzol i sodę; sprawy te omawiamy na innym miejscu niniejszego numeru. Wysłuchano sprawozdania z prac delegatów Związku do Państwowej Szkoły Chemicznej oraz Polskiego Muzeum Przemysłu.

W biurze Związku Przemysłu Chemicznego jest do przejrzania opracowany przez Wydział Pracy Centralnego Związku wyciąg z nowego prawa o spółkach akcyjnych w zakresie najważniejszych obowiązków zarządów spółek akcyjnych.

Jedna z należących do Związku Przemysłu Chemicznego fabryk pragnie sprzedać maszynę parową, dynamo, motor oraz kotły. Spis tych przedmiotów jest do przejrzania w biurze Związku.

Sowiecki „Wsiechimprom” opracował plan produkcji i wyrobów chemicznych na najbliższe

lata. W zakresie nawozów sztucznych odnośne cyfry przedstawiają się jak następujące:

1931	—	2642	tys. tonn
1932	—	6535	" "
1933	—	12293	" "
1934	—	21984	" "

W związku z powyższym planem, projektowana jest budowa fabryk superfosfatu na Kaukazie Płn. i Ukrainie.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 64 z dn. 29 lipca r. b. ukazało się pod poz. 526 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 11 lipca 1931 r. w sprawie zmiany brzmienia artykułu 15 Rozporządzenia o taryfie celnej.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia, oznaczono ostatecznie wysokość opłaty manipulacyjnej przy cleniu eksportowanych lub importowanych do polskiego obszaru celnego towarów. Opłata ta przy przywozie towarów drogą kolejową, wodną lub kołową wynosi 10% od sumy przypadającego cła, zaś od towarów wolnych od cła — w zasadzie 15 groszy od 100 kg. wagi surowej, z wyjątkiem kilku wyszczególnionych w Rozporządzeniu — między innymi żużli Thomasa i fosforytów, od których opłata manipulacyjna wynosi 1 grosz od 100 kg. Od towarów, podlegających cłu wywozowemu, opłata manipulacyjna wynosi 5% sumy przypadającego cła, z wyjątkiem towarów wolnych od cła przy wywozie, od których nie pobiera się wcale opłaty manipulacyjnej.

W Dz. Ust. Nr. 65 z dn. 31 lipca r. b. ukazało się pod poz. 538 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 23 lipca 1931 r.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia, cło wywozowe od mizdry oraz odpadków i skrawków wszelkich skór surowych zawieszona się nadal do dn. 31 października 1931 r.

W Dz. Ust. Nr. 68 z dn. 7 sierpnia 1931 r. ukazało się pod poz. 559 Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 24 czerwca 1931 r. o konserwowaniu artykułów żywności.

Rozporządzenie to jest dalszem z cyklu przepisów, opartych na ramowej ustawie żywnościowej z dn. 22 marca 1928 r. Rozporządzenie przepisyje dozwolone środki, konserwujące artykuły żywnościowe. Rozporządzenie wymienia następujące chemiczne środki do konserwacji artykułów żywności:

Cukier, sól kuchenna, spirytus, ocet fermentacyjny jadalny lub najwyżej 15%-owy jadalny roztwór kwasu octowego, korzenie — wszystko dopuszczalne w ilościach dowolnych lub ograni-

czonych poszczególnymi przepisami. Ponadto dopuszczone są do użycia w ograniczonych ilościach i w ściśle określonym celu następujące chemiczne środki:

Saletra potasowa — do konserwacji mięsa i przetworów mięsnych w ilości 0,3%; bezwodnik siarkawy (SO₂) — do konserwacji wina w ilości 0,4 g SO₂ na 1 l. produktu, do konserwacji owoców i jarzyn suszonych w ilości 0,125%;

Kwas benzoesowy lub jego sól sodowa — do konserwacji przetworów owocowych i konserw rybnych w ilości 0,1%, do konserwacji margaryny w ilości 0,2%;

Kwas mrówkowy — do konserwacji surowych soków owocowych w ilości 0,15% i do konserwacji syropów owocowych w ilości 0,1%.

Rozporządzenie zabrania stosowania środków konserwujących do artykułów żywności, jeżeliby stosowanie takie miało na celu ukrycie rzeczywistego stanu lub właściwości konserwowanych artykułów. Ponadto zabronione jest stosowanie do owoców i wszelkich przetworów owocowych takich środków konserwujących, które zawierają związki arsenu, ołowiu lub innych połączeń trujących.

Rozporządzenie wchodzi w życie dn. 7 listopada 1931 r. i dotyczy również importowanych z zagranicy artykułów żywności.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 25 z dn. 25 lipca 1931 r. ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji, na zasadzie którego w grupie taryf dla produktów chemicznych dokonane zostały następujące zmiany. Kwaśny siarczan sodu (bisulfat) korzystać będzie przy eksporcie przez granice suche z kl. 18, przy eksporcie przez porty polskie uzyska 10%-wą zniżkę od wspomnianej taryfy. Płyty azbestowe przy wywozie opłacać będą kl. 8, zaś w obrotach z portami polskimi otrzymają kl. 10. Wszelkie inne wyroby azbestowe analogicznie opłacać będą kl. 4 i przy eksporcie przez porty kl. 5. Chlorek wapna przy eksporcie przez porty taryfowany będzie na zasadzie taryfy M 7. Wewnętrzna taryfa wyjątkowa dla mączki kostnej została rozszerzona na wywóz. Eter etylowy przy eksporcie korzystać będzie z kl. 10. Octan wapnia podwyższony został ogólnie w obrocie wewnętrznym z kl. 12 do kl. 14, natomiast fabryki produkujące opłacać będą na zasadzie taryfy wyjątkowej kl. 12 również i w obrocie zagranicznym.

ECHA

Dn. 15 sierpnia r. b. obchodzony jest jubileusz 25-letnia pracy na terenie Sp. Akc. „Fryderyk Puls” Prezesa Zarządu tej Spółki, p. Dr. Gustawa Litterera. Jubilat jest też Prezesem Związku Przemysłu Perfumeryjnego w Polsce oraz Przewodniczącym Sekcji Perfumeryjno-Kosmetycznej Związku Przemysłu Chemicznego R. P.

Zasłużonemu działaczowi na polu krajowego przemysłu, znakomitemu fachowcowi w zakresie wytwórczości perfumeryjno-kosmetycznej — składamy najlepsze życzenia wieloletniej pracy ku pożytkowi całego naszego gospodarstwa narodowego.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO			
Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,61 "	" rogowa 13/14% N	—
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,81 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
* Azotan amonu	103,60 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110 - 125 "	" " saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	130 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20-22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi”	1.00 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	35,49 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110-125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
" " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	265 "	Stearyna	200 "
Klej skórný	300 "	Superfosfat 16%	11,52-12,16 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	110 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY, OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.,” Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje. „WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. „PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80. „Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.	Phosphit: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Siarka: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”,	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Klej kostny i skórný: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Przem. Tluszcz. „SCHICHT-LEVER” Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Novarsenobenzol: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 WRZEŚNIA 1931 R.

W SPRAWIE PRODUKCJI SZTUCZNYCH WŁÓKIEN

Na tle ostatnich posunięć rządowych, podwyższających stawki celne od vistry, otrzymanej analogicznie do przędzy sztucznego jedwabiu, rozwinęła się zagorzała polemika między przemysłem włókienniczym i wytwórczością sztucznego jedwabiu. Polemika ta znalazła wyraz nawet w artykułach prasy codziennej, tem więcej przeto zasługuje na oświetlenie na łamach naszego wydawnictwa.

Stwierdzić przedewszystkiem należy, że dotychczasowe ustosunkowanie stawek celnych na vistrę i przędzę sztucznego jedwabiu nie odpowiadało stosunkowi cen obydwu tych artykułów. Gdy bowiem cło konwencyjne — a więc praktycznie stosowane do towaru importowanego ze wszystkich krajów traktatowych — na przędzę sztucznego jedwabiu wynosi zł. 8,80 od 1 kg., to cło na vistrę obowiązywało zaledwie w wysokości 39 groszy od 1 kg. Natomiast cena vistry stanowi ok. 60 proc. ceny przędzy sztucznego jedwabiu, co powinno znaleźć odpowiednik w stawkach celnych. W takich warunkach trudno wszak było myśleć o uruchomieniu produkcji vistry, i dopiero z chwilą wprowadzenia obecnie obowiązującej stawki 4 zł. od 1 kg. — projekty fabrykacji vistry tak dalece się zrealizowały, że już dzisiaj znajdujemy na rynku vistrę pochodzenia polskiego.

Przemysł włókienniczy jednak od samego początku zajął opozycyjne stanowisko w stosunku do niezbędnej dla produkcji vistry ochrony celnej, a obecnie nie ustaje w zabiegach, aby stawkę tę obniżyć, sprowadzając ją do poprzedniego, niczem nieumotywowanego poziomu. Zwolennicy obniżenia stawek celnych wypowiedają pogląd, że podwyższona stawka obejmuje nie tylko vistrę, lecz również odpadki ze sztucznego jedwabiu. Nie chcą jednak pamiętać, że w wypadku złej woli importera — odróżnienie vistry od odpadków staje się nie tylko iluzoryczne, ale wręcz niemożliwe. Urzędy celne, podobnie zresztą jak pracownice towaroznawcze, nie byłyby w stanie odróżnić jednego artykułu od drugiego, co najprostszą drogą prowadziłyby do poważnych nadużyć celnych.

Nowe przedziwo — vistra — znajduje szerokie zastosowanie w przemyśle tkackim, zwłaszcza w mieszaniu z bawełną, a nawet z weł-

ną. Zdawałoby się przeto, że zorganizowanie fabrykacji vistry w kraju i uniezależnienie się od zagranicznych producentów i dostawców leży w płaszczyźnie niewątpliwych interesów polskiego przemysłu włókienniczego. Liczne doświadczenia wielokrotnie potwierdziły tezę, że uruchomienie produkcji krajowej wpływa na znakomite potaniecenie cen artykułów, sprowadzanych dotychczas z zagranicy. Przykładem służyć może np. produkcja nowych typów barwników, artykułów pomocniczych dla włókiennictwa i t. p., kiedy już pierwsza wiadomość o zamierzonym powołaniu do życia wytwórczości krajowej wpłynęła na obniżenie ceny towaru importowanego.

Jest jednak rzeczą oczywistą, że w warunkach polskiej rzeczywistości — dla każdej, szczególnie zaś nowopowstałej gałęzi produkcji, należy stworzyć odpowiednie ramy, w których rozwijać się będzie mogła; jedną zaś z najistotniejszych w tym względzie okoliczności jest zapewnienie należytej ochrony celnej.

Zdawałoby się przeto, że przemysł włókienniczy powinien być entuzjastycznie nastrojony w odniesieniu do nowych stawek na vistrę. Rzeczywistość jednak przeczy podobnym poglądom. Przemysł łódzki protestuje przeciwko nowym stawkom celnym, aczkolwiek niepodobna wyobrazić sobie istnienia produkcji vistry bez niezbędnej i słusznej ochrony celnej.

Stoimy niewątpliwie w przededniu wielkich przemian w przemyśle włókienniczym. Sztuczne włókno coraz mocniej wypierać zaczyna z rynku surowiec naturalny, i wkrótce już może będziemy świadkami zjawiska, gdy zużycie włókien sztucznych przewyższy zapotrzebowanie na bawełnę, wełnę, len i jedwab naturalny. W tym stanie rzeczy zdaje się aż nadto oczywistym, że dążyć musimy do zorganizowania w kraju nowoczesnych placówek, powołanych celem produkcji sztucznych włókien. Przemysł chemiczny, stwarzający coraz to nowe wartości gospodarcze, nie zrezygnuje z rozwoju w Polsce tego również, tak bardzo pod każdym kątem widzenia doniosłego działu wytwórczości i domagać się będzie z całym naciskiem stosowania takich warunków celnych, które umożliwią nie tylko powstanie, lecz również rozkwit produkcji sztucznych włókien.

UBEZPIECZENIE OD WYPADKÓW W PRZEMYSŁE CHEMICZNYM

Dn. 19 i 26 sierpnia r. b. odbyły się posiedzenia wyłonionej na terenie Związku Przemysłu Chemicznego komisji, mającej na celu przeprowadzenie rewizji systematycznego podziału przedsiębiorstw w Zakładzie Ubezpieczeń od wypadków. Komisja, obradująca pod przewodnictwem p. Dr. A. Hirszowskiego, przeprowadziła rewizję dotychczasowej nomenklatury i zaprojektowała następujące jej brzmienie:

- 1) Wyrób kwasów, zasad i ich soli, oprócz oddzielnie wymienionych.
- 2) Gazownie, koksownie wraz z ich fabrykami chem., oraz destylarnie smoły węglowej.
- 3) Wyrób produktów przejściowych organicznych oraz barwników i pachnidła syntetycznych.
- 4) Wyrób produktów farmaceut., kosmet. i perfumeryjnych.
- 5) Wyrób materiałów wybuchowych, środków zapalnych, pirotechn., oraz celuloz i wyr. pokrewnych.
- 6) Wyrób zapalek wraz z obróbką drzewa.
- 7) Wyrób jedwabiu sztucznego.
- 8) Wyrób chemicznych przetw. drzewnych (żywice, spirytus drzewny, karbolinum, terpentyna i t. p.), garbniki.
- 9) Wyrób przetw. naftowych i wosku ziemnego.
- 10) Wyrób prod. asfalt. i papy dachowej.
- 11) Wyrób przetw. tłuszczowych i kostnych (łój, stearyna, świece, gliceryna, klej, żelatyna, margaryna, sztuczne tłuszcze jadalne, mielenie kości, spodjum).
- 12) Wyrób mydła z wyłączeniem przeróbki na preparaty kosmet. i farmaceut.
- 13) Wyrób nawozów szt. syntetyczno-azotowych.
- 14) Wyrób nawozów szt. fosforowych i potasowych.
- 15) Wyrób farb, lakierów, ołówków, pokostu, atramentu, czernideł, sadzy i t. p.
- 16) Apteki i sprzedaż art. kosmetyczn. i perfum.
- 17) Drogerje, sprzedaż mydeł i t. p.
- 18) Wyrób art. gumowych.
- 19) Wyrób ceraty, linoleum, tkanin nieprz., dermatoidu i t. p.
- 20) Wyrób celulozy, drzewnika i miazgi drzewnej.
- 21) Wyrób papieru i masy papierowej.

W najbliższym czasie Komisja przystąpi do ustalenia kategorii niebezpieczeństwa w poszczególnych tytułach.

Jako znamię mniejszego niebezpieczeństwa w fabrykach chemicznych — Komisja proponuje uznać okapturzenie motorów, względnie nie stosowanie ich zupełnie.

POLSKIE HUTNICTWO ŻELAZNE W R. 1930

Ukazało się sprawozdanie Związku Polskich Hut Żelaznych za r. 1930. Fala depresji koniunkturalnej nie ominęła oczywiście hutnictwa żelaznego, którego produkcja w dziale wielkich pieców spadła (w okrągłych liczbach) z 700.000 tonn, w r. 1929 do 480.000 tonn w r. 1930, w dziale stalowni — z 1.380.000 tonn w r. 1929 do 1.240.000 tonn w r. 1930, i w dziale walcowni z 960.000 tonn w r. 1929 do 900.000 tonn w r. 1930. Konsumcja żelaza na jednego mieszkańca w Polsce wyniosła w r. 1930 — 20 kg., gdy w r. 1929 — 34,5 kg., w r. 1928 — 35,9 kg. Z uwagi na znaczne skurczenie rynku wewnętrznego, który wchłonął zaledwie 52% zredukowanej w r. 1930 produkcji walcowni, hutnictwo żelazne — opierające dotychczas swój byt i rozwój normalny o rynek krajowy — stało się w znacznej mierze przemysłem eksportowym. Wywóz wytworów walcownianych wyniósł w r. 1930 — 350.000 tonn, przyczem do Rosji skierowano 88,5% eksportu. Ilość robotników, zatrudnionych w hutnictwie, wyniosła w końcu r. 1930 — 40.000; w okresie największego zatrudnienia, w połowie r. 1929 — powyżej 50.000 osób.

Sprawozdanie Związku Hut, jak zawsze wydane w wytwornej szacie graficznej, zajmuje jednak mniejszą niż w latach poprzednich objętość, dając wyraz tendencjom oszczędnościowym.

WŚRÓD KSIĄŻEK

Ukazał się tom drugi zbiorowego wydawnictwa p. t. „Pięć lat na froncie gospodarczym”. Tom zawiera dalsze monografie w zakresie poszczególnych działów życia gospodarczego Polski w perspektywie ostatniego pięcioletnia. Między innymi, obszernie potraktowane są rozdziały, dotyczące budownictwa mieszkalnego oraz ustawodawstwa i opieki społecznej.

Nakładem Francuskiego Komitetu Organizacji ukazało się sprawozdanie z IV Kongresu Naukowej Organizacji w Paryżu, w r. 1929. Na szczególną uwagę zasługuje spora ilość referatów, zgłoszonych przez przedstawicieli Polski, między innymi praca Inż. M. Borsteina o naukowej organizacji w polskim przemyśle chemicznym. Sprawozdanie nie zawiera tekstów referatów, wygłoszonych na posiedzeniach sekcyjnych, obejmuje jednak szczegółowo protokołowaną dyskusję, która dorzuciła wiele cennych przyczynków do tematów, poruszanych przez poszczególnych prelegentów. W całości umieszczone są referaty, wygłoszone na plenarnych posiedzeniach sekcji, z pośród których na specjalną uwagę zasługuje odczyt Dr. Hinnenthala, Dyrektora niemieckiego Kuratorium Gospodarstwa o racjonalizacji, oraz odczyt znanego działacza na polu

naukowej organizacji, Henryka Le Chatelier, o naukowej organizacji i zagadnieniach socjalnych.

Ukazała się ciekawa broszura Dr. Bronisława Wałukiewicza o metodach przeróbki przemysłowej i konserwacji ziemniaków, w płaszczynie uregulowania rynków zbytu. Temat ten został poruszony przez autora na XV Międzynarodowym Kongresie Rolniczym w roku bieżącym w Pradze i obejmuje całokształt zagadnienia na tle stosunków międzynarodowych. Ciekawe jest zestawienie, dotyczące produkcji spirytusu w krajach, pędzących spirytus przeważnie z ziemniaków:

Kraj	przeciętna za lata 1912—1914	produkcja w roku:
Polska	2.820.000 hl	878.000 hl 1929/30
Rosja	4.000.000 „	1.870.000 „ — 1927/28
Niemcy	2.950.000 „	2.878.000 „ — 1929/30
Węgry	800.000 „	314.000 „ — 1928/29
Czechosłowacja	134 000 „	630.000 „ — 1928/29
Austria	854.000 „	271.000 „ 1928/29

Przyczyna spadku produkcji we wszystkich prawie krajach leży przede wszystkim w zmniejszeniu legalnej sprzedaży napojów alkoholowych: spożycie spirytusu na te cele, w porównaniu z okresem przedwojennym, spadło np. w Niemczech z 662.000 hl do 391.000 hl, t. j. o 41%, w Polsce — z 467.000 hl do 350.000 hl, t. j. o 25%, w Czechosłowacji — z 271.000 hl do 261.000 hl, t. j. o 3,6% i t. d. Równocześnie jednak zużycie spirytusu na cele techniczne nie wzrosło tak znacznie, aby wyrównać spadek konsumpcji spirytusu spożywczego, choć we wszystkich krajach czynione są usilne starania zmierzające w kierunku rozszerzenia stosowania spirytusu technicznego. Jak wiadomo, wysiłki techników zwrócone są przede wszystkim ku przystosowaniu spirytusu do fabrykacji mieszanek napędowych, używanych w motorach spalinowych, zwłaszcza zaś w traktorach rolniczych. W wielu krajach, jak np. we Francji, w Niemczech, na Węgrzech, we Włoszech i w Hiszpanii, stosowanie spirytusu do mieszanek napędowych jest obowiązujące, zaś w innych, jak w Polsce, w Szwecji, w Anglii i w Jugosławii, prowadzi się szeroką propagandę zmierzającą ku zwiększeniu spożycia mieszanek napędowych, opartych na spirytusie.

KRONIKA

Począwszy od dn. 25 sierpnia r. b., odbywały się na terenie Warszawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej posiedzenia komisji celnej, poświęcone rozważaniu projektu nowej taryfy celnej w zakresie działu włókienniczego. Zśród artykułów, stanowiących przedmiot fabrykacji przemysłu chemicznego, omawiana część projektu obejmuje sztuczne włókna, watę, ce-

ratę, linoleum, tkaniny gumowane i impregnowane. Warszawska Izba Przemysłowo-Handlowa poparła postulaty przemysłu chemicznego w zakresie ochrony celnej wspomnianych artykułów.

Z dniem 2 września r. b. rozpoczęte będą obrady Międzyzbowej komisji celnej, która ostatecznie zaopiniuje projekt drugiej części nowej taryfy celnej i opinię tę złoży Rządowi.

Dn. 25 sierpnia r. b. odbyła się pod przewodnictwem Pana Prezesa Rady Ministrów narada, mająca na celu rozważenie środków zmierzających ku złagodzeniu klęski bezrobocia. Przebieg i wyniki obrad znane są z prasy codziennej. Na tem miejscu podkreślić tylko należy, że zarówno przedstawiciele Izby Przemysłowo-Handlowych, jak delegaci Centralnego Związku Polskiego Przemysłu, Górnicztwa, Handlu i Finansów zadeklarowali gotowość jaknajwyższej współpracy w kierunku złagodzenia bezrobocia, zaznaczając równocześnie, że przedsięwzięte w tym celu kroki nie mogą w żadnym wypadku pogłębić istniejącego kryzysu gospodarczego.

Jedna z należących do Związku fabryk chemicznych zajęła się specjalnie badaniem przemysłowego sprzętu przeciwigazowego, zwłaszcza w zakresie porównania cech sprzętu wytwarzanego w kraju i zagranicą. Byłoby rzeczą pożądaną, aby inne fabryki chemiczne przeprowadziły w miarę możliwości podobne badania, zaś wyniki ich przesłały do Związku.

NIEZBĘDNY DLA KAŻDEGO PRACOWNIKA
W PRZEMYSLE I NAUCE CHEMICZNEJ

INFORMATOR CHEMICZNY

WYDANY PRZEZ ZWIĄZEK
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO R. P.

obejmujący źródłowe i szczegółowe informacje w zakresie przemysłu chemicznego, statystyki produkcji, źródeł nabycia, obrotu zagranicznego artykułami chemicznymi, instytucji chemicznych, nauczania chemji, danych bibliograficznych, naukowej organizacji i normalizacji, ustawodawstwa chemicznego, systemu celnego, ochrony własności przemysłowej, umów handlowych, systemu taryf kolejowych oraz zawierający spis chemików polskich, jest do nabycia we wszystkich księgarniach w cenie złotych 10.— za egzemplarz.

— Skład główny w Domu Książki Polskiej —

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,73 "	" rogowa 13/14% N	—
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,88 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
Azotan amonu	100 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110 - 125 "	" " saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	120 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "	* Potaż kałcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi”	1,00 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36,16 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110 - 125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Kaibolium	39,75 "	Sól glauberska kałcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	265 "	Stearyna	120 "
Klej skórny	300 "	Superfosfat 16%	11,52 - 20,16 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	100 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne: „PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.,” Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje. „WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165. „PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Gumowe artykuły techniczne: Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80. „Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.	Phosphit: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
Chlorek wapna bielący: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”. Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Jedwab sztuczny: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Siarka: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂): Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”.	Karbid: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”. Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Słomka i włosie wiskozowe: Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Farmaceutyczne przetwory: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Klej kostny i skórny: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Smoła pierwszorzędowa: Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Przem. Tuszcz. „SCHICHT-LEVER” Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat): „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna: „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
	Novarsenobenzol: Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Soda kaustyczna: Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”. Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Oleina zwierzęca: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Stearyna: Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
		Żelazokrzem 45% i 75%: Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 WRZEŚNIA 1931 R.

B E Z R O B O C I E

Nie ulega wątpliwości że zagadnienie bezrobocia i niedoli mas robotniczych pozbawionych pracy nie może być pozostawione uwadze jedynie władz rządowych i samorządowych: całe społeczeństwo, a w pierwszym rzędzie świat przemysłowy, musi przyjąć udział w zwalczaniu bezrobocia i jego ujemnych skutków.

To też powołanie przy Prezesie Rady Ministrów „Naczelny Komitet do Spraw Bezrobocia”, z udziałem przedstawicieli sfer społecznych, zostało powitane przychylnie przez przemysłowców, którzy na wstępnej konferencji zadeklarowali całkowity akces do podjętej przez Rząd akcji.

Żadna pociecha nie wypływa dla nas z faktu, że zjawisko bezrobocia występuje i potęguje się prawie we wszystkich krajach przemysłowych. Nasza polska rzeczywistość domaga się środków zaradczych i łagodzących, wobec stwierdzonego w ostatnich 2-ach latach ogromnego wzrostu bezrobocia. Wszak w marcu r. b. liczba bezrobotnych przekroczyła 380.000, a więc doszła do nieotowanego poprzednio napięcia. Obecnie liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosi około 250.000, wobec niecałych 200.000 przed rokiem i 100.000 przed dwoma laty, w tym samym miesiącu.

W przemyśle chemicznym, pomimo przeżywanego depresji, bezrobocie występuje mniej jaskrawo niż w wielu innych gałęziach polskiej wytwórczości. Nieraz już podkreślano małą amplitudę wahań, jaką wykazują cyfry robotników, zatrudnionych w naszym przemyśle chemicznym. Tę odporność przemysłu chemicznego może ilustrować następująca tabliczka, oparta na danych Głównego Urzędu Statystycznego:

Robotnicy zatrudnieni w przemyśle chemicznym:

	1928	1929	1930	1931
Styczeń	35.026	37.078	36.321	34.034
Kwiecień	34.430	38.325	37.290	32.158
Lipiec	35.987	38.805	36.481	33.040
Październik	37.129	38.282	36.197	

Należy przytem zaznaczyć, że ilość dni pracy w tygodniu wyniosła w przemyśle chemicznym w pierwszym kwartale 1931 r. przeciętnie 6,11, stanowiąc najwyższy w tym kierunku po-

ziom; wszystkie inne gałęzie przemysłu w Polsce wykazywały w tym czasie ilość dni pracy w tygodniu od 5,17 do 5,92. Wynika to oczywiście z faktu prowadzenia w wielu fabrykach chemicznych pracy w sposób ciągły.

Gdyby nawet powyższe dane były zupełnie ścisłe (a można żywić poważne wątpliwości już choćby z powodu trudności ustalenia zakresu przemysłu chemicznego), to i tak należałoby stwierdzić, że bezrobocie w przemyśle chemicznym wzmagają się ciągle, a trudności zbytu w fabrykach nawozów sztucznych muszą doprowadzić do dalszych redukcji zastępów robotniczych.

Jeżeli chodzi o złagodzenie skutków bezrobocia, a więc o dożywianie bezrobotnych i ich rodzin, o zaopatrywanie w węgiel, odzież i t. d., to w pewnym przynajmniej stopniu odpowiednią akcją przeprowadza Obywatelski Komitet Pomocy Społecznej w Warszawie, a spotęgować ją i rozwinąć szerzej (a zwłaszcza stworzyć dla niej środki) ma zamiar wspomniany Naczelny Komitet do Spraw Bezrobocia.

Równie doniosłą jest działalność w celu obniżenia liczby bezrobotnych, lub przynajmniej osiągnięcie zmniejszenia tempa dalszego wzrostu bezrobocia. W tej dziedzinie przemysłowcy, częstokroć kosztem niewielkiego stosunkowo wysiłku, mogą zrobić dość dużo, niezależnie od poczyniań Rządu lub organizacji społecznych.

Jest sprawą godną zastanowienia, że w przeżywanym okresie kryzysu, ilość godzin t. zw. „ponadliczbowych” jest w Polsce dość znaczna. Nie rozporządzając cyframi dotyczącymi przemysłu chemicznego, ma się jednak wrażenie, że i w tej dziedzinie pewna ilość zarządzanych ze względów konjunkturalnych godzin nadliczbowych (opłacanych jak wiadomo o 50 lub 100% drożej od zwykłych godzin pracy), mogłaby być zastąpiona przez zwiększony personel. Można być pewnym, że ten rezerwuwar pracy dla bezrobotnych daje małe możliwości, nie powinien jednak być zaniedbany.

Istotniejszym źródłem zatrudnienia bezrobotnych może być skrócenie czasu pracy, oczywiście równoległe ze zmniejszeniem zarobków. Jest to zagadnienie, dyskutowane obecnie bardzo szeroko w wielu krajach, głównie zaś w Stanach Zjednoczonych A. P., gdzie niektóre

przedsiębiorstwa (np. Zakłady Forda) pracują stale 5 dni w tygodniu. Oczywiście hasło „short time” inaczej jest ujmowane przez przemysłowców, inaczej zaś — przez robotników. Warunki, w jakich pracuje nasz przemysł nie pozwalają na żadne niebezpieczne eksperymenty, a zwłaszcza na takie poczynania, które prowadziłyby do zwiększenia kosztów produkcji.

Skrócenie czasu pracy, w celu podziału jej pomiędzy większą ilość robotników, może być przeprowadzone w dwojaki sposób: przez skrócenie dziennego czasu pracy poszczególnych robotników i przez skrócenie ilości dni pracy w tygodniu.

Pierwszy sposób nastęrcza poważne trudności w przemyśle chemicznym, gdyż musi powodować głębsze zmiany techniczne i organizacyjne. Uzgodnienie pracy różnych oddziałów tej samej fabryki, a zwłaszcza powrót do normalnej całodziennej pracy mogłyby wywołać komplikacje.

Natomiast zmniejszenie ilości dni pracy nie posiada tych groźnych cech ujemnych. Zamiast zwalniać 1/3 część załogi fabrycznej, ska-

zując ją na bezrobocie, czyż nie celowiej jest pracować tylko 4 dni w tygodniu? Robotnik zatrudniony 4 dni tygodniowo nie korzysta z ubezpieczenia od bezrobocia, a więc nie obciąża budżetu Państwa. Zachowanie robotników przy warsztatach jest równoznaczne z posiadaniem kadrów, niezbędnych w wypadku poprawy konjunktury, już przez cały tydzień, a nie przez 4 dni tylko. Ale najważniejszym argumentem musi być wzgląd społeczny: unikanie pomnażania szeregów bezrobotnych.

Trudniejsza jest sprawa, gdy trzeba ograniczyć zatrudnienie w fabrykach chemicznych, pracujących sposobem ciągłym, a więc na 3 zmiany. W niektórych przedsiębiorstwach zagranicznych, aby uniknąć zwalniania robotników, wprowadzono pracę na 4 zmiany, po 6 godzin. Jednocześnie obniżono płacę za zmianę o 25%.

Zagadnienie bezrobocia, nie tracące swego ostrego charakteru społecznego, a stające się coraz więcej problematem gospodarczym, musi być przedmiotem niesłabnącej uwagi przemysłu polskiego.

PRZEMYSŁ FRANCUSKI

Znany francuski przemysłowiec, p. J. Level, umieścił w czerwcowym zeszycie *Revue des Deux Mondes* interesujące studjum o postępach przemysłu chemicznego we Francji po wojnie. Doskonała znajomość przedmiotu oraz piękny styl p. Level sprawiają, że artykuł odbija korzystnie od licznych tego rodzaju opracowań.

Francuski przemysł chemiczny, dość zacofany przed wojną, dzięki wielkiemu wysiłkowi, dokonaniem w laboratorjach naukowych oraz zakładach fabrycznych, zajmuje dzisiaj wybitne stanowisko, ustępując pod względem wielkości i różnorodności produkcji jedynie Stanom Zjednoczonym i Niemcom.

Przemysł chemiczny we Francji zatrudnia obecnie przeszło 250.000 robotników i urzędników. Kapitały inwestowane w tej dziedzinie oceniane są na 15 miliardów franków, a roczne obroty na 12 miliardów.

Produkcja roczna benzolu wynosi 80.000 tonn, kwasu siarkowego 1.650.000 tonn. Synteza amonjaku dokonywana jest w 17-stu fabrykach. Technika wysokich ciśnień stosowana jest nie tylko przy fabrykacji amonjaku, lecz również przy syntezie alkoholu metylowego i kwasu octowego.

Nowe metody fabrykacji i konieczność stosowania nowych urządzeń zwłaszcza dla wielkich ciśnień, spowodowały znaczne przemiany i postępy w metalurgji i przemyśle mechaniczno-maszynowym. Pięknym przykładem nowoczesnej aparatury jest zainstalowana w paru fabrykach azotowych potężna rura stalowa, wysokości 11 metrów, w której zachodzi synteza amonjaku w ilości 30 tonn dziennie. Zawartość rury

znajduje się stale pod ciśnieniem kilkuset atmosfer i w temperaturze 500° — 600°.

Przemysł francuski, gospodarujący oszczędnie, rozporządzający potężnymi rezerwami finansowymi, stanowi zespół znacznie zdrowszy niż przemysł niemiecki, niewątpliwie przeinstalowany i wskutek tego zagrożony bezdochodowością.

KRONIKA

Dn. 9 września r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego.

Przedmiotem obrad głównie było zagadnienie bezrobocia w przemyśle chemicznym. Zarząd sformułował opinię, według której zrzeszone przedsiębiorstwa chemiczne w swej polityce przyjmowania i zwalniania robotników, uruchamiania i wstrzymywania fabryk, pracy w godzinach nadliczbowych i t. d. powinny uwzględnić ogólny interes kraju, wyrażający się w zmniejszeniu liczby bezrobotnych.

Zarząd Związku po wysłuchaniu sprawozdania o wysuniętym przez pewne sfery projekcie podatku spożywczego od benzolów — ponownie wypowiedział się przeciwko projektowi, bardzo szkodliwemu pod względem gospodarczym, technicznym i obrony Państwa.

Wreszcie — Zarząd Związku uznał za pożądane, aby sprawozdania o przemyśle chemicznym, umieszczane w miesięcznych biuletynach Banku Gospodarstwa Krajowego — ukazywały się w pełniejszej formie.

Dn. 4 września r. b. odbyło się w Min. Skarbu zebranie, na którym przedstawiona została

sprawa zarządzeń Min. Skarbu w zakresie importowanych do Polski tłuszczów i olejów roślinnych.

Do wiadomości Min. Skarbu doszło bowiem, że pewne przedsiębiorstwa przygotowują się do odkażania olejów i tłuszczów, sprowadzanych do Polski w stanie skażonym, a cłonach według niskich stawek celnych, t. j. zł. 10 przy olejach stałych i zł. 15 przy olejach ciekłych. Podobne odkażenie byłoby wyraźnie sprzeczne z duchem ostatnich zarządzeń celnych, które stwarzają warunki niskich stawek celnych na tłuszcze skażone, przeznaczone do przerobu na artykuły techniczne, nie zaś na tłuszcze jadalne.

Przedstawiciele Związku Przemysłu Chemicznego złożyli na powyższym zebraniu oświadczenie, wyraźnie potępiające samą myśl podobnego proceduru odkażania i kwalifikujące je jako niewątpliwie nadużycie. Przedstawiciele Związku oświadczyli równocześnie, że przedsiębiorstwa związkowe w żadnym wypadku nie przygotowują się i nie mogą się przygotowywać do odkażania sprowadzanych z zagranicy olejów i tłuszczów w stanie skażonym.

Na tle obecnie odbywającej się w Warszawie, dość niepokącej Wystawy Przemysłów Cukrowych, wyróżnia się korzystnie stoisko, należącej do Związku firmy Zakłady Przemysłowo-Chemiczne Stanisław Kwinto i S-wie w Toruniu. Fabryka toruńska wystawiła nowoczesny materiał opakunkowy „Polofan”, zastępujący całkowicie odpowiednie materiały zagraniczne. Wytworzony z wiskozy „Polofan” znajduje bardzo szerokie zastosowanie w rozmaitych dziedzinach. Np. ciekawe jest użycie pociętego w paski „Polofanu”, jako materiału zastępującego pierze i puch w poduszkach.

Z inicjatywy najpoważniejszych instytucji handlowych i organizacji gospodarczych Śląska powstała Sp. z o. o. „Informacja” (Katowice, ul. Sokolska 4), której zadaniem jest udzielanie wywiadów handlowych, windykacje, badanie ksiąg i bilansów, prowadzenie zarządu lub nadzoru przedsiębiorstw i t. d.

W czasie od 7 do 30 kwietnia 1932 r. odbędą się w Tel-Awiv Targi i Wystawa Bliskiego Wschodu. Targi te mają doniosłe znaczenie, gdyż Palestyna jest najważniejszym punktem, pośredniczącym w handlu z Syrią, Libanem, Irakiem, Egiptem, Persją i Afganistanem.

Informacyj o Targach udziela Palestyńsko-Polska Izba Handlowa i Przemysłowa (Tel-Awiv, P. O. B. 287).

W Tarnowie, przy ul. Nowy Świat 33, powstało laboratorium chemiczne pod kierunkiem p. inż. Ryszarda Szajdra. Laboratorium w pierwszym rzędzie zajmuje się wytwarzaniem preparatu „Ratopax”, służącego do tępienia

szczurów. Fabrykacja „Ratopaxu” oparta jest na zasadach naukowych, potwierdzonych praktycznymi rezultatami w wielu krajach.

Departament Handlu Stanów Zjednoczonych A. P. wydał drukiem broszurę p. t. „The Chemical Industry and Trade of Poland”. Wydawnictwo, oparte w przeważającej części na sprawozdaniach i innych materiałach Związku Przemysłu Chemicznego, dokładnie informuje o przemyśle i handlu chemicznym w Polsce, podając odpowiednie cyfry produkcji i spożycia. Wartość rocznej produkcji chemicznej w Polsce oceniana jest na 75.000.000 \$.

Z przedmowy dowiadujemy się, że Departament opublikował również sprawozdania, dotyczące przemysłu i handlu chemicznego w Niemczech, Francji, Czechosłowacji, Italji, W. Brytanji i Szwajcarii.

W jednym z londyńskich dzienników finansowych ukazał się komunikat zarządu koncernu Imperial Chemical Industries, Ltd. dementujący wiadomość o rzekomych pertraktacjach w Brukseli, dotyczących wznowienia międzynarodowej konwencji azotowej (C. I. A.). Według komunikatu — w Brukseli odbywało się tylko porozumienie niemiecko-belgijskie w przedmiocie uzgodnienia zakazów wwozu związków azotowych (zakazy zostały wprowadzone zarówno przez Belgię jak przez Niemcy) z traktatem handlowym pomiędzy obydwoma państwami, a także uzgodnienie stanowiska wobec starań o pozwolenia na przywóz saletry chilijskiej.

Zarówno nastroje w kołach producentów środków azotowych, jak i stan rynku nie upoważniają do przypuszczeń, aby rokowania o odnowienie C. I. A. mogły być rychło podjęte.

NA MARGINESIE

Znaną jest rzeczą, że różne broszurki i ulotki, rozpowszechniane w celach reklamowych przez drobne firmy, nie odznaczają się poprawnością stylu i dokładnością wyrażen. Gorzej jest jednak, jeżeli wielkie przedsiębiorstwa w swych wydawnictwach propagandowych lekceważą sobie staranność redakcji i popełniają rażące błędy.

Wpadła nam właśnie w ręce — wydana przez jedną z najwięcej znanych firm naftowych — książeczka, reklamująca pewien gatunek smaru. Czytamy w niej, że zalecany produkt „służy do oliwienia wszystkiego, co oliwić trzeba” (?!); „nie zawiera szkodliwych chemikaliów, które jak np. *alkaloidy* naruszają szlifowane powierzchnie” (zapewne słowo „alkaloidy” zostało użyte zamiast „alkalja”).

Jawna przesada zawarta jest w twierdzeniu, że smar „*niigdy* nie rozkłada się i nie krzepnie”.

Trudno zaiste nie pisać satyry...

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "
" " czysty 99%	300 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,73 "
" granulowany za 1 kg % N ₂	1,88 "
Azotan amonu	100 "
Benzol handlowy 90%	85 "
" czysty	100 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "
* Boraks	110 - 125 "
Chlorek cynku 50° Be	45 "
Chlorek wapna bielący	36 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20-22 "
Chloroform czysty	800 "
" "pro narcosi"	1.00 "
Eter siarkowy	390 "
Fenol czysty	300 "
Formalina 40%	270 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Be	305 "
" techniczna 85/86%	175 "
* Karbid granulowany	75 "
Katbolineum	39,75 "
Klej kostny	265 "
Klej skórny	300 "
Krezol	140 "
* Kwas azotowy 30° Be w przel. na 100% HNO ₃	100 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "

Kwas siarkowy 60° Be	7,37 zł.
" solny 19°/21° Be	14,25 "
" octowy techn. 30%	120 "
Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
" rogowa 13/14°/N	—
Naftalina surowa prasowana	34,50 "
" czysta w łuskach	57,50 "
Octan sodu	140 "
" ołowiu	215 "
Oleina zwierzęca destylat	200 "
" " saponifikat	190 "
Cleum 20%	19,94 "
Olej lniany	115 "
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
* Potaż żrący topiony 88,92%	140 "
Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Smoła preparowana	18,75 "
Siarczan amonu	36,16 "
* Siarczan miedzi	110-125 "
* Siarczek sodu 60/62%	65 "
Soda amonjakalna	25 "
" kaustyczna	60 "
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Stearyna	200 "
Superfosfat 16%	11,52-12,16 "
Toluol czysty	120 "
Żelatyna techn.	380 "

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORU-TA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”,

Farmaceutyczne przetwory:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER”, Sp. Akc. Warszawa, Nowy Jazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:
Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.
„Pepege”, Polski Przemysł Gumowy. Tow. Akc. Grudziądz.

Jedwab sztuczny:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie wiskozowe:
Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 PAŹDZIERNIKA 1931 R.

POLITYKA SPOŁECZNA I POLITYKA HANDLOWA

Sfery rządowe, poparte przez szeroką opinię publiczną, wszczęły akcję zmierzającą do złagodzenia bezrobocia w okresie nadchodzącej zimy. Projektowane wysiłki mają przeważnie pójść w kierunku podziału efektywnie istniejącej pracy pomiędzy najbardziej potrzebujących — żywicieli rodzin. Ma to być dokonane kosztem młodocianych, rodzin gdzie pracuje kilku członków, osób posiadających inne źródła dochodów, kosztem godzin nadliczbowych, wreszcie — kosztem długości tygodnia i dnia pracy.

W obliczu klęski społecznej i gospodarczej, jaką jest wzmagające się z roku na rok bezrobocie, wszystkie wymienione środki muszą być brane pod uwagę przez odpowiedzialne kierownictwa przedsiębiorstw, zwłaszcza w chwilach kiedy konjunktura lub brak zamówień nakazuje zmniejszyć stan zatrudnienia.

Nie należy się jednak łudzić, aby ten zespół środków, zaczerpniętych z arsenału polityki społecznej, mógł przynieść bardzo wydatne rezultaty. Najwyżej — osiągnięte będzie pewne zwolnienie tempa wzrostu liczby bezrobotnych.

Walka z bezrobociem, jeżeli ma być skuteczna, musi sięgnąć po inną jeszcze broń, oprócz podziału istniejącej pracy. Wprawdzie uruchomienie robót publicznych w wielkim stylu jest niemożliwe z przyczyn finansowych, jednak pewne lokalne poczynania techniczne lub komunikacyjne powinny być rozstrzygane przy pomocy Funduszu Bezrobocia, który we własnym interesie musi się sprzymierzać z prywatnymi lub samorządowymi czynnikami dla przeprowadzania niezbędnych robót.

Trzeba stwierdzić, że rozwój lub upadek istniejących przedsiębiorstw więcej może zaważyć na szali zatrudnienia mas robotniczych, niż unikanie godzin nadliczbowych lub redukcja kobiet, których mężowie posiadają zarobki. Gdy skutek braku zbytu zatrzymana zostaje większa fabryka, to tracą zatrudnienie tysiące osób, bezpośrednio lub pośrednio z nią związanych. Jakich wysiłków trzeba będzie użyć, aby dla takiej rzeszy stworzyć zajęcie, wynikające z podziału istniejącej pracy?

Dlatego też szczególnej wagi nabiera polityka handlowa, która musi się tak kształtować, aby zapewniała maximum ochrony dla produkcji wewnętrznej, bez narażania na szwank naszych

możliwości eksportowych. Na pierwszy plan wysuwa się celowa i skuteczna polityka celna: wszystkie towary, które w kraju mogą być wytwarzane, a których import nie jest koniecznością, wynikającą ze stosunków z zagranicą, powinny mieć prohibicyjne stawki celne. Trzeba však stwierdzić, że całkowicie minął okres haśle genewskich, głoszących liberalizm celny. Jesteśmy w okresie wzmagającego się protekcyjnizmu, który coraz częściej przybiera najniebezpieczniejszą skrytą postać. Zawarte w czerwcu i lipcu r. b. traktaty handlowe: niemiecko-rumuński, austriacko-węgierski, niemiecko-węgierski i austriacko-jużostłowiński zawierają szereg klauzul preferencyjnych — jawnych i tajnych, uderzających w nasz wywóz. Toczą się zaś rokowania nad szeregiem innych traktatów, które również zawierają klauzule dyskryminujące eksport z Polski.

W tych warunkach tworzenie nowej taryfy celnej i zmiany w obowiązującej taryfie, powinny być dokonywane z uwzględnieniem międzynarodowego protekcyjnizmu i pod kątem niebezpieczeństwa dumpingu, wiszącego nad naszemi warsztatami pracy.

Sięgnijmy po konkretny przykład. Zużle Thomasa przywożone są do Polski bez cła, co w pewnej mierze tłumaczy się potrzebami rolnictwa. W rezultacie przywóz osiągnął bardzo znacznych rozmiarów.

Przywóz tomasyny do Polski:

1930 r.	133.610 tonn za 14.148.000 zł.
1931 (stycz.—lip.)	49.330 „ „ 4.884.000 „

Dla porównania dodajmy, że cała sprzedaż superfosfatu na rynku krajowym w roku 1930 wyniosła 187.000 tonn, a w roku bieżącym nie przekroczy zapewne 70.000 t.

Charakterystycznym jest, że główne ilości tomasyny importowane są do Polski z Niemiec (58.547 t. w. r. 1930 i 19.574 t. w okresie styczeń — lipiec 1931 r.), które však prohibicyjnie traktują przywóz z Polski produktów rolniczych i hodowlanych.

Wiemy wszyscy, że istotnie niektóre gleby w Polsce potrzebują nawożenia tomasyną, ale nie ulega wątpliwości, że tak wielki jej import wynika poprostu z udzielania pośrednikom olbrzy-

mich prowizyj i z chęci wyrzucenia na rynek polski pewnych ilości tomasyny po cenach niezmiernie niskich.

W dziedzinie zatrudnienia — zalew rynku krajowego tomasyną daje bardzo jaskrawe rezultaty: z pośród 14-stu istniejących fabryk superfosfatu pracuje tylko jedna. Pozostałe są zamknięte, a parę tysięcy ludzi straciło pracę.

Czy nie jest wskazane, aby w drodze pewne-

go kontyngentowania zahamować nadmierny przywóz tomasyny, która częstokroć dostarczana jest do Polski w gatunkach niskoprocentowych, z jawną szkodą rolnika?

Wskazaliśmy tylko na jeden przykład. Możnaaby jednak wyliczyć długi szereg wypadków, w których racjonalna polityka handlowa oddziaływałaby bardzo dodatnio na stan zatrudnienia w naszym kraju.

Z FRANCUSKIEGO PRZEMYSŁU POTASOWEGO

Produkcja francuskich soli potasowych uległa dalszemu obniżeniu. Od sierpnia r. b. praca w kopalniach trwa 5 dni w tygodniu. Wydobywanie w lipcu wyniosło 29.600 tonn K_2O , wówczas gdy przeciętne wydobywanie miesięczne w r. 1930 wynosiło 42.200 tonn K_2O . Spożycie we Francji i kolonjach wzrosło bardzo nieznacznie, natomiast eksport wykazuje wydatne zmniejszenie, jak to wynika z niżej podanego zestawienia:

	I półr. 1931	I półr. 1930
	w t o n n a c h	
Sole surowe	133.145	369.138
w tem do Belgii	40.950	45.287
" " " U. S. A.	66.900	271.200
Chlorek potasu	51.477	19.830
w tem do Belgii	41.923	11.186
" " " U. S. A.	2.847	1.112

Znamienny jest wzrost sprzedaży chlorku potasu.

KRONIKA

Dekretem z dn. 29 lipca 1931 r. we Włoszech wprowadzone zostały w życie nowe autonomiczne cła dla produktów azotowych: (w nawiasie cła dotychczasowe):

Poz. 686 a.	Salmjak . . .	75 lir. za 100 kg.	(44)
„ 689 a.	Azotan amonu	110 „ „ „ „	(29,40)
„ 689 g.	Azotan sodowy oczyszczony .	75 „ „ „ „	(11)
„ 715 b. 1.	Azotan sodowy surowy . . .	55 „ „ „ „	(bez cła)
„ 715 b. 4.	Siarczan amonu	55 „ „ „ „	(3,65)
„ 715 b. 5.	Azotan amonu nieoczyszczony	100 „ „ „ „	(3,65)
„ 715 d.	Nawozy azo- towe mieszane .	75 „ „ „ „	(3,65)
„ 715 e.	Nawozy azot oddz. niewym.	75 „ „ „ „	(bez cła)

Otrzymaliśmy rządowy projekt instrukcji o odprawie warunkowej towarów oraz uwagi Związku Izb Przemysłowo - Handlowych o tym projekcie.

Zarówno projekt, jak uwagi są do przejrzenia w biurze Związku.

W otrzymanem przez nas Sprawozdaniu Izby Handlowo - Przemysłowej w Katowicach, zasługuje na uwagę starannie opracowany dział przemysłu chemicznego i materiałów wybuchowych. Znana skądinąd niepomyślna konjunktura w śląskim przemyśle chemicznym została oświetlona w Sprawozdaniu w wyczerpujący sposób.

Państwowa Fabryka Związków Azotowych w Chorzowie wypuściła na rynek nowy nawóz sztuczny *tomasynę azotniakową*, która jest mieszanką, zawierającą 9% azotu w formie azotniaku i 10% kwasu fosforowego w formie tomasyny.

W dn. 18 września r. b. Fabrykę Przędzy i Tkanin Sztucznych w Chodakowie odwiedzili członkowie Międzyministerjalnej Komisji Celnej, w celu bezpośredniego zbadania technicznych warunków, w jakich pracuje przemysł jedwabiu sztucznego.

Dodatnim objawem konsolidacji przemysłowej jest zawarte niedawno porozumienie większych krajowych fabryk, wytwarzających atramenty, farby artystyczne, przybory rysunkowe, malarskie i t. p. Porozumienie dotyczy spraw kredytowych i warunków płatności.

W miesięczniku „Spawanie i cięcie metali” ukazał się ciekawy artykuł p. F. Gollinga, p. t. „Spoiwa — jako element konstrukcyjny”.

Autor wykazuje liczne zalety spawania w porównaniu z nitowaniem, w szczególności przy budowie zbiorników.

Upadłości są jednym ze wskaźników sytuacji gospodarczej kraju. W poszczególnych działach przemysłu wahania w liczbie upadłości są mniej więcej równoległe z przebiegiem konjunktury.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego odpowiednie liczby dla przemysłu chemicznego przedstawiają się następująco:

Na ogólną liczbę istniejących w Polsce 982 przedsiębiorstw chemicznych (wykupujących świadectwa przemysłowe I — VII kategorii) było upadłości

w r. 1929	9
w r. 1930	14
w pierwszej połowie 1931	6

NA MARGINESIE

Mieliśmy możność obejrzenia prób mydła, którem rząd Sowieckiej Rosji uszczęśliwia swą ludność: mydło zawiera bardzo mało tłuszczów, a za to bardzo dużo gliny; dość odrażający zapach nie może zachęcić do częstego użycia.

Źródło sowieckie („Prawda”) podaje następujące dane, dotyczące rocznego spożycia mydła na głowę mieszkańca w różnych krajach:

Stany Zjednoczone A. P.	10	kg.
Niemcy	8,5	„
Francja	7,9	„
Belgja	5,9	„
Norwegja	4,9	„
Danja	3,9	„
Z. S. S. R.	1,2	„

Komunikat „Prawdy”, nie zrażony statystyką, twierdzi kategorycznie że Z. S. S. R. w najbliższej przyszłości „dopędzi i prześcignie kapitalistyczne kraje” na polu zużycia mydła.

Ciekawem jest, że mydło rzucane przez Sowiety na eksport, np. na rynek gdański, jest w doskonałym gatunku i sprzedawane po bardzo niskich cenach.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. R. P. Nr. 82 z dn. 12 września 1931 r. ukazało się pod poz. 644 Rozporządzenie Ministrów Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa w sprawie częściowej zmiany taryfy celnej.

Dotychczasowe stawki

Poz. 77 p. 10. Klisze szklane fotograficzne z powłoką do zdjęć.	195 zł. od 100 kg.
Poz. 169 p. 11. Klisze oraz błony fotograficzne:	
a) wyświetlone	bez cła
Poz. 185 p. 3. Jedwab sztuczny:	
a) I. nitkowany, niebarwiony	4.290 zł. od 100 kg.
II. nitkowany, niebarwiony, sprowadzany dla dalszego przerobu za pozw. Min. Skarbu	1.430 zł. od 100 kg.

Nowe stawki

Poz. 77 p. 10. Płyty szklane fotograficzne:	
a) nienaświetlone	300 zł. od 100 kg.
b) naświetlone i wywołane jako pozytywy.	400 zł. od 100 kg.
c) naświetlone i wywołane jako negatywy.	bez cła
Poz. 169 p. 11. Klisze oraz błony fotograficzne:	
a) wyświetlone (z wyjątkiem szklanych — poz. 77).	bez cła
Poz. 185 p. 3. Jedwab sztuczny:	
a) I. nitkowany, nie barwiony	4.290 zł. od 100 kg
II. nitkowany, niebarwiony, sprowadzany dla dalszego przerobu za pozw. Min. Skarbu	1.430 zł. od 100 kg.

III. mocno nitkowany na szpulkach i kanetkach, t. zw. crêpe, z zabarwieniem nietrwałym dla odróżnienia skrętu . . . . 1.150 zł. od 100 kg.

Dotychczasowe brzmienie poz. 77 p. 10 nie odpowiadało obecnym potrzebom krajowego przemysłu szklanych płyt fotograficznych. Zgodnie z brzmieniem projektu nowej taryfy celnej podwyższono ochronę celną dla płyt nienaświetlonych oraz wprowadzono wyższą stawkę na płyty naświetlone i wywołane jako pozytywy, z uwagi na to, że mogą być one wytwarzane w kraju z odpowiednich negatywów, korzystających z bezcłowego przywozu. W związku z tą zmianą wprowadzono konieczne uzupełnienie w nomenklaturze poz. 169 p. 11.

Zróżniczkowanie poz. 185 p. 3a przez wprowadzenie nowego punktu III, obejmującego t. zw. crêpe, jest kompromisowem załatwieniem różnicy zainteresowań, pomiędzy przemysłem jedwabiu sztucznego a przemysłem włókienniczym.

W Dz. Ust. R. P. Nr. 83, z dn. 15 września 1931 r., ukazało się pod poz. 647 Oświadczenie Rządowe w sprawie przystąpienia Polski do porozumienia o ujednostajnieniu przepisów o lekach silnie działających, podpisanego w Brukseli dnia 20 sierpnia 1929 roku.

ECHA

* W dniach 27 września do 3 października r. b. odbędzie się w Paryżu XI Kongres Chemii Przemysłowej organizowany przez francuskie Stowarzyszenie „Société de Chimie Industrielle”. Związek Przemysłu Chemicznego na Kongresie będzie reprezentowany przez pp: Prez. J. Kernbauma, Dyr. F. Wiślickiego, Inż. T. Zamoyskiego.

NIEZBĘDNY DLA KAŻDEGO PRACOWNIKA
W PRZEMYSŁE I NAUCE CHEMICZNEJ
INFORMATOR
CHEMICZNY
WYDANY PRZEZ ZWIĄZEK
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO R. P.

obejmujący źródłowe i szczegółowe informacje w zakresie przemysłu chemicznego, statystyki produkcji, źródeł nabycia, obrotu zagranicznego artykułami chemicznymi, instytucyj chemicznych, nauczania chemji, danych bibliograficznych, naukowej organizacji i normalizacji, ustawodawstwa chemicznego, systemu celnego, ochrony własności przemysłowej, umów handlowych, systemu taryf kolejowych oraz zawierający spis chemików polskich, jest do nabycia we wszystkich księgarniach w cenie złotych 10.— za egzemplarz.

— Skład główny w Domu Książki Polskiej —

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bè	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bè	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,73 "	" rogowa 13/14% N	—
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,88 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
Azotan amonu	100 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110 125 "	" saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Bè	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	100 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20-22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88,92%	140 "
" " „pro narcosi”	1,00 "	Pirydyna czwsta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36,55 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110-125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bè	305 "	Siarczek sodu 60/62%	65 "
* " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjalkalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	kaustyczna	60 "
Karbolineum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	265 "	Stearyna	200 "
Klej skórny	300 "	Superfosfat 16%	11,52-12,16 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bè w przel. na 100% HNO ₃	100 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSYMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Gumowe artykuły techniczne:	Phosphit:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc. „, Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.	Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Jedwab sztuczny:	Siarka:
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący:	Karbid:	Słomka i włosie wiskozowe:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ” Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ” Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO” Łaziska Górne, G. Śląsk.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂):	Klej kostny i skórny:	Smoła pierwszorzędowa:
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”.	Sp. Akc. „STREM” Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Farmaceutyczne przetwory:	Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat):	Soda amonjalkalna, krystaliczna i kaustyczna:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE” Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	Novarsenobenzol:	Soda kaustyczna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Przem. Tłuszcz. „SCHICHT LEVER, Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefon: 605-77, 605-99.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Oleina zwierzęca:	Stearyna:
	Sp. Akc. „STREM” Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7 tel. 314-30.
		Żelazokrzem 45% i 75%:
		Zakłady „ELEKTRO” Łaziska Górne G Śląsk

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 PAŹDZIERNIKA 1931 R.

XI KONGRES CHEMJI PRZEMYSŁOWEJ

W dn. od 27 września do 3 października r. b. odbył się w Paryżu XI Kongres Chemji Przemysłowej, który zgrupował ok. 700 uczestników, reprezentujących następujące kraje: Anglję, Belgję, Czechosłowację, Danję, Grecję, Egipt, Hiszpanję, Holandję, Japonję, Jugosławję, Niemcy, Norwegję, Polskę, Portugalję, Rumunję, Stany Zjednoczone A. P., Szwajcarję, Włochy — ogółem 18 krajów.

Prace Kongresu podzielone były na 20 sekcyj: chemji analitycznej, wody, paliw stałych i gazowych, paliw ciekłych, metalurgji, wielkiego przemysłu chemicznego, przemysłu materiałów budowlanych, szkła, przemysłu organicznego syntetycznego, przemysłu farmaceutycznego, przemysłu tłuszczowego, przemysłu gumowego, lakierów i pokostów, celulozy i sztucznych włókien, garbników, przemysłu fermentacyjnego, przemysłu rolnego, naukowej organizacji, kolumnalna, spraw gospodarczych.

Na Kongresie wygłoszono ok. 100 referatów, wśród których 3 zostały zgłoszone przez przedstawicieli Polski. Mianowicie, p. Inż. F. Wiślicki wygłosił referat o produkcji sztucznych włókien w Polsce, p. Dr. S. Weil — o ciekawej reakcji ortofenylenodwuaminy, p. Inż. T. Zamoyski — o zagadnieniu półproduktów organicznych w Polsce.

Na posiedzeniach plenarnych wygłoszono kilka interesujących odczytów, między innymi znakomity uczone francuski, Inż. Georges Claude, podał publicznie poraz pierwszy do ogólnej wiadomości wyniki swoich badań nad wyzyskaniem różnicy temperatury wód oceanu na powierzchni i w głębi — celem uzyskania w ten sposób nowego źródła energii. Przy pomocy pokazu kinematograficznego Inż. Claude wyjaśnił szczegółowo doświadczenia, przeprowadzone w pobliżu Kuby. Budowa stacji na 5.000 kilowatów nie jest kosztowna i przedstawia stosunkowo niewielkie trudności.

Ponadto na uwagę zasługiwały referaty o fa-

brykacji kwasu siarkowego i superfosfatów w Danji (inż. K. Warming), o mieszankach napędowych (P. Dumanois), o badaniach nad zapachami naturalnymi (prof. M. Ružicka).

Jednocześnie z XI Kongresem Chemji Przemysłowej odbywał się również Kongres Międzynarodowy technicznych zastosowań kauczuku, którego otwarciu przewodniczył podsekretarz stanu w Min. Kolonji, p. Diagne. Kongres ten miał na celu zbadanie możliwości rozszerzenia zastosowań kauczuku, zaś obrady odbywały się na terenie sekcji XI Kongresu Chemji Przemysłowej.

Pracami obydwu Kongresów interesował się żywo rząd francuski, zaś minister handlu i minister robót publicznych brali udział w oficjalnych uroczystościach kongresowych.

Zwiedzenie szeregu fabryk, między innymi wielkiej fabryki należącej do Etablissements Kuhlmann pod Lille, a produkującej syntetyczny amonjak, kwas azotowy, oraz kwas siarkowy metodą kontaktową, dopełniło narady Kongresu.

Dn. 4 października r. b. w Meaux odsłonięto pomnik wielkiego uczonego, Henryka Moissan (1852—1907). Prace jego zmierzały w dwóch kierunkach. Jeden miał za punkt wyjścia wyodrębnienie fluoru, otrzymanego poraz pierwszy w r. 1886 przez elektrolizę kwasu fluorowodorowego; drugi — stosowanie pieca elektrycznego w studjach nad chemją wysokich temperatur. Moissan wypracował metody produkcji wielu węglików, krzemków i metalicznych połączeń boru. Odsłonięcia pomnika dokonał francuski minister oświaty.

XI Kongres Chemji Przemysłowej, podobnie jak poprzednie, odbył się w atmosferze nietylko żywej pracy, lecz również dalszego zbliżenia chemików, pracujących na niwie przemysłu w różnych krajach świata.

Następny, XII Kongres odbędzie się w r. 1932 w Pradze Czeskiej.

PRACE NAD NOWĄ TARYFĄ CELNĄ

Opublikowana została część III projektu nowej taryfy celnej, obejmująca następujące grupy taryfowe:

Materiały do plecenia,

Rudy, żuźle, popioły,

Drewno, wyroby z drewna,

Korek, wyroby z korka, torfu,

Wyroby koszykarskie i plecione z materiałów roślinnych,

Surówka, żelazo, stal i wyroby z nich, oprócz osobno wymienionych,

Cyna, cynk, ołów, ich stopy, wyroby z nich, oprócz osobno wymienionych,

Miedź, nikiel, glin, inne osobno niewymienione metale, ich stopy oraz wyroby z nich, oprócz osobno wymienionych,

Narzędzia, wyroby nożownicze, meble i inne wyroby metalowe, oprócz osobno wymienionych,

Kotły, maszyny, aparaty, oprócz osobno wymienionych, ich części,

Maszyny, aparaty rolnicze, oprócz osobno wymienionych, ich części,

Elektryczne: maszyny, aparaty, przyrządy, ich części,

Sprzęt elektrotechniczny,

Lokomotywy, tendry, wozy, pojazdy mechaniczne, ich części, oprócz osobno wymienionych,

Statki wodne, awiony, ich części,

Wagi, narzędzia, instrumenty i aparaty precyzyjne, naukowe, optyczne i inne,

Zegary, ich części,

Broń i amunicja,

Wyroby ze sztucznych materiałów plastycznych; guziki, spinki, zatrzaski,

Wyroby sitarskie, szczotkarskie, pendzle,

Zabawki, gry, ozdoby choinkowe, przyrządy sportowe,

Przybory piśmienne, kancelaryjne, rysunkowe, malarskie,

Bizuterja nieprawdziwa,

Kamienie szlachetne, półszlachetne, perły prawdziwe,

Metale szlachetne, wyroby z nich,

Wyroby różne, nie objęte innemi grupami,

Dzieła sztuki i przedmioty zbiorów sztuki.

Opublikowany zeszyt „Materiałów do nowej taryfy celnej”, wydawanych przez Min. Przemysłu i Handlu, zawiera ostatnią część nowej taryfy, z równoczesnym uwzględnieniem opuszczonych poprzednio grup części I i II. Ogłoszona część taryfy, bardzo istotna dla przemysłu chemicznego — użytkującego wiele wyszczególnionych w tej części maszyn i aparatów — obejmuje 368 pozycji i 2.073 stawki. Odpowiednia część obecnie obowiązującej taryfy celnej obejmuje 49 pozycji i 762 stawki celne. W tej więc również części projektu nowej taryfy celnej widzimy tendencję daleko idącego różniczkowania stawek celnych, co należy zapisać na niewątpliwe dobro projektu.

Prace na terenie Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie oraz Związku Izb nad projektem III części taryfy odbywać się będą w końcu października i początkach listopada r. b. Podobnie, jak w poprzednich pracach, Izby Przemysłowo-Handlowe zamierzają wypowiedzieć solidarną opinię sfer gospodarczych, które wniosą niezawodnie szereg nowych uwag do projektu Komisji Międzyministerjalnej.

Po złożeniu właściwych wniosków, prace nad budową nowej taryfy celnej będą zakończone w trzecim stadjum. Po zaprojektowaniu nomenklatury i stawek przez komisje gospodarcze, działające w zespole producentów i konsumentów — wynik tych prac został złożony Komisji Międzyministerjalnej, która opublikowała ostateczny tekst projektu w trzech zeszytach. Projekt był badany przez Izby Przemysłowo-Handlowe, wkrótce zaś ponownie zebrana Komisja Międzyministerjalna pocnie rozważać zgłoszone wnioski. Dopiero po ostatecznym uzgodnieniu poglądów w tej płaszczyźnie, projekt nowej taryfy celnej stanie się ostateczny i będzie mógł — w takiej czy innej drodze — wejść w życie.

W WALCE Z BEZROBOCIEM

W związku z poruszeniem przez nas w poprzednim numerze „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” zagadnieniem polityki społecznej i polityki handlowej, przeprowadzane są obecnie przez Związek Przemysłu Chemicznego badania w jaki sposób zbędny import artykułów chemicznych wpływa na zwiększenie bezrobocia. Wyniki tych prac będą opublikowane; tymczasem przykładowo tylko wskazujemy, w jakiej mierze np. import kleju przyczynił się do natężenia bezrobocia w kraju.

Jak wynika z danych statystycznych, w roku operacyjnym 1929/30 wprowadzono w granice celne Rzeczypospolitej niespełna 700 tonn kleju, w tem przeszło 560 tonn z Rosji, przy całkowitej pojemności rynku wewnętrznego ponad 2.000 tonn. Ponieważ wewnętrzna produkcja polska znacznie przewyższała pojemność rynku, zaś nagromadzone zapasy starczą na długi okres czasu, przeto z końcem czerwca r. 1931 zatrzymano w Polsce wytwarzanie kleju. Gdyby nie było importu zagranicznego, wówczas fabryki polskie, zamiast wstrzymać ruch w czerwcu roku bieżącego, pracowałyby przez czerwiec, lipiec i połowę sierpnia, dając w tym czasie zatrudnienie ok. 300 robotnikom. Należy przytem stwierdzić, że straty na robociznie ponoszą nietylko zatrudnieni bezpośrednio przy produkcji kleju, lecz również całe zastępy zbieraczy kości, rekrutujących się z najuboższych warstw społeczeństwa, oraz robotnicy pracujący w przemyśle jutowym. Jest to strata tem dotkliwsza, że na wyprodukowanie 10 tonn kleju należy zużyć 70 tonn kości, których zbiórka zatrudnia poważniejsze ilości ludzi.

Import kleju do Polski wyniósł w okresie od 1 października 1930 do 1 października 1931 r. ok. 100 tonn, co odpowiada realnie utraconemu zarobkowi robotnika pracującego bezpośrednio w produkcji kleju — w wysokości ok. 35.000 zł.

Podobne obliczenia przeprowadzone są w innych gałęziach przemysłu chemicznego.

MUZEUM PRZEMYSŁU I TECHNIKI

Polska nie była dotychczas w stanie powołać do życia Muzeum Techniki, jak to miało miejsce oddawna już na Zachodzie.

Dopiero zabiegi ostatnich lat, mające na celu stworzenie pokrewnej placówki, położyły kamień węgielny pod organizację polskiego muzeum przemysłu, które powstało w r. 1928 ze zbiorów przemysłu wojennego, zebranych w swoim czasie na terenie Ministerstwa Spraw Wojskowych, w gmachu przy ul. Nowowiejskiej.

Zbiory te były wystawione na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu, a po jej zamknięciu przekazane zostały przez M. S. Wojsk. do Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie.

Obecnie—dawne zbiory przemysłu wojennego zostały uporządkowane i uzupełnione eksponatami z Wystawy Poznańskiej oraz darami poszczególnych instytucji państwowych i zakładów przemysłowych. Całość zbiorów podzielona została na szereg działów specjalnych, jak: górniczo-hutniczy, metalowo-przełwórczy, chemiczny, włókienniczy, elektrotechniczny, lotniczo-komunikacyjny i t. d., a w stadjum organizacyjnym znajdują się jeszcze działy: cukrowniczy, przetwórczo-rolny i inne.

Eksponaty w dziale chemicznym obejmują następujące grupy przemysłu chemicznego: przetwórczo-drzewny, przetwórczo-węglowy, syntetyczno-organiczny, farmaceutyczny, tłuszczowy, materiałów kruszących i wybuchowych, gumowy, lakierów, kwasów i soli nieorganicznych, nawozów sztucznych i t. d., przyczem zestawienie poszczególnych obiektów dokonane zostało ze szczególnym uwzględnieniem celów dydaktycznych.

Pomimo szczyptych bardzo rozmiarów obecnie posiadanego lokalu, zdołano zebrać i uporządkować eksponaty około 40-tu krajowych przedsiębiorstw chemicznych.

Muzeum Przemysłu i Rolnictwa, pragnąc nadać zbiorom przemysłowym właściwy kierunek i zapewnić przedstawicielom zainteresowanych instytucji państwowych, przemysłowych, naukowych i społecznych bezpośredni wpływ na całość kształt zagadnień, związanych z dalszym rozwojem tych zbiorów—zorganizowało na swym terenie jednostkę autonomiczną, pod nazwą Muzeum Przemysłu i Techniki, opartą o własny statut i władze (radę, zarząd i dyrekcję).

Zadania Muzeum polegają na gromadzeniu i utrzymywaniu zbiorów, obrazujących stan obecny przemysłu polskiego i w miarę możliwości jego rozwój historyczny.

Celem formalnego powołania do życia Muzeum i dokonania wyboru władz, zamierzone jest zwołanie w najbliższym czasie organizacyjnego zebrania członków.

Prawo uczestniczenia w powyższym zebraniu posiadać będą tylko osoby, które zapiszą się na członków Muzeum Przemysłu i Rolnictwa i wyrażą chęć przyjęcia udziału w pracach nad organizacją i dalszym rozwojem Muzeum Przemysłu i Techniki.

Składka roczna członka wspierającego wynosi zł. 200.—, członka rzeczywistego zł. 25.—.

Blizszych informacji udziela Sekretarz Muzeum, inż. Bronisław Rudnik, urzędujący w godzinach od 9-ej do 15-ej, w lokalu Muzeum przy ul. Krak. Przedm. 66 (tel. 693-40).

Otwarcie Muzeum ma nastąpić w końcu roku bieżącego.

Uważamy za bardzo pożądane zapisywanie się przedsiębiorstw chemicznych na członków Muzeum — stosownie do podanych warunków— gdyż nie tylko zapewnione zostaną wówczas podstawy materialne nowej pożytecznej placówki, lecz również fabryki chemiczne uzyskają możliwość bezpośredniego wpływu na kierunek rozwoju Muzeum Przemysłu i Techniki.

KRONIKA

Dn. 7 października r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym — między innymi — dokonano wyborów Prezydium Zarządu. Ponownie powołano: na Prezesa — p. Dr. Józefa Landaua, na Vice-Prezesów pp. Prof. Dr. Józefa Zawadzkiego, Inż. Włodzimierza Płużańskiego, Inż. Jerzego Wojnara, na członków Prezydium pp. Inż. Zygmunta Toeplitza, Inż. Feliksa Wiślickiego, Inż. Wiktora Sommera, Inż. Jana Podraszkę. Ponadto wysłuchano sprawozdania z bieżących prac Związku, w szczególności zaś w zakresie ostatnich posunięć traktatowych w stosunkach międzynarodowych. Stosowana obecnie — jawna lub ukryta — klauzula preferencyjna przy zawieraniu traktatów handlowych między poszczególnymi krajami, wywołała żywą dyskusję w łonie Zarządu, który dopatruje się wielkich niebezpieczeństw, płynących z takiego stanu rzeczy dla naszego eksportu.

Dn. 7 października r. b. odbyło się plenarne posiedzenie Komisji Technologji Chemicznej P. K. N., na którym wysłuchano sprawozdania z postępu prac poszczególnych podkomisyj, powierzono opracowanie norm technicznych gliceryny Podkomisji Tłuszczowej w porozumieniu z Podkomisją Farmaceutyczną, wreszcie powołano do życia nową Podkomisję norm handlu karbidem, pod przewodnictwem p. Inż. T. Zamoyskiego.

Śląskie Kopalnie i Cynkownie, Sp. Akc. w Katowicach donosi, że wydobywa piryt, który mógłby być dostarczany do fabryk kwasu siarkowego pracujących na pirytach.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Be	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Be	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,73 "	" rogowa 13/14°/N	— "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,88 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
Azotan amonu	100 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110 - 125 "	" saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Be	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	110 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" "pro narcosi"	1,00 "	Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36,80 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110 - 125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Be	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
" " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolinum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	265 "	Stearyna	200 "
Klej skórny	300 "	Superfosfat 16%	11,52 - 12,16 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Be w przel. na 100% HNO ₃	100 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Gumowe artykuły techniczne:	Phosphit:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.	Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Jedwab sztuczny:	Siarka:
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący:	Karbid:	Słomka i włosie wiskozowe:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂):	Klej kostny i skórny:	Smoła pierwszorzędowa:
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”.	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Farmaceutyczne przetwory:	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	Novarsenobenzol:	Soda kaustyczna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Przem. Huszcz. „SCHICHT-LEVER”, Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Oleina zwierzęca:	Stearyna:
	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
		Żelazokrzem 45% i 75%:
		Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 LISTOPADA 1931 R.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY WOBEC PRZESILENIA WALUTOWEGO

Zachwianie się niektórych walut europejskich (oraz pozaeuropejskich), wstrząsając podstawami obrotu międzynarodowego, oczywiście musiało odbić się na polskim przemyśle i handlu, nie omijając działu chemicznego. Dobrze znana niejednorodność wytwórczości chemicznej sprawia, że jej poszczególne działy w bardzo różnym stopniu odczuły wpływy wstrząsów walutowych.

Wprawdzie — nasz przemysł chemiczny nie posiada charakteru wybitnie eksportowego, jednak wskutek różnych przyczyn wywóz produktów chemicznych wzrastał się w ostatnich latach, obejmując wciąż nowe artykuły i docierając do najdalszych krajów. Częściowo eksport był dokonywany na zasadzie oferowania i fakturowania w funtach szterlingów, nawet jeżeli produkty były wywożone do innych, poza Anglią krajów.

Jasne jest, że przy wywozie do Anglii straty poniesione przez naszych eksporterów na transakcjach już dokonanych i przy pobraniu należności w funtach — są prawie nie do powetowania. Natomiast przy istnieniu kontraktów na dostawy jeszcze nie zrealizowane — należy wywożąc do Anglii czynić zastrzeżenia, celem zabezpieczenia sobie na przyszłość możliwości dochodzenia roszczeń o odszkodowanie w wypadku ewentualnej rewaloryzacji waluty angielskiej, względnie w wypadku ogólnego przesądzenia w innej drodze, że analogiczne zobowiązania mają być regulowane przez dłużników według korzystniejszej dla wierzycieli relacji. W wypadku, gdy transakcje eksportowe zostały zawarte w walucie angielskiej z innymi krajami poza Anglią, istnieje możliwość domagania się odszkodowania za straty na kursie funta, zwłaszcza kiedy domniemywa się, że intencją kontrahentów było przyjęcie funta szterlingów, jako złotego miernika wartości.

Decydującym czynnikiem przy rozwikływaniu spraw, powstałych na tle spadku walut, będzie zainteresowanie obydwu stron w przyszłych transakcjach. Gdy eksport z Polski jest nieuniknioną koniecznością, to trzeba nieraz godzić się nie tylko na już zapadłe straty kursowe, lecz również na takie straty przy dalszych dostawach. Ale gdy zagraniczny odbior-

ca zainteresowany jest w kontynuowaniu stosunków handlowych, to względnie łatwo uzyskać od niego bonifikatę za już dokonane transakcje, oraz uchronić się na przyszłość od dalszych strat.

Niewątpliwie na szali rozstrzygnięć w każdym poszczególnym wypadku międzynarodowych transakcyj nie będą ważyły argumenty teoretyczno-prawnicze, ani względy słuszności i sprawiedliwości, lecz właśnie utylitarne przesłanki natury handlowej. Dlatego też zwracanie się w sprawie takich sporów do sądów obco-krajowych lub międzynarodowych instytucji rozjemczych wydaje się niebezpieczne i mało celowe. Tylko w razie bardzo poważnych szans powodzenia należałoby wstępować na tę uciążliwą, a niekiedy i kosztowną drogę.

Jak wiadomo — istnieją w zakresie naszego przemysłu chemicznego transakcje i kontrakty o charakterze odwrotnym, mianowicie dostawy surowców chemicznych (piryty, fosforyty, tłuszcze i t. d.), zawarte na podstawie zobowiązań w walucie angielskiej. Aczkolwiek w tych wypadkach niewątpliwą tendencją zagranicznych dostawców był zamiar otrzymywania dewiz w funtach angielskich (a więc bonifikaty za już dokonane lub mające nastąpić dostawy byłyby nieusprawiedliwione), to jednak wyżej postawiona zasada predominacji względów handlowych musi być stosowana w całej pełni.

Konflikty, wynikające z krajowych transakcyj handlowych zawartych w walucie obcej, będą raczej rzadkością na gruncie handlu artykułami chemicznymi. Ewentualne spory — należałoby poddawać orzecznictwu sądów arbitrażowych.

Załamanie się kursów obcych walut z natury rzeczy prowadzi do zmniejszenia kosztów produkcji w licznych krajach, a więc ułatwia przenikanie zagranicznych towarów chemicznych na rynek polski. Zjawisko to jeszcze nie zarysowało się wybitnie, ale niechybnie będzie się uwydatniało, jeżeli nie zostanie powściągnięte odpowiednimi zarządzeniami celnymi.

Oslabienie walut, zwłaszcza zaś funta angielskiego, dotyka innej jeszcze sprawy, mianowicie korzystania przedsiębiorstw chemicznych

z zagranicznych kredytów finansowych. Faktem jest, że po załamaniu się kilku banków środkowo-europejskich, przemysł nasz w niektórych wypadkach potrafił stworzyć sobie w Anglii zastępcze źródła kredytów. Dzisiaj — wprawdzie zmniejszyła się suma zobowiązań z tego tytułu, wyrażona w złotych, ale prolongata zobowiązań lub otrzymanie dalszych kredytów ze źródeł angielskich wydaje się dość problematyczne. To ostatnie zagadnienie posiada znacz-

ną doniosłość i powinno być wzięte pod rozwagę przez czynniki decydujące w sprawach polityki kredytowej.

W ogólnym rezultacie — nie należy zamykać oczu na ujemne wpływy zachwiania się walut na działalność przemysłu chemicznego. Trzeba będzie nowych wysiłków w celu utrzymania dotychczasowego eksportu, zatamowania wzrostu zbędnego przywozu i zapewnienia przedsiębiorstwom dopływu płynnych środków obrotowych.

CŁO NA SIEMIĘ LNIANE

Dn. 16 października r. b. odbyło się w Prezydium Rady Ministrów posiedzenie Komisji Lniarskiej.

Na zebraniu przeważały sfery rolnicze, naukowe, przedstawiciele kupiectwa i finansów Wileńszczyzny. Pierwszy punkt porządku dziennego obejmował sprawę cła na siemię lniane.

Projekt Komisji Lniarskiej wychodził z założenia, że celem należytej ochrony krajowej hodowli lnu i konopi — niezbędne jest podniesienie cła na siemię lniane do wysokości zł. 20 — od 100 kg.

W obronie tego stanowiska występowali delegaci wileńscy z prof. Jagminem na czele, starając się udowodnić konieczność wprowadzenia cła. Argumentacja nie była przekonująca i wychodziła wyłącznie tylko z przesłanek teoretycznych.

Przedstawiciele przemysłu chemicznego w rzeczowych wywodach wykazywali niecelowość wprowadzenia zwwyżki celnej na siemię lniane. Gdyby bowiem ochrona celna miała być skuteczna, to obecne ceny siemienia lnianego krajowego powinny się wahać od zł. 40 do zł. 43. Tymczasem przy obecnej podaży krajowego siemienia lnianego ceny te wynoszą zł. 26 — 29. Jest to najlepszym dowodem, że stawka celna na siemię lniane nie przyniesie praktycznych korzyści rolnictwu krajowemu.

Na wiosnę r. b. nie było żadnych zapasów krajowego siemienia i wskutek tego powtórzyło się to samo zjawisko, jakie obserwujemy corocznie: import argentyńskiego siemienia lnianego rozpoczął się dopiero po całkowitem wyczerpaniu krajowych zapasów.

Przedstawiciele rolnictwa zaryzykowali twierdzenie, jakoby przemysł olejarski uprawia zapomocą oleju słonecznikowego dumping w stosunku do oleju lnianego. Twierdzenie to było bardzo łatwo odparte przez przedstawicieli przemysłu, którzy udowodnili, że olej lniany ma specjalne przeznaczenie, bodajże wyłącznie na cele techniczne (jako olej schnący), natomiast olej słonecznikowy jest zużytkowany tylko na cele jadalne, gdyż na cele techniczne nie nadaje się.

Dyskusja na temat znacznej rozpiętości cen siemienia u producenta i odbiorcy doprowadziła do przekonania, że najistotniejszym czynnikiem w obrocie siemiem lnianem w kraju jest brak

jakiegokolwiek kontaktu rolnictwa z przemysłem, producenta z odbiorcą.

Na fakt ten Związek Przemysłu Chemicznego wielokrotnie zwracał uwagę. We wszystkich prawie sprawozdaniach rocznych Związku zawsze kwestja ta była poruszana. Zwracaliśmy wtedy uwagę rolnikom, że przemysł olejarski powinien być w naszych specyficznych warunkach przemysłem par excellence rolnym, w każdym zaś razie pośrednictwem, podrażające bardzo znacznie siemię lniane, należy usunąć przy wspólnem porozumieniu i w obopólnym interesie. Zdanie to podzielił również przewodniczący zebrania, p. Chrzanowski, który kończąc dyskusję na temat ochrony celnej dla siemienia lnianego, konieczność utworzenia organizacji skupiu siemienia specjalnie podkreślił.

Przewodniczący zakomunikował zebranym, że kwestja organizacji aparatu zakupu i finansowania tych zakupów będzie przedmiotem dalszych jeszcze studjów i że właściwie, działając w tym kierunku, rolnicy mogą odnieść największe korzyści.

KRONIKA

Dn. 24 października r. b. odbyło się posiedzenie Państwowej Rady Spirytusowej, które zastanawiało się nad projektem Ustawy w sprawie zmian Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o monopolu spirytusowym. Z pośród spraw, bezpośrednio interesujących przemysł chemiczny, należy zwrócić uwagę na następujące postanowienia:

Wyrób kwasu octowego zaliczony został do przemysłów koncesjonowanych, na których prowadzenie niezbędne jest uzyskanie zezwolenia Ministra Skarbu.

Akceptowano tezę, w myśl której Rada Ministrów w terminie i na warunkach przez siebie oznaczanych wprowadzi i regulować będzie w drodze rozporządzeń przymus mieszania spirytusu do środków napędowych. Rada Spirytusowa uchwaliła ponadto zwrócić się do Rady Ministrów, aby przymus ten był stosowany począwszy od dn. 1 lipca 1932, aby przepisana ilość spirytusu w mieszankach napędowych nie była niższa od 6% i wzrastała progresywnie, wreszcie aby właściwe Rozporządzenie zaopatrzone było sankcjami karnymi.

Pomimo odmiennego stanowiska przedstawi-

cieli przemysłu chemicznego, Rada Spirytusowa zdecydowała zaproponować skreślenie tych postanowień dotychczasowego Rozporządzenia, które zezwalały gorzelniom przemysłowym, bezpośrednio połączonym ze zużywającymi spirytus fabrykami, na uzyskiwanie dodatkowego prawa odpędu spirytusu ponad wyznaczony kontyngent — celem przerabiania tego spirytusu we własnych fabrykach.

Projekt odmiennego podziału kontyngentu odpędu spirytusu między gorzelnie rolnicze i przemysłowe, w kierunku zwiększenia ilości spirytusu otrzymywanego w gorzelniach przemysłowych, a przeznaczonego wyłącznie na cele niekonsumcyjne, nie uzyskał większości na posiedzeniu Rady Spirytusowej, która opowiedziała się za utrzymaniem dotychczasowego stosunku 5% ogólnej ilości produkowanego spirytusu w gorzelniach przemysłowych i 95% — w gorzelniach rolniczych.

Dn. 15 października r. b. odbyło się wspólne posiedzenie Zarządu Związku i Sekcji Eksportowej, poświęcone specjalnie zagadnieniom traktatowym. Stwierdzono, że jedną z przyczyn zmniejszenia wywozu produktów chemicznych w I półroczu r. 1931 (o 35%) — są liczne traktaty preferencyjne, zawarte między poszczególnymi krajami. Traktaty te, sprzyjając zbliżeniu gospodarczemu kontrahentów, siłą rzeczy prowadzą do ograniczenia działalności innych importerów, między innymi Polski, na rynkach związanych umowami preferencyjnymi.

Sekcja Eksportowa zastanawiała się, jakie środki należy przedsięwziąć celem utrzymania stanu posiadania polskiego przemysłu chemicznego na poszczególnych rynkach zbytu; ponadto uchwaliła rozpocząć prace w zakresie zbadania rynków zastępczych, któreby pozwoliły odzyskać utracone pozycje w dziedzinie eksportu.

W dniu 16 października r. b. odbyło się w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie posiedzenie połączonych Komisji Racjonalizacji i Administracji stosunków gospodarczych. Tematem obrad była sprawa utworzenia Centrali środków odurzających i trucizn.

Na posiedzeniu tem obecni byli przedstawiciele Związku Przemysłu Chemicznego w osobach pp.: Jezierskiego, Kleinadla, Otolskiego i Więckowskiego.

Przedstawiciele hurtu drogowego wypowiedzieli się za utworzeniem takiej Centrali, natomiast przedstawiciele przemysłu chem.-farm. — przeciw tworzeniu Centrali i za pozostawieniem handlu środkami odurzającymi w formie dotychczasowej.

Motywy zajętego przez przedstawicieli przemysłu stanowiska była konieczność nieodcinania przemysłowców od pierwszych źródeł surowców i unikania utrudnień w sprzedaży wytwarzanych produktów. Stanowisko przed-

stawiciele Związku Przemysłu Chemicznego zgodne było z poglądem przedstawicieli Polskiego Powszechnego Towarzystwa Farmaceutycznego.

Dn. 27 października r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, na którym, między innymi, postanowiono:

Filtry z bibuły w postaci gotowych krążków używanych w laboratorjach chemicznych, cłic wg. poz. 177 p. 23;

Preparat „Targesin“, zawierający srebro w postaci koloidalnej, cłic wg. poz. 110 p. 3;

Arkusze hektograficzne cłic wg. poz. 43 p. 2b;

Pak naftowy cłic wg. poz. 83 p. 3.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

Ukazał się nowy zeszyt związkowej taryfy polsko-rumuńskiej, obowiązującej od dn. 15 września 1931 r. Wobec dokonanych w swoim czasie zmian w wewnętrznej taryfie rumuńskiej, poprzednia taryfa związkowa nie mogła być stosowana. Obecne wydanie zawiera stawki już przerachowane. Taryfa obejmuje następujące artykuły chemiczne: benzol, biel cynkowa, cerata, farby malarskie, farby z tlenku żelaza, fenol, gudron, kainit, karbolineum, ksylol, kwasy siarkowy, solny i węglowy, litopony, margaryna, naftalin, nasiona oleiste, oleje roślinne i jadalne, pak, przędza z jedwabiu sztucznego, azotan wapnia, siarczan amonu, terpentyna, tłuszcze jadalne sztuczne, ultramaryna, ziemie farbiarskie.

W Dz. Ust. Nr. 93 z dn. 26 października 1931 pod poz. 721 ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji z dn. 21 września 1931 r. w przedmiocie regulaminu przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych. Na zasadzie tego Rozporządzenia dotychczasowy regulamin przestaje obowiązywać, zaś nowy wchodzi w życie z dn. 1 grudnia 1931 r.

ECHA

* Z dniem 1 listopada r. b. dotychczasowy generalny dyrektor Sp. Akc. „Lignoza“, p. inż. Tomisław Morawski, opuszcza zajmowane stanowisko, rozpoczynając działalność na terenie Rybnickiego Gwarectwa Węglowego. P. inż. Morawskiemu, który od wielu lat jest również członkiem Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, składamy życzenia jaknajowocniejszej pracy na nowej placówce, wyrażając jednocześnie szczerzy żal z powodu opuszczenia przez Niego terenu bezpośredniej pracy w przemyśle chemicznym.

Na stanowisko generalnego dyrektora Sp. Akc. „Lignoza“ powołany został p. inż. Leopold Szefer, dotychczasowy zastępca delegata Górnośląskiego Związku Przemysłowców Górniczo-Hutniczych w Warszawie. P. inż. Szeferowi składamy życzenia najpomyślniejszej działalności na terenie jednego z największych w Polsce przedsiębiorstw chemicznych — ku pożytkowi całej polskiej chemicznej wytwórczości.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Bé	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Bé	14,25 "
* " " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,73 "	" rogowa 13/14% N	— "
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,88 "	Naftalina surowa prasowana	34,50 "
Azotan amonu	100 "	" czysta w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	200 "
* Boraks	110 - 125 "	" saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Bé	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	115 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" "pro narcosi"	1,00 "	Pirydyna czysta za 1 kg	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smoła preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Siarczan amonu	36,80 "
Formalina 40%	270 "	* Siarczan miedzi	110 - 125 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Bé	305 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* " techniczna 85/88%	175 "	Soda amonjakalna	25 "
* Karbid granulowany	75 "	" kaustyczna	60 "
Karbolinum	39,75 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej kostny	265 "	Stearyna	200 "
Klej skórnny	300 "	Superfosfat 16%	11,52 - 12,16 "
Krezol	140 "	Toluol czysty	120 "
* Kwas azotowy 30° Bé w przel. na 100% HNO ₃	100 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Gumowe artykuły techniczne:	Phosphit:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp Akc.“, Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.	Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Jedwab sztuczny:	Siarka:
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący:	Karbid:	Słomka i włosie wiskozowe:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂):	Klej kostny i skórnny:	Smoła pierwszorzędowa:
Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. „ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”.	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Farmaceutyczne przetwory:	Kwaśny węglan sodowy (bicarbonat):	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	Novarsenobenzol:	Soda kaustyczna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Przem. Tluszcz. „SCHICHT-LEVER Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Oleina zwierzęca:	Stearyna:
	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
		Żelazokrzem 45% i 75%:
		Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 LISTOPADA 1931 R.

MIĘDZYNARODOWY DOM CHEMJI

W pierwszych dniach października r. b. odbyło się w Paryżu ogólne zebranie Fundacji Domu Chemji.

Idea Domu Chemji powstała w roku 1927, z okazji 100-lecia znakomitego uczonego francuskiego, Marcelego Berthelot. Komitety uczczenia setnej rocznicy urodzin Berthelot, zorganizowane w różnych krajach świata, doszły wówczas do wniosku, że zamiast wzniesienia odpowiedniego pomnika — rzeczą słuszniejszą będzie ufundowanie w Paryżu instytucji, godnej tego wielkiego dobroczyńcy ludzkości. Międzynarodowa subskrypcja dała w wyniku — na dzień 31 października 1930 — ogólną sumę zgorą 24 milionów franków, w czym Francja i kolonie partycypują sumą przekraczającą 13 milionów franków, zaś inne kraje — przeszło 11 milionów franków.

Rząd francuski, doceniając wielkie znaczenie powołania w Paryżu instytucji Domu Chemji, przeprowadził przez izby ustawodawcze odpowiednią ustawę, w myśl której pałac Rochefoucauld d'Estissac, położony w pobliżu Pól Elizejskich na lewym brzegu Sekwany w Paryżu, został przeznaczony na Dom Chemji. Ponieważ jednak — stosownie do przepisów uchwalonej przez parlament francuski ustawy — pałac stanowić miał wspólną własność Domu Chemji i Uniwersytetu, przeto nasunęła się konieczność udzielenia odpowiedniej rekompensaty Uniwersytetowi wzamian za wyłączne przeznaczenie pałacu na instytucję Domu Chemji. Kosztem 3 milionów franków udało się przeprowadzić tę koncepcję i aktem z dn. 1 lutego 1931 pałac Rochefoucauld stał się własnością Domu Chemji.

Pałac stanowi jeden z najpiękniejszych w Paryżu budynków, pochodzących z XVIII stulecia,

składa się z korpusu centralnego i 2-ch skrzydeł bocznych, które są obecnie burzone. Korpus centralny pozostaje w dotychczasowej formie; charakterystyczne dla epoki wnętrza będą zachowane bez zmian; przeznaczony będzie na posiedzenia rad, kongresów, komitetów, komisji oraz służyć będzie celom reprezentacyjnym. Boczne skrzydła, zaprojektowane zgodnie z charakterem architektonicznym starej części pałacu, mieścić będą naukowe i przemysłowe stowarzyszenia chemiczne, zarówno francuskie jak międzynarodowe — np. Międzynarodową Unję Chemiczną, Międzynarodowy Urząd Chemiczny i t. p. Obok środków pracy chemicznej, jakie zgrupowane będą w Domu Chemji, przybywający do Francji uczeni i technicy zagraniczni znaleźć tam będą mogli siedzibę swoich studjów i badań.

Z polskiego punktu widzenia Międzynarodowy Dom Chemji niezawodnie będzie posiadał poważne znaczenie. Coraz większa ilość chemików polskich udaje się na studia naukowe do Paryża; istnienie placówki, gdzie zetknąć się będzie można z działaczami chemicznymi nie tylko francuskimi, lecz również innych narodowości, rozszerzy znakomicie możliwości pogłębienia studjów.

Polska była reprezentowana na posiedzeniu Fundacji. Ofiarodawcy, którzy partycypowali w zebranych funduszach sumą powyżej 5 tysięcy franków, mają prawo uczestniczenia w Zarządzie Fundacji. Kraj nasz, jak wiadomo, znajduje się na jednym z pierwszych miejsc wśród ofiarodawców z poza granic Francji. Przedstawicielem Komitetu Polskiego na paryskim posiedzeniu był prezes rady Sp. Akc. „Ludwik Spiess i Syn” — p. konsul Bolesław Krzyżański.

UBEZPIECZENIE OD WYPADKÓW W PRZEMYSLE CHEMICZNYM

W Nr. 17 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” z dn. 1 września r. b. podaliśmy do wiadomości zaprojektowany przez komisję wyłonioną na terenie Związku podział tytułów niebezpieczeństwa przemysłu chemicznego w Zakładzie Ubezpieczeń od Wypadków. Dn. 24 października r. b. odbyło się w Min. Pracy i Opieki Społecznej posiedzenie Komisji IV, obejmującej przemysł chemiczny, materiały do ogrzewania i oświetlenia, przemysły: papierowy, introligatorski, gumowy i skórzany. Przemysł chemiczny reprezentowany był przez pp. dr. A. Hirszowskiego i inż. M. Holtorpa.

Komisja rozważyła szereg wniosków, zgłoszonych przez przedstawicieli zainteresowanych przemysłów w sprawie zmiany nomenklatury, i zaprojektowała w zakresie przemysłu chemicznego następujące jej brzmienie:

- 1) Nieorganiczny przemysł chemiczny i elektrochemiczny z wyłączeniem produktów, wymienionych oddzielnie.
- 2) Wyrób syntetycznych nawozów azotowych (wyrób saletry amonowej i karbidu zwiększa stopień niebezpieczeństwa).
- 3) Chemiczny przerób fosforytów i koncentracja nawozów potasowych.
- 3) Wyrób farb mineralnych, atramentu, czernideł, sztyftów do ołówków, kredek, farb i lakierów olejnych oraz sadzy z olejów mineralnych.
- 5) Wyrób sztucznych wód mineralnych.
- 6) Wyrób gazów technicznych (wodór, tlen, bezwodnik kwasu węglowego, acetylen) i innych.
- 7) Wyrób masy zapalczanej, materiałów wybuchowych, środków detonacyjnych, zapalnych, pirotechnicznych, celuloidu oraz manipulacja temi materiałami (znamię mniejszego niebezpiecz. — skład zabezpieczony).
- 9) Chemiczna przeróbka drewna i żywicy łącznie z wyrobem garbników roślin.
- 10) Przerób ropy naftowej, wosku ziemnego, łupków bitumicznych i wyrób świec parafinowych.
- 11) Gazolinie, wyrób sadzy z gazoliny i gazu ziemnego oraz rozdzielnie i gazonie gazu ziemnego.
- 12) Techniczna przeróbka smoły, asfaltu, wyrób papy dachowej i mieszanych smarów.
- 13) Wyrób półproduktów organicznych oraz barwników.
- 14) Wyrób produktów farmaceutycznych, kosmetycznych, perfumeryjnych, pachnideł, lakierów spirytusowych, estrowych i acetonowych oraz niewymienionych oddzielnie. Wyrób produktów nieorganicznych i organicznych oraz preparatów fotograficznych i samoistne labo-

ratorja chemiczne. (Wyrób lakierów spirytusowych, dwusiarczku węgla i eteru siarkowego zwiększa stopień niebezpieczeństwa).

- 15) Wyrób sztucznego jedwabiu (znamię większego niebezpiecz. — jedwab nitrocelulozowy).
- 16) Wyrób olejów roślinnych.
- 17) Przerób tłuszczów roślinnych i zwierzęcych, odpadków zwierzęcych, oraz wyrób spodjum, stearyny, mydła i świec kompozycyjnych.

KRONIKA

Dn. 4 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego, na którym Zarząd rozważał szereg bieżących spraw, związanych z działalnością naszej organizacji. Między innymi, postanowiono sprawozdanie za r. 1931 opublikować w nieco szczuplejszej niż dotychczas formie, pozostawiając jednak bez zmiany zarówno układ sprawozdania, jak część sprawozdawczą i monograficzną. Zarząd wychodzi bowiem z założenia, że sprawozdania Związku stanowią bardzo cenny materiał informacyjny o stanie oraz potrzebach przemysłu chemicznego, zaś tendencje oszczędnościowe, jakie muszą się rysować w budżecie Związku na rok przyszły — nie mogą wyrażać się w zwężeniu ram sprawozdania.

Postanowiono zwrócić się do Głównego Urzędu Statystycznego z wnioskami w sprawie układu nomenklatury statystycznej w zestawieniach, dotyczących handlu zagranicznego Polski. Dotychczasowe tablice, chociaż odpowiadają na ogół swemu celowi, wymagają jednak pewnych uzupełnień, zwłaszcza w kierunku rozbicia pozycji zbiorowych na szczuplejsze grupy.

Zarząd zapoznał się z zasadami projektu nowej Ustawy o handlu nawozami sztucznymi oraz przyjął do wiadomości pozytywne wyniki akcji w sprawie przeciwstawienia się projektowi wprowadzenia obciążeń akcyzowych benzolu i sody.

Dn. 27-go października r. b. odbyło się 10-te doroczne plenarne posiedzenie Polskiego Kom. Normalizacyjnego.

Protokół z poprzedniego posiedzenia, komunikat o zmianach zaszytych w składzie osobowym Komitetu oraz sprawozdanie z działalności Komitetu za okres od dn. 1.IV. 1930 r. do dn. 31. III. 1931 r. przyjęto bez zastrzeżeń. Z kolei wysłuchano sprawozdania kasowego i przystąpiono do zatwierdzenia projektów norm, których wykaz obejmował trzy kategorie:

- normy, co do których nie zgłoszono żadnych sprzeciwów,
- normy z drobnymi poprawkami, przeważnie natury redakcyjnej, wreszcie
- normy, co do których zgłoszono poważniejsze sprzeciwy; ostatnie normy uchwalono przy-

jąc warunkowo, t. j. po uzgodnieniu sprzeczności z autorami projektu.

Do pierwszej kategorii projektów zaliczyć należy również przyjęte na posiedzeniu trzy normy chemiczne: kleju kostnego, skórniego i wymiarów świec.

W czasie dyskusji nad przyjmowaniem projektów norm wyłonił się szereg spraw. Między innymi ustalono definicję „wkręta” i „śruby”; uchwalono, że norma, poddana rewizji decyzją prezesa Komitetu, obowiązuje jednak do chwili przyjęcia nowej — z wyjątkiem, gdyby P.K.N. postanowił inaczej.

Następnie przewodniczący zakomunikował zebranym o utworzeniu nowych komisji i podkomisji oraz o zmianach zaszytych na stanowiskach przewodniczących. W łonie Komisji Technologii Chemicznej zostały ukonstytuowane dwie nowe podkomisje: farmaceutyczna — pod przewodnictwem dr. St. Otolskiego i podkomisja norm handlu karbidem z inż. T. Zamoy skim na czele. Inż. Smoleński zrzekł się przewodnictwa w podkomisji gazów technicznych, zaś inż. A. Elandt został przewodniczącym podkomisji acetylenowej (opracowanie przepisów o wytwarzaniu, przechowywaniu i używaniu acetyleny). Następnie zajęto się komisjami, wykazującymi małą aktywność i upoważniono Prezydium do reorganizacji takich komisji. Wreszcie przewodniczący zakomunikował o wygaśnięciu mandatów Francji i Holandji w Prezydium Rady Międzynarodowego Komitetu Normalizacyjnego i o wejściu w skład prezydium Rady — Polski i Austrii. W r. 1933 projektowany jest zjazd Międzyn. Kom. Normalizacyjnego w Warszawie.

Wobec zamiaru Min. Komunikacji zniesienia taryfy wyjątkowej na importowane oleje egzotyczne, idące przez porty polskie do chemicznych fabryk tłuszczowych — dn. 3 listopada odbyła się w Min. Komunikacji konferencja, w której z ramienia Związku brali udział pp.: inż. J. Podraszko i A. Barszczewski. W wyniku dyskusji Ministerstwo przychyliło się do wniosku przedstawicieli przemysłu chemicznego utrzymania w mocy dotychczasowej taryfy.

W związku ze wzrastającym zapotrzebowaniem na krzemofluorki magnezu, wapnia i cynku, używane w przemyśle betonowym, Związek Przemysłu Chemicznego zwrócił się do fabryk superfosfatu z propozycją zbadania możliwości wytwarzania tych połączeń — zamiast otrzymywanych dotychczas przy produkcji superfosfatu krzemofluorków sodowych. Przemysł superfosfatowy przeprowadza obecnie studia nad odpowiednim przestawieniem swoich możliwości w powyższym zakresie.

IX Kongres Międzynarodowy Chemji Czystej i Stosowanej odbędzie się w Madrycie w okresie od dn. 3 do 10 kwietnia 1932 r. Biuro or-

ganizacji Kongresu mieści się w Madrycie (Madrid 8, San Bernardo 49), dokąd wszyscy zamierzający wziąć udział w Kongresie zechcą zwrócić się bezpośrednio.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 95 dn. 29 października r. b. ukazały się pod poz. 726 i 727 teksty: 1) Międzynarodowego Porozumienia w sprawie wywozu kości, podpisanego w Genewie dn. 11 lipca 1928 oraz 2) Oświadczenia rządowego z dn. 19 sierpnia 1931 w sprawie ratyfikacji tego porozumienia.

Stosownie do przepisów porozumienia, wywóz kości surowych lub odtłuszczonych, jak również ich odpadków oraz skór nie ma podlegać zakazom lub ograniczeniom wywozu od dn. 1 października 1929, w każdym zaś razie cła wywozowe, nie przekraczające stawki 1.5 fr. szwajc. od 100 kg. — nie będą podwyższone. Cła ponad 3 fr. szwajc. będą stopniowo obniżane. Konwencja została podpisana przez następujące kraje: Niemcy, Austrię, Belgię, Wielką Brytanię, Bułgarię, Danję, Finlandję, Francję, Węgry, Włochy, Luksemburg, Norwegię, Holandję, Polskę, Rumunię, Jugosławię, Szwecję, Szwajcarię, Czechosłowację, Turcję.

W Dz. Ust. Nr. 96 z dn. 31 października r. b. ukazało się pod poz. 734 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 27 października 1931 o dalszem zawieszeniu cła wywozowego od mizdry oraz odpadków i skrawków skór surowych wszelkich — do dn. 31 marca 1932 włącznie.

W Dz. Ust. Nr. 98 z dn. 8 listopada r. b. ukazało się pod poz. 750 Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 3 listopada 1931 w sprawie zakazu przywozu niektórych towarów.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia zabroniony jest aż do odwołania przywóz: chlorku amonu (salmjaku), węglanu amonu — poz. t. c. 98 p. 1., saletry potasowej — poz. t. c. 103 p. 4, kwasu azotowego o koncentracji 40° Bé i mniej — poz. t. c. 108 p. 4b. Rozporządzenie weszło w życie dn. 11 listopada r. b.

Rozporządzenie to jest dalszą konsekwencją posunięć w zakresie polskiej polityki azotowej, uzupełniając w pewnym stopniu niedawne zarządzenia, podwyższające stawki celne na związki azotowe.

ECHA

Z okazji święta Niepodległości odznaczeni zostali następujący działacze na polu przemysłu chemicznego: Inż. Eugeniusz Kwiatkowski — Wielką Wstęgą Orderu Odrodzenia Polski; Inż. Henryk Kułakowski i Inż. Edmund Trepka — Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski; Dr. Józef Landau i Inż. Tadeusz Zamoyski — Złotym Krzyżem Zasługi.

Wszystkim odznaczonym składamy serdeczne powinszowania.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "
czysty 99%	300 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,73 "
* granulowany za 1 kg % N ₂	1,88 "
Azotan amonu	100 "
Benzol handlowy 90%	85 "
czysty	100 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "
* Boraks	110 - 125 "
Chlorek cynku 50° Be	45 "
Chlorek wapna bielący	36 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "
Chloroform czysty	800 "
" "pro narcosi"	1,00 "
Eter siarkowy	390 "
Fenol czysty	300 "
Formalina 40%	270 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Be	305 "
* techniczna 85/88%	175 "
* Karbid granulowany	75 "
Karbolineum	39,75 "
Klej kostny	265 "
Klej skórny	300 "
Krezol	140 "
* Kwas azotowy 30° Be w przel. na 100% HNO ₃	100 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "

Kwas siarkowy 60° Be	7,37 zł.
" solny 19°/21° Be	14,25 "
" octowy techn. 30%	120 "
Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
" rogowa 13/14°/N	—
Naftalin surowy prasowany	34,50 "
" czysty w łuskach	57,50 "
Octan sodu	140 "
" ołowiu	215 "
Oleina zwierzęca destylat	210 "
" saponifikat	190 "
Cleum 20%	19,94 "
Olej lniany	105 "
* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Smoła preparowana	18,75 "
Siarczan amonu	36,80 "
* Siarczan miedzi	110 - 125 "
* Siarczek sodu 60/62%	65 "
Soda amonjakalna	25 "
" kaustyczna	60 "
Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Stearyna	200 "
Superfosfat 16%	11,52 - 12,16 "
Toluol czysty	120 "
Żelatyna techn.	380 "

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.“, Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER”
Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1
telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słonka i włosie wiskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smoła pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 1 GRUDNIA 1931 R.

TRUDNE WARUNKI DZIAŁALNOŚCI WYŻSZYCH ZAKŁADÓW NAUKOWYCH W POLSCE

Trwające od 2-ch lat przesilenie gospodarcze nie ominęło żadnej dziedziny pracy, wyciskając wszędzie piętno redukcji i ograniczenia, chwiejąc podstawami materialnymi największych instytucji, uniemożliwiając zaspakajanie najniezbędniejszych potrzeb kulturalnych i społecznych. Potęgująca się depresja ekonomiczna z konieczności musiała dotknąć wyższych uczelni, których budżety coraz skromniej dotowane przez Skarb Państwa, zaczęły ulegać stopniowemu kurczeniu. Ten stan rzeczy jest szczególnie dotkliwy dla politechnicznych i uniwersyteckich wydziałów chemicznych, wymagających, jak wiadomo, pokaźnych środków na prowadzenie ćwiczeń studenckich a tembardziej celem utrzymania pracowni naukowych na wysokości nowoczesnych wymagań.

Jeżeli dla przykładu zatrzymamy się nad potrzebami pracowni technologicznych w Politechnice, to tendencje panujące w technice stosowania wielkich ciśnień, wysokich temperatur, prądów o wysokim napięciu i t. d. wymagają analogicznie w pracowniach odpowiednich instalacji, które nie mogą być bardzo tanie.

Współdziałanie nauki z przemysłem, jeżeli nie ma być papierowym hasłem, lecz realnym programem wcielonym codziennie w życie — musi na gruncie politechnik znaleźć wyraz w budowie aparatów i urządzeń w skali półfabrycznej, celem badania i obserwacji procesów wytwórczych.

Wyodrębnianie poszczególnych gałęzi przemysłu chemicznego, tworzenie jakby odrębnych światów wytwórczości, które prócz nazwy niewiele mają wspólnego z innymi działami fabrykacji chemicznej, pociągają konieczność specjalizacji technologicznej, a więc organizowania katedr i docentur, będących ogniskami wiedzy w specjalnych zakresach.

Tymczasem jednak — kurczenie środków finansowych, nie sięgające wprawdzie tak daleko, aby zupełnie unieruchomić wydziały chemiczne, zaszło jednak do granic osłabienia działalności pracowni i likwidacji specjalnych katedr.

Przemysł chemiczny, który w zastępach kształcącej się na wydziałach chemicznych młodzieży musi widzieć kadry swych przyszłych pracowników, nie może patrzeć obojętnem

okiem na niebezpieczeństwa grożące wysokiemu poziomowi naszych zakładów naukowych. Wprawdzie ciężkie czasy są niewątpliwą przyczyną pewnego osłabienia ofiarności sfer przemysłowych na cele nauki, jednak z prawdziwym zadowoleniem możemy stwierdzić, że dzięki współdziałaniu szeregu fabryk chemicznych z Państwową Fabryką Związków Azotowych w Mościcach na czele, uda się utrzymać w bieżącym roku akademickim te docentury technologiczne, których byt wydawał się zagrożony. Należy wyrazić nadzieję, że ten obywatelski czyn znajdzie naśladowników i kontynuatorów.

Wszędzie zagranicą pobierane są od studentów znaczne opłaty za korzystanie z pracowni. Opłaty te są niezależne od czesnego i służą na pokrycie kosztów zużywanych przez studentów odczynników chemicznych, na naprawę aparatury i t. p.

Opłaty te wynoszą np. w Monachjum za laboratorium całodzienne 42 Mk. + zwrot kosztów 25 Mk. = 67 Mk. semestralnie, w Berlinie za pracownię 50 Mk. semestralnie, w Zurichu za pracownię 157 fr. szwajc. semestralnie, dla zaawansowanych 172 fr. szwajc. semestr., w Tuluzie 1.000 fr. fr. rocznie i t. d. W Polsce istnieją wprawdzie opłaty za laboratorium, są one jednak znacznie niższe i wynoszą np. w Politechnice Warszawskiej 45 zł. semestralnie. Suma ta nie pokrywa nawet $\frac{1}{4}$ części bezpośrednich kosztów pracy studenta; jeżeli zatem Skarb Państwa nie będzie mógł łożyć na pracownię sum w wysokości doniedawna wypłacanych, wówczas może okazać się koniecznym pobieranie od studentów opłat za korzystanie z pracowni w wysokości conajmniej 3 razy większej niż obecnie.

W kołach profesorskich, znających ciężki stan materialny młodzieży, studjowanej są również inne środki, które w pewnej mierze mogłyby służyć uzupełnieniem budżetów wyższych uczelni. Tak więc rzucono myśl obłożenia prowadzanych do Polski produktów chemicznych specjalnymi dodatkami do ceł, np. w wysokości 1%, na korzyść pracowni chemicznych. Należy się jednak obawiać, że zarówno względy formalne, jak praktyczne utrudnią realizację podobnych opłat.

BEZROBOCIE

Naczelny Komitet do Spraw Bezrobocia przy Prezesie Rady Ministrów wydał następującą odezwę:

OBYWATELE RZECZYPOSPOLITEJ!

Ciężar bezrobocia wielkiem brzemieniem legł na barki wszystkich niemal społeczeństw świata.

Powszechny kryzys gospodarczy niesie za sobą tę klęskę o niepamiętnych rozmiarach.

Dotknięte nią narody skupiają się w wysiłku przetrwania, ulżenia niedoli szerokich mas społecznych, które pragną pracować, a pracy nie znajdują.

W obliczu zimy bezrobocie urasta do rozmiarów, które tylko wysiłek całego społeczeństwa, wszystkich jego warstw i wszystkich obywateli opanować może.

Zwalczanie bezrobocia — to największy bezpośredni obowiązek, jaki obecnie mamy do spełnienia. Został on powierzony przez Rząd Naczelnemu Komitetowi do Spraw Bezrobocia.

Akcja Naczelnego Komitetu zmierza w dwóch kierunkach — do najracjonalniejszego rozłożenia pracy, celem zatrudnienia największej liczby pracowników, a przede wszystkim żywicieli rodzin, oraz — do niesienia pomocy doraźnej dotkniętym bezrobociem i ich rodzinom.

Naczelny Komitet zwraca się do społeczeństwa, aby w solidarnym wysiłku cały Naród stanął w jednym szeregu walczących z tą klęską.

Brak pracy dla pragnących pracować i skutki tego, to jedno z najistotniejszych zagadnień doby obecnej, to przedmiot troski i odpowiedzialności całego Narodu.

Obywatele! w czasach stokroć większych trudności, bo wśród pożogi Wielkiej Wojny, Polska ratowała szerokie warstwy ludności w ich niedoli.

Dziś do walki z bezrobociem stajemy zbrojni we własną państwowość, oparci o władzę ojczyzny, jako członkowie jednego społeczeństwa — wspólnie cierpiąc — cierpienia swoje leczyć będziemy we wspólnym wysiłku.

Obywatele, wszyscy na front walki z bezrobociem — to nakaz obecnej chwili. W solidarnym wysiłku wszystkich przetrwamy najcięższy czas.

**NACZELNY KOMITET DO SPRAW
BEZROBOCIA PRZY PREZESIE
RADY MINISTRÓW**

Popierając w całej rozciągłości poczynania i prace Komitetu, informujemy że ofiary pieniężne na powyższą akcję wpłacać można w Komitetach Wojewódzkich i miejscowych, pozostających pod przewodnictwem, względnie protektoratem Wojewodów i Starostów, lub na konto czekowe P. K. O. Nr. 3006. Tamże składać można deklaracje o zafiarowanych przedmiotach w naturze.

ZE SPRAW SPIRYTUSOWYCH

Dn. 27 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Państwowej Rady Spirytusowej, na którym wysłuchano sprawozdania Dyrekcji Monopoli Spirytusowego za kampanję 1930-31. Produkcja spirytusu za ostatnich parę lat wyniosła:

Kampanja	W gorzelniach rolniczych	W gorzelniach przemysłowych	Razem
	w hektolitrach spirytusu 100°		
1924/25	655.901	65.079	720.980
1928/29	671.774	56.732	728.506
1929/30	829.523	48.519	878.042
1930/31	600.304	63.300	663.604

Ogólna produkcja w kampanji 1930-31 w porównaniu z kampanją 1929-30 spadła o 14%. Produkcja eksportowa gorzelnii rolniczych, wobec bardzo niskich cen na rynkach światowych, wynosi zaledwie 5% produkcji eksportowej za r. 1929-30.

W kampanji 1930-31 zużyte zostały następujące ilości spirytusu na cele techniczne:

do wyrobu pachnidel	541.635	litrów 100°
do wyrobu mydeł glicerynowych.	23.375	" "
do wyrobu środków leczn. syntetycz.	45.930	" "
do wyrobu octu	1.659.669	" "
do wyrobu lakierów i politory	331.076	" "
do wyrobu eteru siarkowego	268.480	" "
do wyrobu środków wybuchowych	236.777	" "
do wyrobu sztucznego jedwabiu	75.000	" "
do wyrobu prochu	865.697	" "
na inne cele przemysłowe	115.776	" "

W ciągu ubiegłej kampanji sprawa zbytu mieszanek napędowych napotkała na znaczne trudności. Wprawdzie zawarta została umowa z Syndykatem Naftowym na ilość przeszło miliona litrów, jednak umowa ta ekspirowała w dn. 15 maja r. b. W tym stanie rzeczy, Dyrekcja Monopoli zawarła umowę z przedsiębiorstwem prywa. nem na sprzedaż conajmniej 500 000 litrów spirytusu; równoległe powstał projekt zorganizowania specjalnej spółki, która zajęłaby się sporządzaniem i sprzedażą mieszanek napędowych. W połowie marca zawarta została umowa z rektyfikacją w Żyrardowie, celem budowy drugiej w Polsce fabryki spirytusu bezwodnego.

Należy stwierdzić, że w przededniu wprowadzenia w Polsce przymusu mieszkankowego — o czym już donosiliśmy w Nr. 21 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” — posunięcia Monopoli w kierunku propagandy i popularyzacji mieszanek spirytusowych wydają się bardzo celowe.

KRONIKA

W związku z umieszczonym przez nas w Nr. 20 „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” artykułem, dotyczącym organizacji Muzeum Przemysłu i Techniki przy Muzeum Przemysłu i Rolnic-

twa — pozwalamy sobie raz jeszcze zwrócić uwagę na celowość powstania tej nowej i pożytecznej z każdego punktu widzenia placówki oraz na konieczność zapisywania się w poczet członków Muzeum Przemysłu i Techniki. Zapisy przyjmowane są przez Sekretariat Muzeum, mieszczący się przy ul. Krak. Przedm. 66, tel. 693-40 (godz. 9—15). W pierwszej połowie grudnia r. b. odbędzie się walne organizacyjne zebranie Muzeum; prawo uczestniczenia w tem zebraniu przysługiwać będzie wyłącznie członkom Muzeum.

Dn. 7 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Sekcji Nawozowej Związku Przemysłu Chemicznego.

Na posiedzeniu tem szczegółowo była omawiana sytuacja na rynku nawozów sztucznych w sezonie jesiennym 1931 r.

Spożycie nawozów azotowych wyniosło powyżej 30% konsumpcji r. 1929 — t. j. roku normalnego. Na wiosnę 1932 r. cennik nawozów azotowych został niższy o 10% jednak zapotrzebowanie stale się zmniejsza, mianowicie: w r. 1929 sprzedano przeszło 100.000 tonn azotniaku, w r. 1930 — tylko ca. 22.000 tonn, w r. 1931 prawdopodobnie zbyt wyniesie od 10—12.000 tonn azotniaku.

Na rynku nawozów superfosfatowych — sezon jesienny był naogół słaby, gdyż zapotrzebowanie wyniosło zaledwie 60% konsumpcji poprzedniego roku; ten stan rzeczy tłumaczy się bardzo niską ceną sprowadzanej z zagranicy tomasówki, która jest tańsza od superfosfatu o przeszło 45%. Aczkolwiek ceny superfosfatu w sezonie wiosennym 1931 były niższe o 10%, zaś w sezonie jesiennym 1931 o dalsze 10%, jednak zbyt superfosfatu obniżył się w stosunku do roku poprzedniego o 40% i wyniósł niecałe 90.000 tonn.

Na rynku soli potasowych zapotrzebowanie wyniosło 20% w stosunku do r. 1929. Największy spadek zapotrzebowania na sole potasowe zauważyć się dał w Wielkopolsce, najmniejszy — w Kongresówce. Sprzedaż soli potasowych i kainitu stale się zmniejsza, mianowicie w r. 1929 wynosiła wraz z importem ok. 100.000 ton w r. 1930 już tylko 40.000 tonn, w r. 1931 — 30.000 tonn.

Dnia 24 listopada r. b. odbyło się posiedzenie Rady Towaroznawczej przy Min. Skarbu, na którym — między innymi — postanowiono taryfikować używaną przy fabrykacji lakierów żywicę syntetyczną pod nazwą „Alkydal” w stanie stałym według poz. 87 p. 5 b. taryfy celnej, w stanie płynnym i półpłynnym — według poz. 112 p. 25c taryfy celnej.

Z dniem 31 grudnia 1931 wygasają specjalne ulgi kolejowe, przewidziane w aneksie do cz. II zeszyt 1 taryfy kolejowej. Związek Przemysłu Chemicznego wystąpił do Min. Komunikacji o prolongatę ulg za następujące artykuły: sole potasowe, benzol surowy, smoła węglowa destylowana i preparowana, soda amonjakalna i krysta-

liczna, kwas siarkowy dymiący, minerały zawierające bor.

Otrzymaliśmy wydaną przez fabrykę „Polmin” broszurę o zasadach smarowania samochodów. Broszura ta charakteryzuje się jasnym ujęciem tematu i stanowi przykład dobrze pojętej propagandy wytwarzanych towarów.

Wobec możliwości zawarcia przez Polskę traktatu handlowego z Meksykiem, Związek Przemysłu Chemicznego opracował postulaty przemysłu chemicznego i złożył je w Min. Przemysłu i Handlu.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 100 z dn. 19 listopada r. b. ukazało się pod poz. 769 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa o częściowej zmianie taryfy celnej.

Stosownie do przepisów tego Rozporządzenia zostają podwyższone stawki celne: na słoninę świeżą i soloną do zł. 160, na smalec do zł. 200, na słoninę paprykowaną i wędzoną do zł. 240, na margarynę i sztuczne tłuszcze jadalne do zł. 200. Za każdorazowem pozwoleniem Min. Skarbu towary te opłacają niższe stawki celne, mianowicie: słonina świeża i solona — 80 zł., smalec — 100 zł., słonina paprykowana, wędzona — 120 zł., margaryna i sztuczne tłuszcze jadalne — 100 zł.

W Dz. Ust. Nr. 101 z dn. 25 listopada r. b. ukazało się pod poz. 776 Rozporządzenie Ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 9 listopada 1931 w sprawie ceł wywozowych.

Stosownie do postanowień tego Rozporządzenia, zostało uchylone z dniem 1 grudnia r. b. cło wywozowe od makuchów, a w związku z tem — skreślona poz. 223 taryfy celnej.

Ogłoszenie tego Rozporządzenia jest wynikiem uciążliwych i wieloletnich starań przemysłu chemicznego, który zdołał wreszcie przekonać rolnictwo nasze oraz decydujące czynniki o niecelowości hamowania eksportu makuchów. Olejarstwo polskie uzyskuje dzięki temu trwałą podstawę działalności i możność oparcia kalkulacji na faktycznym zapotrzebowaniu makuchu na rynkach światowych.

W Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 42 z dn. 12 listopada r. b. ukazało się Rozporządzenie Ministra Komunikacji na zasadzie którego wprowadzono zmiany do § 82 cz. I B. taryfy przewozowej, modyfikując zasadniczo sposoby obliczania przewoźnego dla prochów w ładunkach drobnicowych. Mianowicie, drobnicowe ładunki obliczane były dotychczas najmniej za 100 kg., obecne zaś Rozporządzenie wprowadza obliczenie ładunków do 200 kg. za wagę rzeczywistą.

Jednocześnie rozszerzono brzmienie taryfy wyjątkowej D. 8 dla terpentyny, smoły drzewnej i dziegciu — przez dodanie szeregu stacyj nardawczych.

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Be	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Be	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,59 "	" rogowa 13/14°/N	—
" granulowany za 1 kg % N ₂	1,74 "	Naftalin surowy prasowany	34,50 "
Azotan amonu	100 "	" czysty w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	210 "
* Boraks	110 - 125 "	" saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Be	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	105 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi”	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smola preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Saletra sodowa 15,5%	35,75 "
Formalina 40%	270 "	Siarczan amonu	32,75 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Be	305 "	* Siarczan miedzi	110 - 125 "
" techniczna 85/88%	175 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* Karbid granulowany	75 "	Soda amonjakalna	25 "
Karbolinum	39,75 "	" kaustyczna	60 "
Klej kostny	265 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej skórny	300 "	Stearyna	200 "
Krezol	140 "	Superfosfat 16%	11,52 - 12,16 "
* Kwas azotowy 30° Be w przel. na 100%		Toluol czysty	120 "
HNO ₃	100 "	Żelatyna techn.	380 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "		

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:	Gumowe artykuły techniczne:	Phosphit:
„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp Akc.“, Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.	Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.
„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.	Jedwab sztuczny:	Siarka:
„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapna bielący:	Karbid:	Słomka i włosie viskozowe:
Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.	Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.
Chlorek wapnia (CaCl₂):	Klej kostny i skórny:	Smola pierwszorzędowa:
„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.
Farmaceutyczne przetwory:	Kwaśny węgiel sodowy (bicarbonat):	Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:
Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.	„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.
Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:	Novarsenobenzol:	Soda kaustyczna:
Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30. Przem. Tuszcz. „SCHICHT-LEVER Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.	Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.	Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.
	Oleina zwierzęca:	Stearyna:
	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.	Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.
		Żelazokrzem 45% i 75%:
		Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10

WIADOMOŚCI PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

ORGAN ZWIĄZKU PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

WARSZAWA, DNIA 15 GRUDNIA 1931 R.

Z PRZEMYSŁU SZTUCZNYCH WŁÓKIEN

Echem posunięć w zakresie stawek celnych na t. zw. „vistrę” był szereg artykułów w codziennej prasie łódzkiej, oświetlającej różne strony zagadnienia. Dominował naogół pogląd, że „vistra” (t. j. przędzywo, składające się z krótkich włókien, otrzymywane w sposób analogiczny do produkcji sztucznego jedwabiu wiskozowego) nie powinna opłacać przy imporcie prawie żadnych stawek celnych. Teza ta broniła przede wszystkim przez niemieckich eksporterów „vistry”, którzy zresztą nie dołącznie zdemaskowali swe wystąpienia, formułując je w fatalnej, najeżonej germanizmami i prowincjonalizmami polszczyźnie, stanowiącej — właściwie mówiąc — język niemiecki, pisany polskimi słowami. Trudno się dziwić eksporterom jakichkolwiek towarów do Polski,

piero tak brzemiennie w skutki posunięcia — witać należy z najwyższym uznaniem. Stwierdzić więc możemy, że produkcja „vistry” w Polsce całkowicie może już obecnie pokryć zapotrzebowanie wewnętrzne, stojąc pod względem jakości na poziomie, nie ustępującym produktowi importowanemu.

Okoliczność ta została potwierdzona doświadczeniem przędzalni jednej z najpoważniejszych łódzkich fabryk włókienniczych, ponadto zaś można ją udowodnić „ad oculos”. Naklejone obok siebie próbki tkaniny z „vistry” (w wątku) pochodzenia krajowego i pochodzenia zagranicznego nie wykazują żadnych zupełnie różnic, zaś badania technologiczne przeprowadzone nad obydwo ma tkaninami dowiodły identycznych zupełnie ich właściwości.

Tkanina z produktu krajowego

Tkanina z produktu zagranicznego

że starają się za wszelką cenę ułatwić wprowadzanie do Polski interesujących ich artykułów. Nie może natomiast nie budzić zastrzeżeń stanowisko przemysłu włókienniczego, który również domaga się wprowadzenia ulg celnych na „vistrę”.

Spór ten nosi jednak cechy ogólniejsze, niż obrona stanowisk przemysłu włókienniczego i wytwórczości sztucznych włókien. Zauważyć bowiem należy, że zainicjowanie w Polsce produkcji „vistry” stanowi poważny postęp techniczny przemysłu chemicznego, tem więcej godny zanotowania, że w obecnym kryzysowym roku najdrobniejsze nawet — a cóż do-

Zarówno więc względy techniczne, jak gospodarcze (konieczność wzajemnego ustosunkowania stawek celnych na przędzę sztucznego jedwabiu i na „vistrę”) wskazują, że ochrona celna tego artykułu jest niezbędna. Ponadto zwrócić trzeba uwagę, iż w pewnych wypadkach przędza jedwabiu sztucznego może być zastąpiona przez „vistrę”, i skoro pierwszy z tych artykułów ma zapewnioną należytą ochronę celną, to już logiczna struktura taryfy celnej i względ na całokształt warunków pracy przemysłu sztucznego jedwabiu domagają się utrzymania obecnie obowiązującej stawki celnej na „vistrę”.

TENDENCJE WYWOZOWE W PRZEMYSŁE CHEMICZNYM

Wywóz produktów chemicznych w czasach dodatniej konjunktury w Polsce rozwijał się stopniowo, jednakże posiadał charakter raczej tranzakcyj ubocznych lub sporadycznych i w niewielu tylko wypadkach rynki zbytu zorganizowane były w szerszej skali, planowo i systematycznie. Ponieważ w wielu dziedzinach produkcji chemicznej przemysł nie pokrywał całkowitego zapotrzebowania kraju, przeto siłą rzeczy uwaga wytwórców skierowana była przeważnie na rynek wewnętrzny; rynki obce uważane były jako drugorzędne źródła sprzedaży na wypadek, gdy rynek wewnętrzny zawodził. Dopiero w miarę rozwoju przemysłu wywóz zaczął odgrywać poważniejszą rolę, zaś w dobie kryzysu gospodarczego w Polsce stał się koniecznością życiową i nieodzownym składnikiem życia fabryki. Skurczenie rynku wewnętrznego oraz spadek cen zmuszały do szukania nowych odbiorców poza granicami kraju. Rozpoczęto wywozić cały szereg artykułów, co do których doniedawna istniały utrwalone poglądy o zupełnej niemożności konkurowania z innymi eksporterami.

Dla przykładu zacytować można, że zaczęto wywozić z powodzeniem polskie sole potasowe do Anglii, Holandji, Szwecji i innych krajów, nie zważając na konkurencję potężnego Kalisyndykatu; polskie artykuły farmaceutyczne zdobywają rozgłos w Palestynie, w Grecji, w Turcji i innych krajach bałkańskich, przewyższając w wielu wypadkach specyfikę francuskie i niemieckie o wyrobionej marce; wyroby azbestowe pojawiają się w Szwecji i w Jugosławii; cerata polska zdobywa uznanie na wielu rynkach dzięki wysokiej jakości towaru. Jednocześnie przemysł polski zaczyna wchodzić na najdalsze nawet rynki wskutek polepszenia techniki eksportowej; biel cynkowa, karbid, nawozy sztuczne, klej, jedwab sztuczny, materiały wybuchowe i inne artykuły rozszerzają stale zasięg zbytu. Kryzys gospodarczy jakgdyby wydobyl z ukrycia zdolności potencjalne, wzmógł energię eksportera i zmusił go do bardziej sprężystej akcji, wskutek czego charakter i kierunki wywozu produktów chemicznych uległy daleko idącym dodatnim przeobrażeniom.

Pomimo jednak tak wyraźnych postępów — w ostatecznym rezultacie wywóz maleje. Podwyższenie ceł w Anglii, w Szwecji, w Austrii i w Italji, ograniczenia dewizowe w licznych krajach oraz załamanie się kursu walut, coraz ostrzejsza konkurencja eksporterów — uniemożliwiają wywóz albo też redukują go do minimalnych granic. Zawarte traktaty preferencyjne wpływają ujemnie na stosunki eksportowe z poszczególnymi krajami, zaś ostatnie wiadomości o projektowanej reglamentacji przywozu w Czechosłowacji jeszcze bardziej komplikują sytuację. Nieliczne tylko rynki zbytu

w Europie można uznać za korzystne dla eksportu produktów chemicznych.

Badając zagadnienia przyszłości wywozu produktów chemicznych, można już dzisiaj zaryzykować twierdzenie, że rynki europejskie należy traktować jako rynki drugorzędne, natomiast największy nacisk należy położyć na systematyczną organizację rynków odleglejszych, jak Afryka, Bliski i Daleki Wschód, Ameryka Południowa, Indje i t. d. Rynki te odznaczają się znaczną chłonnością, wzrastającą stale w miarę rozwoju kultury; konkurencja nie przybrała jeszcze na tych rynkach form tak ostrych jak w Europie lub w niektórych krajach amerykańskich; protekcyjizm celny nie dotarł do tych ośrodków, bądź też posiada cechy stosunkowo łagodne.

To też uwaga eksporterów już dzisiaj zwraca się w stronę tych rynków, aczkolwiek opóźnienie ich wymaga bardzo wiele pracy, kosztów, wysiłków organizacyjnych i doświadczeń. Niektóre fabryki chemiczne zaczynają się w nich powoli orjentować i można przewidywać, że w najbliższych latach wywóz ten zwiększać się będzie stopniowo.

KRONIKA

Dn. 2 grudnia r. b. odbyło się posiedzenie Zarządu Związku Przemysłu Chemicznego. W związku z objęciem przez p. inż. Tomisława Morawskiego stanowiska Naczelnego Dyrektora Gwarectwa Rybnickiego i zrzeczeniem się mandatu członka Zarządu Związku — uchwalono wyrazić p. Morawskiemu gorące podziękowanie za owocną i życzliwą wieloletnią współpracę ze Związkiem Przemysłu Chemicznego. Skład Zarządu Związku został skompletowany przez kooptację Generalnego Dyrektora Sp. Akc. „Lignoza”, p. inż. Leopolda Szefera.

W skład Związku Przemysłu Chemicznego przyjęto następujące przedsiębiorstwa: Sp. Akc. „Gdynska Olejarnia” w Gdyni i „Centralne Biuro Sprzedaży Wyrobów Polskich Fabryk Obuwia Gumowego” w Warszawie, grupujące wszystkie niemal polskie fabryki obuwia gumowego.

Zarząd zapoznał się ze stanem prac w zakresie doraźnych zmian obecnie obowiązującej oraz budowy nowej taryfy celnej, wysłuchał sprawozdania z bieżących prac Związku oraz sytuacji finansowej, wreszcie omawiał aktualne zagadnienia przemysłu tłuszczowego.

Min. Komunikacji przystępuje do opracowania związkowej taryfy polsko-jugosłowiańskiej, której zadaniem będzie ułatwienie i potanie przewozów w obrotach z Jugosławją. Fabryki, należące do Związku Przemysłu Chemicznego, zechcą nadesłać informacje, jakie artykuły chemiczne należy włączyć do tej taryfy.

Dn. 12 grudnia r. b. odbyło się organizacyjne posiedzenie Muzeum Przemysłu i Techniki, pod przewodnictwem Prezydenta m. st. Warszawy, p. Inż. Słomińskiego.

Zebrani przyjęli projekt statutu Muzeum oraz powołali członków Rady w ilości kilkudziesięciu osób. Prezydjum Rady tworzą pp. Inż. Słomiński, Prof. Ponikowski, Inż. Jackowski. W skład Zarządu weszli pp. Inż. Śliwiński, Prof. Czochrański, Prof. Płuzański, Inż. Sommer, Inż. Wilkoński, Płk. Czuruk, Inż. Jackowski. W skład Sekcji Chemicznej weszli pp.: Inż. Bajer, Inż. Berger, Dr. Berlinerblau, Inż. Dąbrowski, Inż. Eborowicz, Inż. Ekerkunst, Inż. Ginsberg, Grzybowski, Inż. Kączkowski J., Inż. Kączkowski W., Prof. Kling, Inż. Kwiatkowski, Inż. Lachert, Dr. Landau, Liciński, Płk. Masny, Inż. Nowakowski, Olex, Inż. Ppłk. Orzechowski, Dr. Otolski, Inż. Płuzański, Inż. Podraszko, Inż. Prot, Inż. Śliwiński S., Inż. Śliwiński T., Inż. Sommer, Inż. Swierczewski, Inż. Tupalski, Inż. Wiślicki, Inż. Wojnar, Inż. Zamoyski.

Prezydjum Sekcji Chemicznej tworzą pp.: Inż. K. Ginsberg, Inż. J. Podraszko, Inż. A. Tupalski.

Prace nad budową nowej taryfy celnej posuwają się naprzód w żywym tempie. Jak już donosiliśmy, specjalnie wyłoniona pod przewodnictwem p. prof. S. J. Okolskiego, a przy współudziale przedstawiciela Związku Przemysłu Chemicznego, komisja celna wszystkich Izb Przemysłowo-Handlowych zakończyła swe prace. Wnioski, dotyczące przedewszystkiem stawek celnych, przyjętych w swoim czasie przez komisję międzyministerjalną, są obecnie przedmiotem badań tejże komisji. Dział chemiczny nowej taryfy celnej został już prawie całkowicie przejrzany, stanowiąc obecnie gotową i skończoną całość. Badanie pozostałych części taryfy celnej jest w toku.

O terminie wejścia w życie nowej taryfy celnej trudno jest mówić; należy jednak sądzić, że może już w ciągu niedługich miesięcy ujrzy ona światło dzienne.

PRZEGLĄD PIŚMIENICTWA OBCEGO

Księgarnia Trzaska, Evert i Michalski (Warszawa, Krakowskie Przedmieście 13, gmach hotelu Europejskiego) nadsyła nam następujący spis ostatnio opublikowanych książek z zakresu chemii i technologii chemicznej:

- Wolff H.** — Vergleichende Untersuchung von Trockenstoffen. Mit 138 Abb. Mk. 4.50.
Zimmer Fr. — Nitrocelluloseesterlacke und Zaponlacke, ihre Rohstoffe und Verwendung gebiete. Mit 51 Abb. Lw. mk. 16.50.
Kessner A. — Neuzzeitliche Werkstoffe für den chemischen Apparatebau. Mk. 2.—
Wagner H. und G. Hoffman. — vergleichende Untersuchungen über Substrat — und Verschnittfarben. Mit 72 Abb. im Text. 6 Taf. Mk. 6.50.
Martiny P. — Laboratoriumsbuch für die kolorimetrische

Wasseruntersuchung. Mit 25 Abb. im Text. Mk. 6.80. geb.

- Taschenbuch** für Parfümerie und Kosmetik. Hrsrg. v. Davidsonhn u. Rietz. Lw. Mk. 12.50.
Grasser G. — Chemie und chemische Technologie tierischer Stoffe. Eine Einf. in d. angewandte Zoochemie. Lw. mk. 17.60.
Piatti L. — Dampfdrucke binär Gemische und ihre Bedeutung für die Absorption flüchtiger Stoffe. Mit 6 Abb. Mk. 4.80.
Schwyzler J. dr. — Die Fabrikation pharmazeutischer und chemisch-technischer Produkte. Mit 126 Text.-abb. Lw. Mk. 42.—
Dralle R. — Die Glasfabrikation. 2 Aufl. Bd. 2. Lw. Mk. 64.—
Edwards J. — Aluminium-Bronzepulver und Aluminium-Farbe. Mk. 3.50.

NOWE ROZPORZĄDZENIA

W Dz. Ust. Nr. 101 z dn. 25 listopada 1931 ukazała się pod poz. 771 Ustawa z dn. 7 listopada 1931 o zmianie niektórych postanowień Ustawy o państwowym podatku dochodowym.

Ustawa ta precyzuje pojęcie dochodów z tantjem oraz wprowadza zasadę kumulacji dochodów przy obliczaniu wymiaru państwowego podatku dochodowego.

W Dz. Ust. Nr. 101 z dn. 25 listopada 1931 ukazały się pod poz. 772, 773, 774, 775 Ustawy z dn. 7 listopada 1931 w sprawie czasu pracy w przemyśle i handlu, tudzież pracy młodocianych i kobiet.

Ustawy te realizują znane ogólnie tendencje w kierunku możliwości skracania czasu pracy oraz zatrudnienia młodocianych i kobiet — w związku ze zwalczaniem bezrobocia.

NIEZBĘDNY DLA KAŻDEGO PRACOWNIKA W PRZEMYSLE I NAUCZE CHEMICZNEJ

INFORMATOR CHEMICZNY

WYDANY PRZEZ ZWIĄZEK PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO R. P.

obejmujący źródłowe i szczegółowe informacje w zakresie przemysłu chemicznego, statystyki produkcji, źródeł nabycia, obrotu zagranicznego artykułami chemicznymi, instytucyj chemicznych, nauczania chemji, danych bibliograficznych, naukowej organizacji i normalizacji, ustawodawstwa chemicznego, systemu celnego, ochrony własności przemysłowej, umów handlowych, systemu taryf kolejowych oraz zawierający spis chemików polskich, jest do nabycia we wszystkich księgarniach w cenie złotych 10.— za egzemplarz.

— Skład główny w Domu Książki Polskiej —

NOTOWANIA CEN WAŻNIEJSZYCH WYTWORÓW
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO

Aceton	450 zł.	Kwas siarkowy 60° Be	7,37 zł.
Alkohol metylowy techniczny 90%	170 "	" solny 19°/21° Be	14,25 "
" " czysty 99%	300 "	" octowy techn. 30%	120 "
* Amoniak skroplony za 1 kg NH ₃	1,80 "	Mączka kostna odklejona 30% P ₂ O ₅	16 "
* Azotniak mielony za 1 kg % N ₂	1,59 "	" rogowa 13/14°/N	—
* " granulowany za 1 kg % N ₂	1,74 "	Naftalin surowy prasowany	34,50 "
Azotan amonu	100 "	" czysty w łuskach	57,50 "
Benzol handlowy 90%	85 "	Octan sodu	140 "
" czysty	100 "	" ołowiu	215 "
Bisulfat (kw. siarczan sodu)	13,50 "	Oleina zwierzęca destylat	210 "
* Boraks	110 - 125 "	" " saponifikat	190 "
Chlorek cynku 50° Be	45 "	Cleum 20%	19,94 "
Chlorek wapna bielący	36 "	Olej lniany	95 "
Chlorek wapnia (CaCl ₂)	20 - 22 "	* Potaż kalcynowany 90/95%	120 "
Chloroform czysty	800 "	* Potaż żrący topiony 88/92%	140 "
" " „pro narcosi”	1.800 "	Pirydyna czysta za 1 kg.	9,75 "
Eter siarkowy	390 "	Smola preparowana	18,75 "
Fenol czysty	300 "	Saletra sodowa 15,5%	35,75 "
Formalina 40%	270 "	Siarczan amonu	32,75 "
* Gliceryna farmaceutyczna 30° Be	300 "	* Siarczan miedzi	110 - 125 "
" " techniczna 85/88%	175 "	* Siarczek sodu 60/62%	65 "
* Karbid granulowany	75 "	Soda amonjakalna	25 "
Karbolineum	39,75 "	" kaustyczna	60 "
Klej kostny	265 "	Sól glauberska kalcynowana niemielona	14,25 "
Klej skórny	250 "	Stearyna	200 "
Krezol	140 "	Superfosfat 16%	11,52 - 12,16 "
* Kwas azotowy 30° Be w przel. na 100% HNO ₃	100 "	Toluol czysty	120 "
Kwas mrówkowy 85%	241 "	Żelatyna techn.	360 "

Ceny powyższe są cenami hurtowymi i rozumieją się za 100 kg. loco fabryka bez opakowania; ceny za produkty oznaczone gwiazdką rozumieją się wraz z opakowaniem.

KOMUNIKACJA LOTNICZA ZAPEWNIĄ MAKSIMUM WYGODY,
POLITE
Warszawa, C.
OSZCZĘDNOŚCI CZASU I BEZPIECZEŃSTWA

PRODUKTY WYTWÓRCZOŚCI KRAJOWEJ

Barwniki i półprodukty organiczne:

„PRZEMYSŁ CHEMICZNY, BORUTA Sp. Akc.”, Zgierz, tel. Łódź. 121-01 i Zgierz 19; Warszawa, tel. 708-09 sprzedaż i 894-49 informacje.

„WOLA KRZYSZTOPORSKA” Fabr. Chem. Piotrków Tryb., tel. Piotrków Tryb. 165.

„PABJANICKIE TOWARZYSTWO AKCYJNE PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO”, Pabjanice, tel. Łódź 21-86.

Chlorek wapna bielący:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Chlorek wapnia (CaCl₂):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24

Farmaceutyczne przetwory:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Gliceryna farmaceutyczna i techniczna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Przem. Tłuszcz. „SCHICHT-LEVER Sp. Akc. Warszawa, Nowy Zjazd 1 telefony: 605-77, 605-99.

Gumowe artykuły techniczne:

Sp. Akc. „WOLBROM” Warszawa, Wierzbowa 9, tel. 760-80.

Jedwab sztuczny:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Karbid:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94. Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Klej kostny i skórny:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Kwaśny węgiel sodowy (bikarbonat):

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Novarsenobenzol:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Oleina zwierzęca:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Phosphit:

Sp. Akc. „LUDWIK SPIESS i SYN”, Warszawa, Daniłowiczowska 16, tel. Centrala-Spiess.

Siarka:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Słomka i włosie viskozowe:

Sp. Akc. „TOMASZOWSKA FABRYKA SZTUCZNEGO JEDWABIU”, Warszawa, Wilcza 9a, tel. 875-39.

Smola pierwszorzędowa:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Soda amonjakalna, krystaliczna i kaustyczna:

„ZAKŁADY SOLVAY W POLSCE”, Warszawa, Czackiego 14, tel. 711-24.

Soda kaustyczna:

Akc. Tow. „ELEKTRYCZNOŚĆ”, Warszawa, Zgoda 10, tel. 634-94.

Stearyna:

Sp. Akc. „STREM”, Warszawa, Mazowiecka 7, tel. 314-30.

Żelazokrzem 45% i 75%:

Zakłady „ELEKTRO”, Łaziska Górne, G. Śląsk.

Członkowie Związku Przemysłu Chemicznego otrzymują „Wiadomości Przemysłu Chemicznego” bezpłatnie.

Redakcja i Administracja: Warszawa, Czackiego 1, telefon 410-14

Wydawca: w imieniu Związku Przem. Chemicznego Rzplitej Polskiej — Dyrektor Związku Inż. EDMUND TREPKA

Redaktor: Inż. TADEUSZ ZAMOYSKI

Drukarnia Współczesna, Szpitalna 10